

Міністерство освіти і науки України  
Одеський торговельно-економічний фаховий коледж



## МАТЕРІАЛИ

*Міжвузівської студентської конференції*

# ***"ЕКОНОМІЧНИЙ РОЗВИТОК ДЕРЖАВИ, РЕГІОНІВ І ПІДПРИЄМСТВ: ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ"***

**10 березня 2023 року**

**м. Одеса – 2023**

## УДК 330

**"Економічний розвиток держави, регіонів і підприємств: проблеми та перспективи"**: Матеріали міжвузівської студентської конференції. - Одеса: Одеський торговельно-економічний фаховий коледж, 2023. – с. 116 – Мова : укр.

У збірнику представлені матеріали доповідей студентів на міжвузівської студентської конференції **"Економічний розвиток держави, регіонів і підприємств: проблеми та перспективи"**, яка проходила 10 березня 2023 року у Одеському торговельно-економічному фаховому коледжі.

В доповідях особлива увага приділяється актуальним питанням та проблемам розвитку економіки України, її регіонів та підприємств у сучасних умовах.

### **Організаційний комітет:**

Гура О.Л.- доц., к.е.н., директор, Одеський торговельно-економічний фаховий коледж

Єна Л.М. - спеціаліст вищої категорії, викладач-методист, голова методичної комісії викладачів економіки та фінансів,

Ротарь О.М. - спеціаліст вищої категорії, викладач-методист, голова циклової комісії фінансово-економічних дисциплін, Одеський торговельно-економічний фаховий коледж

Борзенкова О.Д.- к.е.н, спеціаліст вищої категорії, Одеський торговельно-економічний фаховий коледж

## ЗМІСТ

Андрієць Інна Андріївна. ПОДАТКОВІ ЗМІНИ ПІД ЧАС ВОЄННОГО СТАНУ В УКРАЇНІ.....	6
Антипова Єлизавета Олександрівна. ІЗРАЇЛЬСЬКИЙ ДОСВІД: ЗАСТОСУВАННЯ ПРАКТИКИ ВІДНОВЛЕННЯ ЕКОНОМІКИ ПІД ЧАС ВОЄННОГО КОНФЛІКТУ .....	9
Афієнко Анна Юріївна. ПІДХОДИ ДО ФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ БІЗНЕС-ПРОЦЕСАМИ НА ПІДПРИЄМСТВІ .....	12
Балан Вікторія Борисівна. СМАРТ-ЕКОНОМІКА УКРАЇНИ: МАЙБУТНЄ РЕГІОНІВ ТА ПІДПРИЄМСТВ.....	15
Банар Маріна Юріївна. ІСТОРІЯ ПОДАТКОВОЇ СИСТЕМИ НЕЗАЛЕЖНОЇ УКРАЇНИ .....	18
Борова Людмила Андріївна. ПРОБЛЕМИ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ ТА ШЛЯХИ ЇЇ ПІДВИЩЕННЯ .....	19
Воронюк Данило Русланович. ЕКОЛОГІЧНІ ПРОБЛЕМИ ТА ЇХ ВПЛИВ НА ЕКОНОМІКУ УКРАЇНИ .....	22
Гнусарькова Аліна Сергіївна. ФІНАНСОВІ ТЕХНОЛОГІЇ І ЇХ ВПЛИВ НА ЖИТТЯ .....	26
Гулько Аліна Олександрівна. ЄВРОПЕЙСЬКА ПРАКТИКА ТА УКРАЇНСЬКІ РЕАЛІЇ В СФЕРІ ЕКОЛОГІЧНОГО ОПОДАТКУВАННЯ .....	28
Дрібноход Олена Павлівна. РИНОК ПРАЦІ УКРАЇНИ ПІД ЧАС ВІЙНИ .....	31
Желєпова Тетяна Степанівна. ОСОБЛИВОСТІ ФІНАНСОВОЇ СИСТЕМИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ .....	33
Живобрицький Андрій Андрійович. ФІНАНСОВА ГРАМОТНІСТЬ.....	36
Жукова Марія Олександрівна. ЕКОНОМІЧНИЙ РОЗВИТОК ДЕРЖАВИ, РЕГІОНІВ І ПІДПРИЄМСТВ: ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ.....	39
Ковальчук Яна Вадимівна. СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ЕКОНОМІКИ В УКРАЇНІ В УМОВАХ ВІЙНИ.....	42

Кордонова Марія Олегівна. ФІНАНСОВА СИСТЕМА УКРАЇНИ: СТРУКТУРА ТА ХАРАКТЕРИСТИКА.....	45
Костева Валерія Петрівна, Савченко Діана Сергіївна. ВИКОРИСТАННЯ ПОДАТКОВИХ ЗАХОДІВ ЯК ІНСТРУМЕНТУ БОРОТЬБИ З ЕКОНОМІЧНИМИ НАСЛІДКАМИ ВІЙНИ.....	47
Кришталевиц Марія Вадимівна, Суркова Аріна Сергіївна. ПРОБЛЕМА І ПЕРСПЕКТИВА РОЗВИТКУ ІПОТЕЧНОГО КРЕДИТУВАННЯ .....	50
Лікар Тетяна Сергіївна. БРЕНДИНГ ЯК СУЧАСНА МАРКЕТИНГОВА ТЕХНОЛОГІЯ ДЛЯ ВІТЧИЗНЯНИХ ПІДПРИЄМСТВ .....	52
Лупачова Єва Євгенівна. РІВЕНЬ БЕЗРОБІТТЯ В УКРАЇНІ .....	54
Мельниченко Марія Олександрівна. АКТУАЛЬНІСТЬ СТВОРЕННЯ ВЛАСНОЇ СПРАВИ У СФЕРІ ГОТЕЛЬНОГО БІЗНЕСУ .....	56
Молчанова Анастасія Олександрівна. ЗМІНИ В ОПОДАТКУВАННІ, ЦИФРОВІЗАЦІЯ БІЗНЕСУ – НАСЛІДКИ ДЛЯ ПЛАТНИКІВ ПОДАТКІВ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ .....	58
Мутафян Людмила Русланівна. ЕКОНОМІЧНИЙ СТАН, ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ГОТЕЛЬНОГО ГОСПОДАРСТВА В ПІВДЕННОМУ РЕГІОНІ УКРАЇНИ.....	61
Наумова Марина Валентинівна. КРЕДИТИ УКРАЇНИ ТА ШЛЯХИ ЇХ РОЗВИТКУ В КОНТЕКСТІ ЄВРОПЕЙСЬКОГО ДОСВІДУ .....	63
Нікулеско Олександра Іванівна. ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ БІЗНЕСУ В УКРАЇНІ ПІД ЧАС ВІЙНИ .....	65
Онищук Вікторія Сергіївна. СУЧАСНІ АСПЕКТИ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВИМИ РЕЗУЛЬТАТАМИ ПІДПРИЄМСТВА.....	67
Побережна Юлія Василівна. ПЕРЕДВОЄННИЙ РОЗВИТОК БАНКІВСЬКОГО БІЗНЕСУ УКРАЇНИ.....	70
Погорілець Анна Володимирівна. ВПЛИВ ТА НАСЛІДКИ КОРУПЦІЇ НА ЕКОНОМІЧНУ СИТУАЦІЮ В УКРАЇНІ .....	73
Поліщук Каріна Юріївна. ПЛАТІЖНІ ІНСТРУМЕНТИ: ОГЛЯД ЗАКОНОДАВСТВА ЩОДО ІНІЦІЮВАННЯ ПЛАТІЖНИХ ОПЕРАЦІЙ .....	75

Радильчук Тетяна Олегівна. ПЕРЕВАГИ ВИКОРИСТАННЯ КРАУДФАНДИНГУ ЯК СПОСОБУ ІНВЕСТУВАННЯ СТАРТАПІВ .....	77
Рожкован Олена Володимирівна. ПОДАТКОВА ПОЛІТИКА УКРАЇНИ В УМОВАХ ВІЙНИ: СУЧАСНІ РЕАЛІЇ ТА ВИКЛИКИ.....	80
Савченко Діана Сергіївна. ПРОБЛЕМИ І ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ .....	83
Сахарова Надія Володимирівна. ВПЛИВ ВІЙНИ НА БАНКІВСЬКУ СИСТЕМУ УКРАЇНИ .....	85
Ситник Єлизавета Андріївна. РОЗВИТОК ЗЕМЕЛЬНИХ ВІДНОСИН В ОДЕСЬКІЙ ОБЛАСТІ: СУЧАСНІСТЬ І ПЕРСПЕКТИВИ.....	89
Тарасенко Ольга Сергіївна. БЮДЖЕТНИЙ ДЕФІЦИТ. ПРОБЛЕМИ СЬОГОДЕННЯ В УКРАЇНІ .....	93
Фучеджи Марія Федорівна. УХИЛЕННЯ ВІД СПЛАТИ ПОДАТКІВ ЯК ОСНОВНИЙ ЧИННИК ТІНЬОВОЇ ЕКОНОМІКИ .....	95
Хливнюк Анастасія Володимирівна. ЕКОНОМІКА ВІЙНИ ТА ПОВОЄННИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ РОЗВИТОК УКРАЇНИ: ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ..	98
Цапенко Альона Андріївна. ІННОВАЦІЙНИЙ РОЗВИТОК ПІДПРИЄМСТВ В КОНТЕКСТІ ЦИФРОВІЗАЦІЇ ЕКОНОМІКИ.....	100
Черкасова Ольга Святославівна. АКЦИЗНИЙ ПОДАТОК – ЙОГО СУТНІСТЬ	103
Чілінгір Кристина Юріївна. РИНОК КРИПТОВАЛЮТИ .....	105
Шмигановська Тамара Сергіївна. АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ЕКОНОМІКИ..	108
Шульгіна Світлана Григорівна. ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ МІСЦЕВИХ БЮДЖЕТІВ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ .....	111
Щур Юлія Русланівна. ПОГЛЯДИ МОЛОДІ НА СУЧАСНІ ЕКОНОМІЧНІ ПРОБЛЕМИ ТА ШЛЯХИ ЇХ ВИРІШЕННЯ .....	113

**Андрієць Інна Андріївна,**  
студентка 3 курсу, група ФК – 1720  
*Одеський торговельно-економічний фаховий коледж*  
**Науковий керівник: Князькова Валентина Яківна,**  
кандидат економічних наук, доцент  
*Одеський торговельно-економічний фаховий коледж*

## **ПОДАТКОВІ ЗМІНИ ПІД ЧАС ВОЄННОГО СТАНУ В УКРАЇНІ**

Податкова система забезпечує державу фінансовими ресурсами для виконання її функцій, створює необхідні умови для створення публічних благ, а також створює стимули для розвитку економіки держави. Однак, від початку повномасштабної війни росії проти України податкова система, як основний елемент державної економічної політики, зазнав потрясінь та деяких законодавчих змін для швидкої адаптації податкового законодавства до воєнного стану.

Перш за все змін зазнали процедури адміністрування, контролю та обліку платників податків. Так, на період воєнного стану зупинено перебіг податкових строків, зокрема строків давності, передбачених ст. 102 Податкового кодексу України (далі – ПКУ). [1,2].

Внесеними змінами також було прийнято, що у випадку відсутності можливості у платника податків виконати податкові обов'язки (будь-які) через бойові дії чи введення військового стану, такий платник податків має їх виконати протягом шести місяців після припинення або скасування воєнного стану [2,3].

Через військову агресію російської федерації багато реєстрів тимчасово вимкнено для їх захисту та збереження інформації. Це ж стосується і Єдиного реєстру податкових накладних. Отже, законодавцем визначено, що на період дії воєнного стану реєстрація податкових накладних та розрахунків-коригувань не проводиться, а податковий кредит здійснюється за основними документами, встановленими відповідно до Закону України «Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні» [2].

Для швидкої адаптації податкової системи до воєнного стану були запроваджені такі заходи :

1) Зменшення податкового навантаження.

1. Замість податку на прибуток і ПДВ введено 2% податок з обороту. На період дії воєнного стану фізичні та юридичні особи без обмежень по розміру доходів та кількості найманих працівників, можуть перейти на спрощену систему оподаткування та сплачувати єдиний податок за ставкою 2% замість податку на прибуток та податок на додану вартість.

2. Знижено акциз та ПДВ на пальне. Щодо бензинів моторних, скрапленого газу та бутану зменшено ставки акцизного податку до 0 євро за 1000 літрів, а ставку ПДВ до 7%.

3. Скасовано обов'язкові платежі при імпорті товарів та автомобілів. Фізичні особи звільняються від мита, акцизного податку та ПДВ при імпорті автомобілів. Фізичні та юридичні особи звільняються від сплати мита при імпорті товарів (крім алкогольних напоїв та тютюнових виробів). Важливо, що усі згадані звільнення не застосовуються, якщо товари або автомобілі імпортуються з держави-агресора або окупованої території України.

4. Дозволено не сплачувати ряд податків на територіях, на яких велися бойові дії або на територіях, тимчасово окупованих збройними формуваннями російської федерації: екологічний податок, земельний податок та оренду плати, податок на нерухоме майно за об'єкти нежитлової нерухомості за період з 1 березня 2022 року по 31 грудня року, у якому припинено або скасовано воєнний стан, а також податок на нерухоме майно за об'єкти нежитлової нерухомості за 2021 та 2022 податкові (звітні) роки.

2) Звільнення від відповідальності.

1. Звільнення від штрафів та пені за несвоєчасну сплату податків.

Протягом воєнного стану та 6 місяців після його закінчення платники податків звільнені від відповідальності за несплату податків, якщо внаслідок введення воєнного стану не було можливості своєчасно сплатити податки.

2. Звільнення від відповідальності в разі втрати документації.

В разі подання повідомлення про втрату або неможливість вивезення первинних документів, показники податкової звітності не будуть піддаватись сумнівам. Контролюючому органу заборонено здійснювати перевірки за періоди, документи за які втрачені у зв'язку із проведенням бойових дій. Однак, якщо буде доведено, що втрата документів із бойовими діями не пов'язана, то платник буде вважатись таким, що ухиляється від сплати податків із подальшим його притягненням до відповідальності.

3. Запровадження мораторію на податкові перевірки (відстрочення виконання зобов'язань).

Встановлено мораторій на проведення документальних перевірок правильності нарахування, обчислення та сплати ЄСВ на період дії правового режиму воєнного стану, а також протягом трьох місяців після припинення або скасування воєнного стану.

Податковими змінами введено також підвищення в 1,5 рази податків юридичним особам, які мають економічний зв'язок із країною-агресором: учасником чи кінцевим бенефіціаром яких є резидент країни-агресора; які або самі отримують дохід з країни-агресора; які входять до групи компаній, учасник яких отримує дохід з країни агресора чи забезпечує економічну підтримку країни-агресора.

Збільшення податкового тягаря не застосовується виключно у разі, якщо господарська діяльність юридичної особи має соціальне, гуманітарне чи економічне значення для України [4].

Впроваджені зміни спрямовані на підтримку та розвиток вітчизняної економіки, наповнення дохідної частини бюджету та наближення перемоги.

### СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ:

1. Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законодавчих актів України щодо дії норм на період дії воєнного стану : Закон України від 15.03.2022 № 2120-IX. URL: [https://ips.ligazakon.net/document/t222120?utm\\_source=biz.ligazakon.net&utm\\_medium=news&utm\\_content=bizpress01&\\_ga=2.194602413.1805661127.1676650744-506241816.1665064671](https://ips.ligazakon.net/document/t222120?utm_source=biz.ligazakon.net&utm_medium=news&utm_content=bizpress01&_ga=2.194602413.1805661127.1676650744-506241816.1665064671)(дата звернення 18.02.2023)
2. Оносовський Д. Податки під час війни: що змінилося для бізнесу. URL: [https://biz.ligazakon.net/analytics/211250\\_podatki-pd-chas-vyni-shcho-zmnilosya-dlya-bznesu](https://biz.ligazakon.net/analytics/211250_podatki-pd-chas-vyni-shcho-zmnilosya-dlya-bznesu) (дата звернення 18.02.2023)
3. Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законодавчих актів України щодо вдосконалення законодавства на період дії воєнного стану: Закон України від 24.03.2022 № 2142-IX. URL: [https://ips.ligazakon.net/document/view/t222142?utm\\_source=biz.ligazakon.net&utm\\_medium=news&utm\\_content=bizpress01&\\_ga=2.176401573.1805661127.1676650744-506241816.1665064671](https://ips.ligazakon.net/document/view/t222142?utm_source=biz.ligazakon.net&utm_medium=news&utm_content=bizpress01&_ga=2.176401573.1805661127.1676650744-506241816.1665064671) (дата звернення 18.02.2023)
4. Реун А. Останні зміни податкового законодавства в Україні. URL: <https://biz.nv.ua/ukr/experts/zmina-podatkov-v-ukrajini-ostanni-zmini-poyasnennya-eksperta-50237356.html> (дата звернення 19.02.2023)



**Антипова Єлизавета Олександрівна,**  
студентка I курсу, 108 група  
*Чорноморський морський фаховий коледж ОНМУ*  
**Науковий керівник Дромашко Ольга Артемівна,** викладач  
*Чорноморський морський фаховий коледж ОНМУ*

## "ІЗРАЇЛЬСЬКИЙ ДОСВІД: ЗАСТОСУВАННЯ ПРАКТИКИ ВІДНОВЛЕННЯ ЕКОНОМІКИ ПІД ЧАС ВОЄННОГО КОНФЛІКТУ"

Потрясіння, викликані збройними конфліктами, вносять глибокі зміни в "ландшафт" країн. Війни можуть мати значний вплив на економіку, часто призводячи до збоїв у бізнесі та ланцюгах постачання, пошкодження інфраструктури та втрати людського капіталу, саме те з чим зіткнулась Україна з початку повномасштабного вторгнення росії.



Мал. 1 Прогноз для України від світових та українських економістів на 2023-2024 року

Сьогодні Ізраїль є однією з найрозвиненіших країн світу, незважаючи на участь країни у військових конфліктах. У 2021 році ВВП на душу населення становив 52 тис. доларів США, що у 10 разів перевищує ВВП України. Однак наприкінці 1970-х і на початку 1980-х Ізраїль був дуже схожий на сучасну Україну: війна, жахлива інфляція, двозначний дефіцит, тризначний борг, виснажені золотовалютні резерви, загрози дефолту, «кишенькові» національні банки, корупція, роздутий державний апарат, ненадійна підтримка з боку США.

Під час війни економіка Ізраїлю, як правило, зазнавала значних збоїв і викликів, оскільки ресурси перенаправлялись на військові операції, а підприємства стикалися з перебоями в роботі. Наприклад, під час війни

Судного дня 1973 року економіка Ізраїлю зіткнулася зі значними проблемами через перебої з поставками нафти та збільшення витрат на оборону. Рівень інфляції та безробіття зріс, і країна пережила період економічного спаду. В останні роки Ізраїль зіткнувся з конфліктами з різними сусідніми країнами та недержавними структурами, включаючи ХАМАС у Газі та Хезболлу в Лівані. Ці конфлікти призвели до збоїв у бізнесі, пошкодження інфраструктури та економічних втрат. Однак ізраїльська економіка також продемонструвала стійкість: такі сектори, як технології та туризм, продовжують розвиватися та залучати інвестиції навіть у періоди конфлікту.

Загалом, незважаючи на те, що війни та конфлікти можуть мати значний і негативний вплив на економіку Ізраїлю, країна також продемонструвала здатність швидко відновлюватися та адаптуватися, а також зберегла відносно сильну та диверсифіковану економіку, незважаючи на постійні виклики безпеці.

Відновлення ізраїльської економіки після воєн і конфліктів, які Україна може перейняти, у країні можна пояснити кількома факторами, зокрема:

**Урядова політика.** Уряд Ізраїлю відіграв активну роль у підтримці економіки країни після періодів конфлікту, використовуючи такі заходи, як інвестиції в інфраструктуру, субсидії для певних галузей промисловості та політику заохочення іноземних інвестицій.

**Інновації та підприємництво:** Ізраїль має сильну культуру інновацій та підприємництва, яка допомогла стимулювати економічне зростання в таких секторах, як технології, біотехнології та відновлювані джерела енергії. Це було підтримано урядовою політикою сприяння інноваціям і підприємництву, такою як податкові пільги та фінансування досліджень і розробок.

**Міжнародна підтримка:** Ізраїль отримав значну підтримку від міжнародної спільноти, зокрема від Сполучених Штатів, які надали допомогу та інвестиції, щоб допомогти відновити інфраструктуру країни та підтримати її економіку.

**Стійкість і здатність до адаптації:** ізраїльтяни продемонстрували надзвичайну стійкість і здатність до адаптації перед обличчям конфліктів і негараздів, що допомогло країні швидко оговтатись від періодів економічної кризи.

**Потужна система освіти:** Ізраїль має потужну систему освіти з упором на науку, технології та інженерію. Це допомогло створити висококваліфіковану робочу силу, здатну впроваджувати інновації та адаптуватися до них.

### **СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ:**

1. Белоус А. НБУ ухудшил прогноз по экономике Украины на 2023 год.РБК-Украина.URL:<https://www.rbc.ua/ukr/news/nbu-pogirshiv-prognoz-shchodo-ekonomiki-ukrayini-1674735382.html> (дата звернення: 06.03.2023).
2. Економіна правда. ВВП України в 2023 году може зрости на 1%, інфляція снизится до 22% – Меморандум о сотрудничестве с МВФ.

Экономическая правда. URL: <https://www.epravda.com.ua/rus/news/2022/12/23/695377/> (дата звернення: 06.03.2023).

3. Економічна правда. Від руїн до світового лідерства в економіці. Економічна правда. URL: <https://www.epravda.com.ua/columns/2022/06/27/688588/> (дата звернення: 06.03.2023).

4. Железняк Я. 5 історій економічного успіху після війни: світовий досвід для  
України. LB.ua. URL: [https://lb.ua/economics/2022/04/13/513199\\_5\\_istoriy\\_ekonomichnogo\\_uspihu\\_pislya.html](https://lb.ua/economics/2022/04/13/513199_5_istoriy_ekonomichnogo_uspihu_pislya.html) (дата звернення: 06.03.2023).

**Афієнко Анна Юріївна,**  
студентка 2 курсу, група ФБС-05/21  
*Одеський торговельно-економічний фаховий коледж*  
**Науковий керівник: Ротарь Олена Миколаївна,**  
**викладач-методист**  
*Одеський торговельно-економічний фаховий коледж*

## **ПІДХОДИ ДО ФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ БІЗНЕС-ПРОЦЕСАМИ НА ПІДПРИЄМСТВІ**

Управління бізнес-процесами є одним з ключових чинників успіху будь-якого підприємства. Побудова і оптимізація бізнес-процесів впливає на операційну і стратегічну ефективність підприємства і у результаті на показники прибутковості та рейтинги. Бізнес-процеси потрібні для того, щоб управляти підприємством в цілому, забезпечуючи його виживання, конкурентоспроможність і розвиток. Розглянемо питання на прикладі м'ясопереробної галузі.

Підприємства м'ясопереробної галузі за внутрішньогалузевою класифікацією діляться на наступні типи: універсальні, що переробляють усі види сировини (м'ясокомбінати, птахокомбінати); спеціалізовані з переробки м'яса (м'ясопереробні підприємства, консервні заводи та ковбасні фабрики). Більшість підприємств м'ясопереробної галузі – комбіновані підприємства, що зумовлено специфічними властивостями сировини та дозволяє, при повному її комплексному використанні, виробляти різноманітні харчові, технічні продукти, а також ферментні та лікувальні препарати.

Сучасні вимоги свідчать, що застосування на підприємствах м'ясопереробної галузі – м'ясокомбінатах функціональних структур управління не відповідає вимогам оперативності, гнучкості, дієвості та призводить до втрати інноваційності, постійного дублювання функцій, збільшення витрат на утримання адміністративного персоналу, складнощів в орієнтації на споживачів м'ясної продукції.

У сучасному процесному підході до управління виділяють два підходи вдосконалення бізнес-процесів:

1) поступовий підхід удосконалення процесів (за Демінгом) в межах діючої організаційної структури управління, що вимагає незначних капіталовкладень;

2) кардинальний підхід (за Хаммером і Чампі), що призводить до суттєвих змін процесу та фундаментальних змін в організаційній структурі управління [1].

Менеджери, при удосконаленні бізнес процесів, зобов'язані [2, с.47]:

- розробити та документувати основні виробничі процеси, оцінити ефективність кожної операції;

- впровадити більш ефективні виробничі операційні процеси, визначити способи використання процедур та технологій, необхідних змін в роботі виробничого персоналу;
- розробити системи організаційної взаємодії виробничого персоналу (перероблення посадових інструкцій, визначення оптимальної системи мотивації, створення робочих команд, розроблення програм підготовки та перепідготовки фахівців);
- визначити та впровадити підтримуючі інформаційні системи;
- інтегрувати розроблені оптимальні виробничі процеси та навчання робітників, перехід до нової організації діяльності.

У загальному вигляді бізнес-процес визначають, як структуровану множину дій, спроектовану для виробництва певного продукту (послуги) для конкретного споживача чи ринку. У його межах на вході використовуються ресурси, а в результаті діяльності створюється продукт [4, с.181].

Особливістю виробництва підприємств м'ясопереробної галузі є те, що бізнес-процеси здійснюються на рівні кожного структурного підрозділу, який випускає різну готову продукцію (м'ясо, консерви, ковбасні вироби, кулінарні вироби, напівфабрикати, медичну продукцію, технічну продукцію тощо).

Система бізнес-процесів підприємства м'ясопереробної галузі повинна враховувати застосування передової технології та інформаційних технологій, раціональне використання всіх ресурсів, виробництво якісної продукції, яка відповідає всім запитам споживачів для забезпечення довгострокових конкурентних переваг кожного виробництва та підприємства в цілому.

Операційні бізнес-процеси передбачають використання і розвиток усіх виробничих потужностей з метою досягнення конкурентоспроможності підприємства. Операційні бізнес-процеси взаємоузгоджені з прийняттям рішень, пов'язаних з розробленням виробничого процесу й інфраструктури, необхідної для його функціонування. Розроблення виробничого процесу полягає у виборі оптимальної технології, складанні графіків процесу, визначенні товарно-матеріальних потоків кожного структурного підрозділу.

Проблема формування системи управління бізнес-процесами залишається актуальною, оскільки без суттєвого вдосконалення бізнес-процесів не можливо виробляти якісну продукцію або утримувати лідерство за величиною витрат, що забезпечує конкурентні переваги підприємству. Особливо потребує уваги з

боку керівництва підприємств м'ясопереробної галузі (м'ясокомбінатів) питання – поступового переходу до впровадження сучасних, гнучких дивізіональних організаційних структур управління підприємством за видами виробленої продукції. Застосування процесного підходу до управління підприємством, який має широке використання у великих передових компаніях зарубіжних країн, надає вагомі довгострокові переваги для подальшого розвитку підприємств м'ясопереробної галузі. Такі передові технології як: система менеджменту якості, оптимізація та інжиніринг бізнес-процесів, бенчмаркінг, збалансована система показників, аутсорсинг можуть бути

використані тільки при умові формування ефективної системи управління бізнес-процесами на підприємстві.

### **СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ:**

1. Андрущенко Н.О. Роль процесного підходу в управлінні бізнесом. Науковий огляд. 2014. Том 2, № 1.

URL

<https://www.naukajournal.org/index.php/naukajournal/article/view/102/146>

2. Соснін О.С., Казарцев В.В. Виробничий і операційний менеджмент: навч. посіб. К.: Видавництво Європейського університету, 2001. 147 с.
3. Suchasni kontseptsiyi menedzhmentu (2007) Za red. d-ra ekon. nauk, prof. L.I. Fedulovoyi. Kyuiv : TSUL (In Ukraine)

**Балан Вікторія Борисівна,**  
студентка 2 курсу, група ФБС-4  
*Одеський торговельно-економічний фаховий коледж*  
**Науковий керівник: Сочинська Катерина Олегівна,**  
**викладач, спеціаліст вищої категорії**  
*Одеський торговельно-економічний фаховий коледж*

## **СМАРТ-ЕКОНОМІКА УКРАЇНИ: МАЙБУТНЄ РЕГІОНІВ ТА ПІДПРИЄМСТВ**

Smart-економіка — це модель економіки, ґрунтованої на знаннях, інноваціях, інформації та соціальному захисті населення та захисті довкілля. Більшістю країн, які пройшли модернізацію, було доведено, що ключ до успіху — відкритий доступ, економічні свободи (так, і зниження податків). [1]

Практика ЄС засвідчила, що основними перевагами застосування підходу СМАРТ-спеціалізації є сприяння інклюзивному та сталому розвитку, адже мета впровадження СМАРТ-спеціалізації корелює з досягненням глобальних цілей людства, вона є драйвером регіонального економічного зростання та сприяє ефективності місцевих громад, відокремлюючи регіональні конкурентні переваги, посилює локальні можливості, а також прискорює інноваційні трансформації шляхом координації науки-бізнесу й суспільства. [2]

Варто зазначити, що США дотримується стратегії забезпечення лідерства у сфері ІТ-технологій, основною метою якої є завоювання лідерських позицій у різних галузях знань, що забезпечує не лише провідні позиції економічних суб'єктів країни, але й контроль з їхнього боку за перспективними напрямками розвитку сфери ІТ та інших галузей знань. Сполучені Штати мають найбільш передову сферу послуг у галузі програмного забезпечення та інформаційних технологій (ІТ) у світі. Понад 40% світового ІТ-ринку вартістю 5 трлн дол. США припадає на Північну Америку, в першу чергу на США. [3, с.51]

Формування інформаційного суспільства сьогодні є необхідною умовою сталого розвитку держави та регіонів, ефективного ведення бізнесу. Серед позитивних здобутків сучасного інформаційного суспільства науковці виокремлюють і досліджують можливість швидко здійснювати інформаційно-комунікативні зв'язки на великих відстанях; зростання здатності швидко, у великому обсязі сприймати, обробляти та зберігати інформацію на малогабаритних технічних засобах (смарт-рівень); об'єднання різних технологій комунікації: теле-, радіо- та обчислювальної. Але поряд з очевидними перевагами інформаційна революція привносить і нові проблеми, серед яких: цифрова нерівність країн і регіонів, проблема правового регулювання мережі Інтернет, проблема забезпечення безпеки й конфіденційності інформації. [3, с.52-53]

І хоч в Україні впровадження концепції СМАРТ-спеціалізації розпочалося з початку 2013 року в рамках транснаціонального співробітництва

та взаємного навчання S3 шляхом проведення допоміжних заходів для країн сусідів ЄС, сьогодні лише декілька регіонів спромоглися визначити ключові сфери спеціалізації та перейти до процесу підприємницького відкриття. Українські реалії показують незрілість механізмів управління та відсутність системної координації між ключовими стейкхолдерами. Серед причин такого стану, обумовлених низьким рівнем комунікації між центральними органами влади, місцевими державними інституціями, бізнесом в регіонах та науковими установами є:

– недостатня ефективність механізмів державного стимулювання розвитку національної інноваційної екосистеми: партнерства приватних інвесторів, бізнесу, науки і держави у процесі формування інноваційної інфраструктури: зон розвитку технологій; індустриальних парків; бізнес-інкубаторів, кластерів, які є дієвими інструментами капіталізації наукових розробок та комерціалізації інновацій.

– слабка взаємодія науки і виробництва на ранніх етапах інноваційної діяльності та низький попит на інтелектуальну власність. Лише незначна частина вітчизняних виробників здійснюють замовлення на наукові розробки, тому фактично дослідники змушені вгадувати, що потрібно реальному сектору економіки. Як наслідок, значне число винаходів не знаходить комерційної реалізації. А компанії в свою чергу не поспішають вкладатися в наукові дослідження як це відбувається в розвинутих країнах, де наука фінансується переважно приватним бізнесом;

– недостатня інформованість щодо можливостей доступу до фінансових ресурсів, зокрема грантів та проектів технічної допомоги в сфері інновацій та слабка активність МСП в сфері отримання такого фінансування.[2]

В Україні не існує зони нормативного регулювання, що створювала б можливості активної взаємодії знань, які накопичуються, та інвестиційних можливостей і породжувала б мотиви та стимули інноваційної активності.[3, с.54]

Досягнення стійкого стану розвитку регіонів України, ефективного функціонування підприємств, потребує вирішення складних завдань управління розвитком та залучення прогресивних наукових досліджень. Найважливішими з цих завдань є необхідність максимального використання потенційних можливостей регіонів України за рахунок залучення механізмів управління економічним, соціальним, науково-технічним потенціалом та його розвитком, який включає управління ресурсами, векторність до світового інформаційного прогресу. У зв'язку з цим виникає необхідність науково обґрунтованого підходу до розробки національної моделі смарт-економіки та динамічності впровадження регіонального інформаційного менеджменту та маркетингу.[3, с.58]

Поширення СМАРТ спеціалізації в регіонах ЄС є формою регіонального співробітництва, що заохочує інноваційні партнерства і кластери об'єднувати зусилля, створюючи інноваційну екосистему, проводити модернізацію



європейської промисловості. До того ж, Європейська комісія визнала на державному рівні, що важливість розкриття потенціалу технологічних викликів діджиталізації, що вимагає прискорення інноваційного розвитку для менш розвинених індустріальних регіонів.

### СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ:

1. [https://ir.kneu.edu.ua/bitstream/handle/2010/36323/md\\_km\\_5.pdf?sequence=1&isAllowed=y](https://ir.kneu.edu.ua/bitstream/handle/2010/36323/md_km_5.pdf?sequence=1&isAllowed=y)
2. <https://www.industry4ukraine.net/bez-kategoriyi-uk/smart-specjalizacija-v-ukrayini-chomu-ne-tak-yak-v-yevropi/>
3. Збірник наукових праць Донецького державного університету управління «Проблеми та перспективи забезпечення стабільного соціально-економічного розвитку». Серія «Економіка». Т. XX, вип. 313. – Маріуполь, ДонДУУ, 2019. – 237 с. – 44-60 .

**Банар Маріна Юріївна,**  
студентка 3 курсу, група ФБС-02  
*Одеський торговельно-економічний коледж*  
**Науковий керівник Борзенкова Ольга Дмитрівна,**  
спеціаліст вищої категорії, доктор філософії  
*Одеський торговельно-економічний коледж*

## **ІСТОРІЯ ПОДАТКОВОЇ СИСТЕМИ НЕЗЯЛЕЖНОЇ УКРАЇНИ**

Податкова система України пройшла безліч змін з моменту її утворення 1991 року. На початку 90-х років податкова система України була спадщиною радянської доби і включала податок на прибуток підприємств, податок на доходи населення та ПДВ. Проте з розвитком ринкової економіки було запроваджено нові податки та змінено ставки податків.

У 1996 році було введено єдиний податок на поставлений дохід, який замінив низку раніше існуючих податків, таких як податок на доходи населення та податок на продаж. У 1997 році було введено податок на майно, а в 1998 році було введено єдиний соціальний внесок, який замінив податок на зарплати, що існував раніше.

У 2004 році було проведено реформу податкової системи, в рамках якої було суттєво спрощено процедури оподаткування та знижено ставки податків. У рамках реформи було скасовано податок на поставлений дохід та податок на майно, а також знижено ставки податку на прибуток підприємств та ПДВ.

У 2010 році було проведено нову реформу податкової системи, в рамках якої було запроваджено єдиний соціальний податок, який замінив єдиний соціальний внесок та низку інших податків. Також було змінено ставки податку на прибуток підприємств та ПДВ.

З 2015 року податкова система України пройшла нову реформу, яка передбачала зниження ставок податків та спрощення процедур оподаткування. В рамках реформи було знижено ставки податку на прибуток підприємств та ПДВ, а також спрощено процедури реєстрації та звітності для підприємців.

На сьогоднішній день податкова система України включає податок на прибуток підприємств, ПДВ, єдиний соціальний податок, податок на доходи фізичних осіб та ряд інших податків і зборів.

## **СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ**

1. <https://tax.gov.ua/ru/modernizatsia/stanovlenie-modernizatsii/>
2. <https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/bitstream/lib/36756/1/Становленнята%20розвиток%20ПСУ.pdf>
3. [https://maup.com.ua/assets/files/lib/book/istoria\\_podatkiv\\_pavlenko.pdf](https://maup.com.ua/assets/files/lib/book/istoria_podatkiv_pavlenko.pdf)
4. <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=3794>
5. <https://jurkniga.ua/stanovlennya-podatkovoyi-sistemi-ukrayini-teoriya-metodologiya-praktika-problemi-ta-perspektivi-monografiya/>

**Борова Людмила Андріївна**  
студентка 3 курсу, група ФБС-3  
*Одеський торговельно-економічний фаховий коледж*  
**Науковий керівник Борзенкова Ольга Дмитрівна,**  
**спеціаліст вищої категорії, доктор філософії** *Одеський*  
*торговельно-економічний фаховий коледж*

## **ПРОБЛЕМИ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ ТА ШЛЯХИ ЇЇ ПІДВИЩЕННЯ**

Кожне підприємство, яке працює в ринкових умовах господарювання, прагне досягти певних, заздалегідь окреслених, результатів роботи шляхом поступового розвитку діяльності. Однак, враховуючи мінливість зовнішнього середовища, дії найближчих конкурентів, а також динамічні зміни, які відбуваються у внутрішньому та зовнішньому середовищі, підприємства змушені чітко окреслювати власні можливості, моделювати перспективні напрямки розвитку, переглядати, корегувати та розробляти нові маркетингові стратегії для збереження існуючого положення на ринку або підвищення ринкової частки в певних сегментах.

Важливим атрибутом ринкової економіки є конкурентоспроможність підприємства. Розуміння конкурентоспроможності підприємства трактується фахівцями по різному.

Питанням розробки методології управління конкурентним перевагами різних об'єктів присвячені роботи як закордонних вчених-економістів - І. Ансоффа, Г. Асселя, Ф. Котлера, М.Портера, А.А. Томпсона, так і вітчизняних дослідників - Е.М. Азаряна, А.Є. Воронкової, В.І. Герасимчука, Т.Л. Мостенської, І.Л. Решетникової, Ю.Ф. Ярошенка. Безпосередньо проблемі аналізу конкуренції в галузі присвятили свої праці такі вчені, як Г.Л. Азоев, Г.Л. Багієв, А.А. Бревнов, Е.П. Голубков, А.П. Градов, Н.К. Мойсеева, Е.П. Пешкова, А.Н. Романов, Н.Е. Симеонова, Р.А. Фатхутдінов, А.Д. Юданов та ін.

Проблема управління конкурентоспроможністю підприємства стає нагальною для сучасних підприємців, адже наша країна знаходиться у воєнному стані, що загострює ситуацію в конкурентній боротьбі підприємств. За відсутності проведення адекватної та своєчасної оцінки рівня власного конкурентного потенціалу, виявлення й аналізу факторів безпосереднього впливу на конкурентні позиції підприємства, його керівництво унеможлиблює розробку та впровадження стратегії існування та функціонування організації. [2]

Для підвищення конкурентоспроможності підприємства, важливе значення має виявлення, обґрунтування і класифікація факторів і резервів, що обумовлюють її рівень. За ступенем залежності від підприємства, весь набір факторів можна поділити на зовнішні та внутрішні. До зовнішніх факторів можна віднести: умови інвестування в галузі, регіоні, країні; тенденції технічного розвитку; рівень конкуренції; ресурсозабезпеченість і т.д. Під

внутрішніми факторами розуміють: впровадження у виробництво нової техніки, прогресивної технології, дієвих економічних стимулів; підвищення кваліфікаційного рівня працівників; формування системи конкурентних відносин у діяльності персоналу та ін. Вони можуть регулюватися на рівні підприємства в цілому, структурного підрозділу, первинного колективу і робочого місця.

Підвищення конкурентоспроможності підприємства необхідно розглядати як довгостроковий послідовний процес пошуку й реалізації управлінських рішень у всіх сферах його діяльності, здійснюваний планомірно, відповідно до обраної стратегії довгострокового розвитку [6].

До організаційних заходів, що підвищують рівень конкурентоспроможності підприємства, відносять [3]:

- забезпечення пріоритетності продукції;
- зміну якості виробу і його технічних параметрів з метою обліку вимог споживача та його конкретних запитів;
- виявлення переваг товару порівняно із заміниками;
- виявлення недоліків товарів-аналогів, які випускають конкуренти;
- вивчення заходів конкурентів з удосконалення аналогічних товарів;
- виявлення й використання цінових факторів підвищення конкурентоспроможності продукції;
- нові пріоритетні сфери використання продукції;
- диференціація продукції, що забезпечує відносно стійкі переваги споживачів, які віддаються певним видам взаємозамінних товарів.

Узагальнення шляхів підвищення конкурентоспроможності підприємства і збільшення його частки на ринку дає можливість визначити такі, які найбільш часто використовуються:

- виведення на ринок новий вид продукції;
- зниження ціни на продукцію або послуги;
- широке використання рекламних заходів;
- реалізація товару через більшу кількість торгових представників.

Але у сучасних умовах вітчизняним підприємствам слід звернути увагу на чинники, які зумовлюють забезпечення стійких конкурентних переваг. Одним із найефективніших факторів підвищення конкурентоспроможності підприємства являється впровадження інновацій.

## СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Димова В.В. Шляхи конкурентоспроможності підприємства. Сучасні інформаційні технології та телекомунікаційні мережі. Одеса: ОНПУ, 2012, вип.. 47.
2. Забарна Є.М., Окландер Т.О. Маркетинг. Підручник. – Одеса: ОНПУ, 2019. – 149с.

3. Зайцева Л.О. Класифікація факторів конкурентоспроможності підприємства. Вісник Східноукраїнського національного університету ім. Володимира Даля. - № 8 (179). – 2020. – С.293-300

4. Зубкова А.Б., Данько Т.В. Конкурентоспроможність підприємства на зовнішньому ринку: залежність від культури якості. // Менеджмент та підприємництво в Україні: етапи становлення і проблеми розвитку. - Львів : Видавництво Львівської політехніки, 2019. - С. 138-148

5. Лігоненко Л.О. Фінанси підприємства: Підручник / Л.О. Лігоненко, Н.М. Гуляєва, Н.А. Гринюк та ін. – К.: КНТЕУ, 2007. – 491с.

6. Сіваченко І.Ю., Козак Ю.Г., Логвінова Н.С. та ін. Управління міжнародною конкурентоспроможністю підприємств Кредитно-модульний курс: Навч. посіб. / За ред. І. Ю. Сіваченка, Ю. Г. Козака, Н. С. Логвінової. 3-тє вид. — К.: Центр учбової літератури, 2020. — 312 с.

**Воронюк Данило Русланович,**  
студент 3 курсу, група ФБС-1/20

*Одеський торговельно-економічний фаховий коледж*  
**Науковий керівник: Борзенкова Ольга Дмитрівна,**  
**спеціаліст вищої категорії, доктор філософії**  
*Одеський торговельно-економічний коледж*

## **ЕКОЛОГІЧНІ ПРОБЛЕМИ ТА ЇХ ВПЛИВ НА ЕКОНОМІКУ УКРАЇНИ**

Сьогодні екологічні проблеми тісно пов'язані з економічними і мають глобальний характер, і саме забезпечення сталого розвитку, належне врядування станом навколишнього середовища вимагають пошуку нових економічних інструментів стимулювання екологічно сталого розвитку. За останні 20 років стратегії або програми сталого розвитку взяли понад сто країн, однак, виходячи з результатів зміни екологічного стану, визначено, що принципи сталого розвитку не вдалося повністю впровадити в жодній країні світу.[1]

Головні екологічні проблеми, які дедалі частіше виникають в Україні, відображено в стратегії державної екологічної політики України. Найважливішими серед них є забруднення повітря, погіршення якості водних ресурсів, деградація земель, утилізація твердих побутових відходів, зміни клімату, втрата біологічного різноманіття, проблеми здоров'я людини, пов'язані з чинниками екологічного ризику. [2]

В Україні вже зараз 124 особи зі 100 тисяч, найбільше у світі, помирають через забруднене повітря – і це справжня загроза для економіки. Все більше поширення серцево-судинних хвороб, непритаманних для нашого регіону інфекцій та стресу через зміну клімату. Падіння врожайності через теплові хвилі, посухи, втрату вологи. Затоплення 200 тисяч гектарів с/г земель, 590 населених пунктів, майже 2 тисяч комерційних та виробничих об'єктів до кінця століття через можливе підняття рівня моря. Масове переселення понад 75 тисяч людей із цих територій. Це загрози для економіки. Внаслідок цих чинників набуває популярності екологічна економіка. [3]

Екологічна економіка – це новий тренд важливого напрямку структурних реформ для того, щоб: 1) підвищити обізнаність про реальне екологічне, енергетичне та соціально-економічне становище світу, виявивши ідеологічні варіанти для кращого розуміння дилеми «економічне зростання vs захист і збереження довкілля»; 2) знайти оптимальні шляхи та більш ефективні інструменти для вирішення.

Необхідність розвитку вітчизняного екологічного підприємництва обумовлюється низкою «кричущих» чинників: високим рівнем забруднення довкілля; потребою екологізації всіх процесів господарської діяльності (застарілі технології та шкідливі виробництва, низький рівень

енергоефективності переважної більшості промислових підприємств та житловокомунального сектору); зростанням зацікавленості населення у збереженні здоров'я через споживання органічної продукції; необхідністю дотримання міжнародних екологічних стандартів для можливості виходу на зовнішні ринки. Десятилітні проблеми з екологічністю вітчизняної економіки ускладнюються негативною ситуацією, що склалася внаслідок військової агресії РФ. Масштаби необхідних змін у напрямку екологізації економіки України сьогодні для українського суспільства загалом непосильні. Необхідно починати із найменшого і «найпростішого» – а саме, екологічного підприємництва, яке через зусилля народу та за умови підтримки держави стане рушієм екологічної економіки майбутнього.[4]

Г. Купалова розглядає екологічне підприємництво як виробництво товарів та надання послуг з вимірювання, попередження, обмеження або усунення екологічної шкоди, ліквідації відходів та зниження рівня шуму, а також екологічно чисті технології, застосування яких мінімізує використання сировини та забруднення довкілля [5, с. 37]. Г. Тітенко та О. Гаврюшова визначають екологічне підприємництво як діяльність суб'єктів господарювання з виробництва товарів, виконання робіт та надання послуг для забезпечення екологічної безпеки, раціонального використання природних ресурсів, підвищення рівня охорони навколишнього середовища з метою отримання позитивного екологічного та економічного ефекту [6, с. 113].

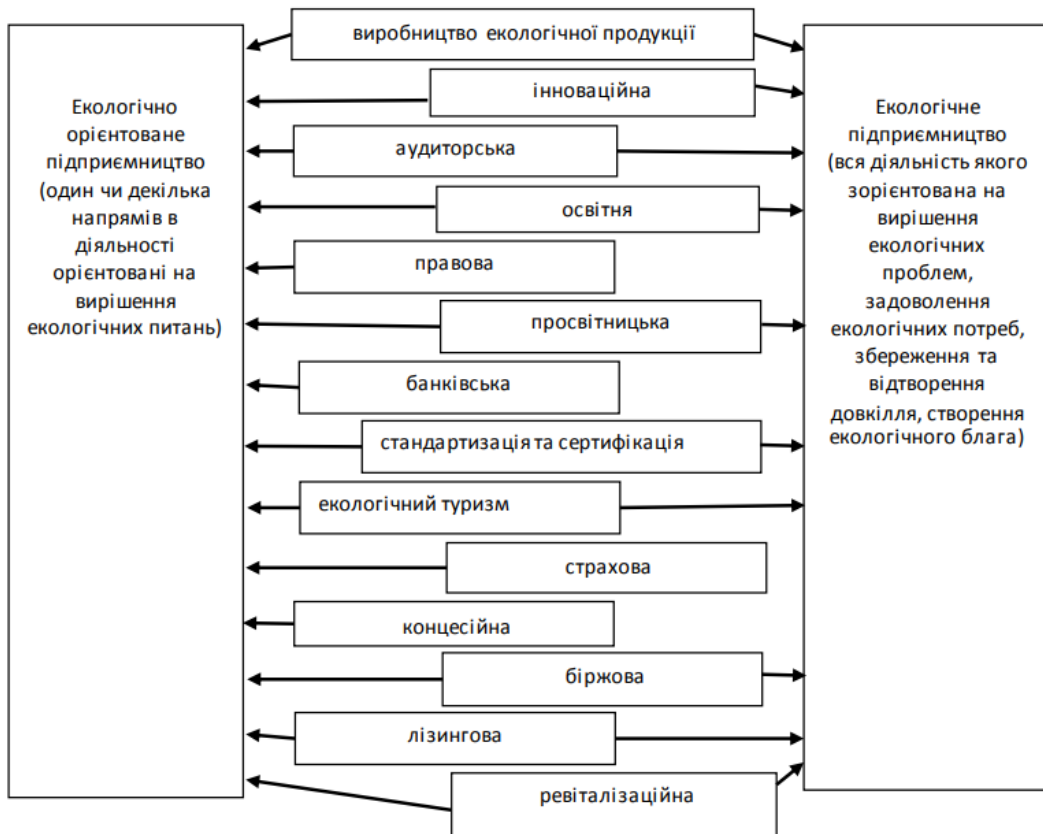


Рис.1. Види підприємницької діяльності екологічного забезпечення[4]

Головними досягненнями міжнародного співробітництва України в сфері екологізації економіки є:

- відображення національних інтересів і позиції держави в директивних документах і рішеннях форумів міжнародних міжурядових організацій; – розширення сфери міжнародного співробітництва, завдяки укладанню нових угод, договорів і програм;
- твердження міжнародно-політичного авторитету України і вдосконалення національної правової бази;
- підвищення екологічної кваліфікації (правової, технологічної) і методології управління, спрямованої на поліпшення екологічної ситуації в Україні;
- отримання, завдяки міжнародній співпраці, допомоги в сфері охорони навколишнього середовища тощо.

Як показує досвід, проводити ефективну політику сталого розвитку в державі досить важко навіть при процвітаючій економіці, а тим складніше виглядає ця проблема в Україні, яка переживає глибоку системну кризу і змушена одночасно вирішувати безліч проблем: економічних, соціальних, політичних, екологічних. [1]

У післявоєнні часи країни працюють на швидке відновлення економіки.

Екологічні політики передусім зосереджувались навколо захисту та подальшого відновлення природних ресурсів національного та міжнародного значення. Україна, при наявних ресурсах, технологіях та за умови співпраці держави з бізнесом у напрямках дерегуляції та полегшення податкового навантаження, має унікальний шанс не лише стати економічним дивом 21 століття, європейським тигром, але й взірцем з точки зору сповідання принципів сталого розвитку. [7]

В Україні чимало правових, матеріальних, ідеологічних та інших перешкод для успішного утвердження екологічного підприємництва. Однак зусиллями держави, підприємницької спільноти, громадськості вони будуть усунуті. Важливо, що сьогодні українське суспільство уже визначило основні напрямки розвитку екологічного підприємництва та бачить його всебічні, зокрема, конкурентні переваги та економічні вигоди. Розвиток екологічного підприємництва у першу чергу базується на пріоритетних потребах, знаннях та інноваціях, передових технологіях, амбітних рішеннях щодо ресурсної ефективності, соціальному та екологічному прогресі тощо. Екологічне підприємництво стає провідником до інклюзивного сталого розвитку в більшості країн світу, зокрема і Україні. Екологічне підприємництво є не лише сучасним трендом, але й вагомим рушієм забезпечення довгострокової конкурентної переваги на ринку. Ідея розвитку екологічного підприємництва замінює усталену практику новими підходами, що забезпечує не лише прибуток, але й економічний і соціальний добробут. [4]



## СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. <https://ecoaction.org.ua/ekonomika-ta-ekolohia.html>
2. <file:///C:/Users/User/Downloads/scorpio,+14.pdf>
3. Купалова Г. І. Екологічне підприємництво як невід’ємна складова сталого розвитку України. Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Військовоспеціальні науки. 2011. № 26. С. 35-39.
4. Тітенко Г. В. Морфологічний та контент-аналіз поняття «екологічне підприємництво». Вісник ХНУ імені В. Н. Каразіна. Серія «Екологія». 2012. № 1004. Вип. С. 109-113. URL: <http://ekhnuir.univer.kharkov.ua/bitstream/123456789/8888/2/Gavru.pdf>
5. <https://www.epravda.com.ua/columns/2022/05/6/686725/>

**Гнусарькова Аліна Сергіївна**

Студентка 2 курсу, група ФБС – 6/21

*Одеський торговельно-економічний фаховий коледж*

**Науковий керівник: Ротарь Олена Миколаївна, викладач-методист**

*Одеський торговельно-економічний фаховий коледж*

## **ФІНАНСОВІ ТЕХНОЛОГІЇ І ЇХ ВПЛИВ НА ЖИТТЯ**

У сучасному світі багато людей використовують такі можливості як ApplePay, Privat24 або просто кредитну картку для здійснення онлайн-покупок, усі вони, як споживачі, інтернет-магазин та банк, який проводить операцію розрахунку, — всі використовують фінансові технології.

Фінансові технології (фінтех) — це технології, що застосовуються в фінансових службах, або використовуються для того, щоб допомогти компаніям керувати фінансовими аспектами свого бізнесу, включаючи нові програми та додатки, процеси та бізнес-моделі. [1]

Раніше фінтех сприймався виключно як внутрішні розробки та процеси фінансових установ, до яких у споживачів фінансових послуг не було прямого доступу. Але сьогодні фінтех став основою для всіх онлайн-транзакцій — переказів грошей, кредитування, сплати комунальних платежів тощо.

Фінтех складно назвати новинкою. В тій чи іншій формі фінансові технології існують стільки ж, скільки і фінансові послуги. Власне слово вперше було опубліковано у 80-х роках минулого століття — в газеті Sunday Times вийшла стаття авторства Пітера Найта з назвою "Фінтех". Він використав це слово для опису бота, який вніс зміни в його електронну пошту.

Після кризи 2008 року з'явилися тисячі стартапів, які усвідомлювали, що довіра споживачів фінансових послуг у старому форматі зруйнована і назріла потреба у нових фінансових бізнес-моделях. Великі корпорації почали інвестувати у фінтех-бізнес, який сприймався як альтернатива старим бізнес-моделям фінансового сектору. Традиційні ж банки зі свого боку мали мільйони клієнтів, які вимагали нових стандартів обслуговування. І хоча на сьогодні фінтех поки не можна назвати домінуючою тенденцією у фінансовому світі, окремі компанії досягли значного успіху, а власне явище фінтех стало важливою ланкою у ланцюжку фінансових послуг. Це також швидко змінює страхові та інвестиційні галузі. [2]

Саме завдяки фінтеху стало можливо існування криптовалют, таких як біткоїн. У фінансових технологіях очевидно безліч переваг:

- Швидкість і зручність: фінтех-послуги, як правило, постачаються в Інтернеті, і таким чином користувачі можуть отримати доступ до них простіше та швидше.
- Великий вибір: споживачі отримують вигоду від більшого вибору продуктів і послуг, оскільки їх можна придбати віддалено, незалежно від місцезнаходження.
- Вигідніші умови на послуги: цим компаніям зазвичай, не потрібно вкладати гроші в фізичну інфраструктуру, таку як філіальна мережа, тому вони зможуть

запропонувати споживачам вигідніші умови на свої послуги, у порівняння з традиційними компаніями.

- Більше персоналізованих продуктів: технологія дозволяє компаніям збирати та зберігати більше інформації про клієнтів, щоб вони могли запропонувати споживачам більш персоналізовані продукти або послуги.

Проте окрім переваг є і певні недоліки:

- Нечітка регуляція: фінтех-компанії в цілому нові для фінансової галузі та використовують відмінні від традиційних фіністанов бізнес-моделі. Це може зробити важчим з'ясування, які з них регулюються, і які ваші права, якщо щось піде не так.
- Спонтанні рішення: споживачі онлайн-послуг зазвичай мають обмежений час та інформацію для прийняття рішень, що часто призводить до необдуманих дій.
- Технологічні ризики: здійснюючи операції онлайн, фінтех-компанії отримують багато приватної інформації про вас. Як наслідок, ваші особисті дані можуть бути неправильно використані або ви можете стати жертвою кіберзлочину.
- "Не для всіх": хоча з одного боку доступ здається простим та зрозумілим, є багато категорій громадян, які з різних причин не можуть використовувати гаджети або комп'ютери для здійснення онлайн-операцій.[3]

У майбутньому перед цією сферою стоять спільні виклики, які полягають у коректній обробці великих масивів даних, персоналізації послуг, пришвидшення онлайн-операцій та максимальному задоволенні потреб свого споживача. І навіть з часом все більше і більше людей дратуватимуться, коли змушені будуть відвідувати фізичне банківське відділення для здійснення фінансових операцій. Традиційні банки вже не можуть розраховувати лише на депозити, кредити та поточні рахунки як основу свого бізнесу. Майбутнє банківської галузі буде залежати від його здатності впливати на розуміння споживачів, розширену аналітику та цифрові технології для надання послуг, які допомагають сьгоднішнім технологічним клієнтам краще керувати своїми фінансами та їх повсякденним життям.

Оскільки як фінансові, так і технологічні компанії демонструють більш широкий погляд на банківський бізнес, пропонуючи як банківські, так і небанківські послуги, остаточним переможцем в цій ситуації буде споживач незалежно від того, яку компанію він обере.[4]

#### **СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ:**

1. [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <https://www.duet.edu.ua/ua/press-center/news/664>
2. FinTech adoption rates across 20 markets. [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://www.ey.com/gl/en/industries/financial-services/ey-fintech-adoptionindex>
3. [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://evris.law/uk/stattja-fintech-vukraini-chomu-potribno-rozvivati-rinok-finansovih-tehnologij>

**Гулько Аліна Олександрівна,**  
студентка 3 курсу, група ФК-6722  
*Одеський торговельно-економічний фаховий коледж*  
**Науковий керівник: Князькова Валентина Яківна,**  
**кандидат економічних наук, доцент**  
*Одеський торговельно-економічний фаховий коледж*

## **ЄВРОПЕЙСЬКА ПРАКТИКА ТА УКРАЇНСЬКІ РЕАЛІЇ В СФЕРІ ЕКОЛОГІЧНОГО ОПОДАТКУВАННЯ**

Екологічне оподаткування є одним із основних інструментів екологічної політики держави та стимулом раціонального природокористування. На сьогоднішній день екологічні виклики потребують значної уваги та конкретних дій від держави, які спрямовані на зниження шкоди, що завдається навколишньому природному середовищу. Питання екологічної безпеки планети є досить актуальним на сьогоднішній день, яке неможливо вирішити в рамках однієї країни.

Екологічний податок - це загальнодержавний обов'язковий платіж, що справляється з фактичних обсягів викидів у атмосферне повітря, скидів у водні об'єкти забруднюючих речовин, розміщення відходів, фактичного обсягу радіоактивних відходів, що тимчасово зберігаються їх виробниками, фактичного обсягу утворення радіоактивних відходів та з фактичного обсягу радіоактивних відходів, накопичених до 1 квітня 2009 року. (п.п. 14.1.57 п. 14.1 ст. 14 Податкового кодексу України) [5].

Досвід країн ЄС свідчить про те, що причини дієвості екологічних податків за забруднення в державах ЄС полягають у високих ставках, які спрямовані на те, щоб підприємствам було вигідніше вживати заходи з охорони довкілля, а не забруднювати його. Головна особливість податкового еколого-економічного інструментарію полягає в тому, що зібрані таким способом кошти надходять на бюджетні рахунки відповідного рівня (державного чи місцевого) і використовуються на фінансування екологічних проблем та відшкодування збитків.

Рівень податкових платежів від сплати екологічного податку в Україні значно нижчий, аніж у всіх країнах ЄС. Навіть якщо порівняти надходження екологічного податку Мальти та Ісландії, країн ЄС із найменшим надходженням екологічного податку, то в Україні такі платежі менші на 100 та 120 млн. євро відповідно. Частка екологічного податку в податкових надходженнях бюджету в Україні також найменша – 0,5–1,3%, тоді як у таких європейських країнах, як Латвія та Словенія, цей показник досягає 10–13%, у Польщі – майже 8. [1, с.173].

У європейських країнах такі надходження становлять велику частку в доходній частині бюджету, за допомогою яких фінансуються першочергові природоохоронні заходи [4].

Податки на ресурси займають найменшу частину у структурі екологічних податків та передусім стосуються використання води чи видобутку природних ресурсів. Окрім цього, в багатьох країнах встановлені податки та збори на полювання, риболовство (Австрія, Болгарія, Великобританія, Данія, Естонія, Фінляндія, Німеччина, Нідерланди тощо) [6, с.58].

Надходження екологічного податку до Державного бюджету України не має чіткої тенденції, як і надходження до місцевих бюджетів. Це пояснюється зміною пропорцій розподілу цих коштів. Централізація коштів від екологічного податку відбулася у 2013-2014 роках. Починаючи з 2015 року у зв'язку з проведенням реформи міжбюджетних відносин було збільшено частину екологічного податку (крім частини по радіовідходам), яка залишається у розпорядженні місцевих бюджетів [4, с.110].

Головною особливістю екологічної політики країн ЄС є те, що вона спрямована на попередження виникнення забруднення навколишнього середовища за допомогою проведення екологічної оцінки, таких видів: екологічна оцінка впливу на навколишнє середовище й екологічна оцінка стратегічних планів і програм розвитку.

До країн-членів ЄС з найбільшою часткою екологічних податків у ВВП належать Данія (5,7%), Нідерланди (3,9%), Болгарія і Мальта (по 3,5%), а найнижча частка – в Іспанії (1,6%), Литві (1,7%), Румунії (1,8%) і Латвії (1,9%). Така ситуація унеможливорює повноцінне фінансування екологічної сфери відповідно до умов концепції сталого розвитку та потребує дослідження зарубіжного досвіду щодо особливостей екологічного оподаткування.

Найпоширенішими у країнах Європи є транспортні та енергетичні податки: енергетичні податки становлять 72% від загальної величини екологічних податків у ЄС, а транспортні податки – 2 % [3, с.14].

Окремо варто звернути увагу на досвід Німеччини, де екоподаткова реформа зумовила збільшення дохідної частини бюджету цієї країни на понад 20 млрд євро «зелених податків». 90% цих коштів було використано для зниження податків на працю та доходи фізичних осіб, наслідком чого стало створення 250 тис. нових робочих місць [2].

В результаті дослідження встановлено, що для досягнення належного результату необхідно переймати досвід країн, які досягли успіху у сфері екологічного оподаткування. Заходи щодо поліпшення екологічного оподаткування мають бути комплексними включаючи освітньо-пропагандистську роботу, законодавчу базу та економічну складову, що полягає в справлянні певних податків і зборів, а також належне використання коштів.

Для покращення системи екологічного оподаткування в Україні потрібно зменшити витрати на адміністрування екологічного податку, застосовувати його як механізм стимулювання екологічно безпечних виробництв, установити належний контроль за поверненням коштів, акумульованих з екологічно шкідливих виробництв саме в ті регіони, стану довкілля яких нанесли збитки ці виробництва. Важливо розуміти, що питання екологічного оподаткування не є

виключно економічним чи юридичним, а передусім виступає морально-етичним і кожні позитивні зміни в цьому напрямі можливі лише за умови усвідомлення важливості його кожним громадянином.

### **СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ:**

1. Воронцова А. С. Системно-структурний аналіз екологічного оподаткування країн Європи. Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського. Серія: Економіка і управління. 2020. Т. 31(70). № 6. С.172-179.
2. Зелена економіка (Стаття № 1). Всеукраїнське громадське об'єднання «Розвиток та довкілля». URL: <https://www.dae.org.ua/ua/our-topics/greenesconomy/48--1.html> (дата звернення: 21.02.2023).
3. Козьменко С.М. Особливості екологічного оподаткування в зарубіжних країнах. Вісник Сумського державного ун-ту: зб. наук. праць. Сер. Економіка. 2019. № 1. С. 11-18.
4. Нікола С.О., Гусєв А.О. Екологічне оподаткування як інструмент державного впливу на економіку природокористування. Держава та регіони. 2020. № 4(115). С.108-111.
5. Податковий кодекс України. Офіційний вебпортал парламенту України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17> (дата звернення: 11.02.2023).
6. Шевченко І.В. Екологічне оподаткування: зарубіжний досвід і Україна. Стратегічні пріоритети. 2018. № 2. С. 55-60.

**Дрібноход Олена Павлівна,**  
студентка 3 курсу, група ФБС-3  
*Одеський торговельно-економічний фаховий коледж*  
**Науковий керівник: Борзенкова Ольга Дмитрівна,**  
**спеціаліст вищої категорії, доктор філософії**  
*Одеський торговельно-економічний фаховий коледж*

## **РИНОК ПРАЦІ УКРАЇНИ ПІД ЧАС ВІЙНИ**

Ринок праці України зазнав серйозного удару під час війни. На початку повномасштабного вторгнення РФ ринок фактично завмер — у березні понад 53% тих, хто мав роботу до війни, втратили її. Частина компаній були змушені припинити свою діяльність повністю або частково через втрату майна, переривання логістичних зв'язків чи втрату співробітників. Згодом ситуація поліпшилася, але станом на початок 2023 року безробіття досі перевищує 30%. [□1]

Нацбанк визнає, що якби мігранти залишалися в Україні та активно шукали роботу, рівень безробіття зріс би ще більше. Стримувала нарощення безробіття також мобілізація до лав захисників України. [□2]

Спад економіки, спричинений війною, а саме неможливість працювати для підприємств на окупованих територіях чи територіях поблизу зон бойових дій, пошкодження активів підприємств, руйнування логістики, зокрема закриття портів, призвів до різкого росту рівня безробіття.

За оцінкою Національного банку, станом на липень безробіття сягнуло 35%, перевищивши при цьому показник кінця 2021 року (9,8%) майже в 4 рази. Це пов'язано з повною або частковою зупинкою підприємств та втратою чи пошкодженням виробничих потужностей.

У жовтні НБУ спрогнозував скорочення безробіття до 22,3% наприкінці 2023 року і до 16,5% наприкінці 2024-го. І хоча зниження кількості безробітних цілком реальне, довоєнного рівня цей показник навряд чи досягне найближчими роками. [□1]

До слова, у жовтні Міжнародна організація праці (МОП) прогнозувала, що зайнятість в Україні в 2022 році буде на 2,4 мільйона робочих місць нижчою за рівень 2021 року. Цей прогноз є кращим, ніж оцінка МОП у квітні 2022 року із прогнозом втрати 4,8 мільйона робочих місць.

На сайті Work.ua станом на 1 лютого 2022 року було зареєстровано більше 95 тисяч вакансій. У березні ця цифра скоротилася майже на 14 тисяч, а у квітні на цьому сайті було лише 14 012 актуальних вакансій, що становить 15% від "довоєнної" кількості. З травня кількість вакансій почала поступово зростати, але до грудня так і не досягла довоєнного рівня. [□2]

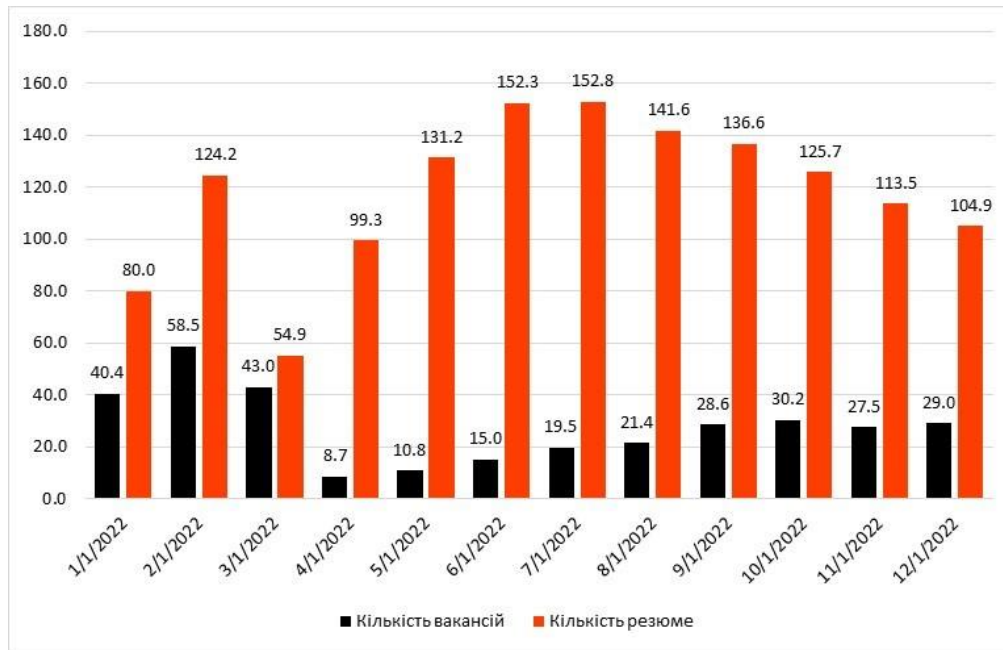


Рис.1.Кількість вакансій та резюме на сайті Work.ua за 2022 рік, тисяч

Як допомогти українській економіці? Якщо у вас є робота та стабільний прибуток, по можливості намагайтеся підтримати бізнес і економіку нашої країни, купуючи товари українських виробників, продукцію дрібних підприємців (одяг, натуральну косметику, вироби зі шкіри тощо). Ще один важливий крок для поповнення держбюджету — своєчасна оплата комунальних послуг і податків. [□4]

### СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ:

1. Що відбувається на ринку праці України з початку війни URL: <https://economics.novyny.live/shcho-vidbuvaetsia-na-rinku-pratsi-ukrayini-z-pochatku-viini-78006.html>
2. Війна змінює ринок праці URL: <https://www.unian.ua/economics/finance/viyna-zminyuye-rinok-praci-yak-derzhavi-razom-z-ukrajincyami-poboroti-bezrobittya-novini-ukrajina-11946903.html>
3. Кількість вакансій та резюме на сайті Work.ua за 2022 рік URL: <https://www.work.ua/>
4. Як змінився ринок праці під час війни URL: <https://blog.portmone.com.ua/uk/news-uk/yak-zminyvsya-rynok-pratsi-v-ukrayini-pid-chas-vijny>



**Желєпова Тетяна Степанівна,**  
студентка 2 курсу, група ФБС – 5/21  
*Одеський торговельно-економічний фаховий коледж*  
**Науковий керівник: Сочинська Катерина Олегівна,**  
**викладач, спеціаліст вищої категорії**  
*Одеський торговельно-економічний фаховий коледж*

## **ОСОБЛИВОСТІ ФІНАНСОВОЇ СИСТЕМИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ**

У будь-якій державі є наявність ефективної фінансової системи це є важливою умовою функціонування її економіки. Фінансова система є достатньо складною за своєю будовою. За допомогою фінансової системи держава накопичує та використовує ресурси для утримання свого апарату, а також направляє їх на виконання своїх функцій й під час війни.[1]

Для забезпечення ефективного функціонування бюджетної сфери та життєво необхідних потреб жителів територіальних громад у період дії воєнного стану уряд з центральними органами виконавчої влади прийняли низку швидких, ефективних, оперативних рішень. В бюджетне законодавство внесено низку змін, які були прийняті у період дії воєнного стану.

Серед таких змін є:

- зміни до місцевих бюджетів;
- перерозподіл видатків бюджету і надання кредитів з бюджету за бюджетними програмами;
- встановлена пріоритетність здійснення видатків Казначейством та органами Казначейства (постанова КМУ від 9 червня 2021 р. № 590 «Про затвердження Порядку виконання повноважень Державною казначейською службою в особливому режимі в умовах воєнного стану»), тощо.

У даний час набула необхідність у військових облігаціях. Військові облігації – це фактично різновид облігацій внутрішньої державної позики (ОВДП), тобто цінні папери, емітентом яких є держава в особі Міністерства фінансів України. Військові облігації відрізняються від звичайних ОВДП наявністю цільового призначення – для потреб Збройних сил України та потреб держави у військовий час, а також випущенням їх в період воєнних дій на території України. Фактично, держава залучає кошти фізичних та юридичних осіб для потреб Збройних сил з умовою їх повернення через певний період часу. При тому, особа, яка стає власником військових облігацій, отримує дохід у вигляді річних відсотків. Для військових облігацій наразі встановлюються ставки 10–11% річних, в залежності від строку розміщення та повернення. Ще одна перевага придбання військових облігацій в тому, що зарібок не оподатковується, на відміну від депозитних вкладів банківських та фінансових установ. Тобто особа не сплачує податок на прибуток та військовий збір.

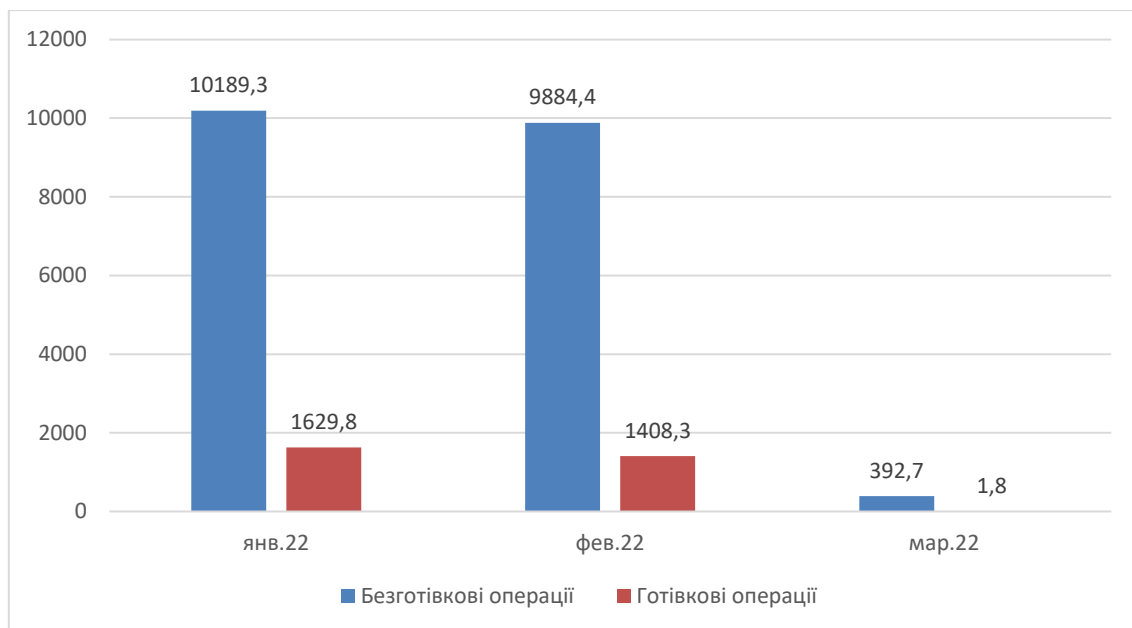
У березні місяці ОВДП надійшло на 44143,01 млн грн більше ніж у лютому місяці та на 42460,31 млн грн більше ніж у січні. Це свідчить про ефективність запущеного механізму, можна сказати, що під час війни люди вкладали свої кошти в державу значно більше ніж у попередні місяці. Що стосується іноземної валюти видно спадну динаміку.

Таблиця 1

**Інформація щодо розміщення ОВДП у 2022 році [3]**

Вид валюти	Січень ь 2022	Лютий й 2022	Березень 2022
ОВДП у грн., млн грн	6838,3 2	5155,6 2	49298,63
ОВДП у доларах США, млн дол.	143,4	16,84	11,91
ОВДП у євро, млн євро	-	7,16	-

Платежі Уряду України здійснюються без обмежень згідно із законодавством про воєнний стан, запас ліквідності є цілком достатнім для фінансування видатків та погашення зобов'язань. НБУ працює у посиленому режимі і цьому є факти. Запланований дефіцит мав сягнути 66,2 млрд грн в перші два місяці 2022 року, проте неочікуваний профіцит склав 13,1 млрд грн, а державний бюджет України загалом – 24 млрд грн. НБУ в терміновому порядку перерахував половину свого прибутку майже 19 млрд грн на підтримку української армії. Міжнародні організації та країни партнери виділили кошти майже як 15 млрд. дол., з них 5 млрд. дол. до бюджету. Також перерахування коштів зібраних з громад України та інших країн що сягнуло близько 6 млрд. грн. Ці і інші завдання спрямовані через НБУ з яким воно успішно справляється [3].



**Рис. 1. Обсяг операцій банків на валютному ринку України з продажу іноземних валют за 3 місяці 2022 року, млн. дол. США (без НБУ) [3]**

Виходячи зі становища нашої країни можна зробити висновки, що на велику діяльність центральних та виконавчих органів, припадають великі задачі зв'язані з воєнною кризою. Попри те, що йде війна, економіка працює. Не стало б нашої економіки – не було б того тилу для військових, які захищають Україну. Фінансування армії, соціальна допомога, державні виплати – це все стимул для громадян аби надалі залишатись та працювати в країні. Наразі пропозиція для покращення економіки тільки одна – багато працювати і тільки на державу, мета наша має бути взаємна – зберегти державні цінності, а нам допоможе армія, а ми їй. Тому все залежить від нас.

### **СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ:**

1. Тімашов В. О., Севастьяненко О. В. Фінансова система України: правова характеристика та законо-давче регулювання. Право і суспільство. 2021. № 2. С. 134–139.
2. Особливості бюджетного процесу в умовах воєнного стану (2022). URL: <https://decentralization.gov.ua/news/14654>.
3. Офіційний сайт Національного Банку України. URL: <https://bank.gov.ua>.

**Живобрицький Андрій,**  
студент 2 курсу групи ФБС-6/21  
*Одеський торговельно-економічний фаховий коледж*  
**Науковий керівник: Сочинська Катерина Олегівна,**  
**викладач, спеціаліст вищої категорії**  
*Одеський торговельно-економічний фаховий коледж*

## **ФІНАНСОВА ГРАМОТНІСТЬ**

Навіщо потрібна фінансова грамотність? На це питання можна відповісти по-різному. Все залежить від бажаного способу життя, рівня доходів, потреб сім'ї в матеріальних благах і багатьох інших факторів. Ясно одне: Фінансова грамотність визначає вигляд сімейного бюджету. Чим більше ви обізнані про роботу різних фінансових інструментів, тим правильніше будуть прийняті рішення.

Найпопулярніші цілі розвитку фінансової грамотності:

- Забезпечити фінансову захищеність собі і своїй родині. Якщо ви оволодієте вмінням вести облік доходів і витрат, уникати кредитів, планувати свій бюджет і створювати заощадження, усвідомлено приймати фінансові рішення, то затримка зарплати, велика покупка або зміна роду діяльності не будуть вибивати вас з колії.

- Забезпечити собі і своїй родині якісний рівень життя: комфортне житло, освіта, медичне обслуговування, своєчасний відпочинок, гідне забезпечення в старості.

- Розширення кругозору в області фінансів. Розвиток навички відрізняти активи від пасивів, а так само варіанти розумних інвестицій від замаскованого шахрайства.

- Освоєння різних фінансових інструментів, які не тільки зберігають накопичені кошти, а й примножують, створюючи, таким чином, пасивний дохід.

- Розвиток фінансової грамотності вимагає деяких зусиль, але воно того варте. Адже саме саморозвиток в цій області веде до зовнішньої свободи. Це допомагає вибудувати своє матеріальне благополуччя і пояснити своїм дітям, навіщо потрібна фінансова грамотність людині. Адже дуже важливо передати ці знання і наступному поколінню.

Отже, Фінансова грамотність — це володіння набором навичок і знань, які дозволяють людині приймати обґрунтовані та ефективні рішення, використовуючи свої фінансові ресурси [1].

Які ж застосунки для контролю фінансів, які можуть допомогти у майбутньому?

**Money Manager** — застосунок, який допомагає контролювати фінанси як в мобільному телефоні, так і в десктоп-версії. Тут можна вносити дані про доходи та витрати, зарплату або кредити, згодом застосунок формує статистику за будь-якими періодами. Кругові діаграми й графіки полегшують

користувачам моніторинг бюджету. Також у застосунку є функція розпізнавання чеків, завдяки якій треба сфотографувати дані, а не вводити власноруч, щоб Money Manager сам проаналізував та додав до потрібної категорії витрати.

**Wallet** — застосунок для моніторингу фінансів, в якому є функція синхронізації різних пристроїв. Сервіс виносить інформацію про витрати в окремий графік і має вбудований календар. У преміум-версії (від 95 гривень) користувачам доступна функція синхронізації застосунку з банком.

**Money Pro** — застосунок із внутрішнім календарем для нагадувань про сплату. У базовій версії доступне класичне сортування витрат за категоріями, аналіз за періодами та перегляд транзакцій. Синхронізація пристроїв, приєднання до банківських застосунків та перегляд графіків в AR-режимі доступні користувачам платних підписок PLUS (325 грн на рік) та GOLD (710 грн на рік). Для Android застосунок безплатний, для користувачів IOS — 45 грн.

**Monefy** — застосунок для контролю фінансів із візуалізацією даних. Найпростіший у використанні сервіс з поділом витрат на категорії. Особливістю застосунку є функція формування статистики запропонованого бюджету, а не всіх доходів. Якщо плануєте відкласти певну суму із кожної зарплатні або стипендії, просто не вписуйте її у місячний бюджет — сервіс розрахує витрати без врахування цієї суми.

**Money Lover** — застосунок для контролю фінансів, який можна під'єднати до PayPal, завдяки чому транзакції вноситимуться автоматично. У базовій версії доступна одна категорія в режимі бюджету, у преміумі (85 грн на місяць) їхню кількість можна підвищити. Також у застосунку є функції внесення даних про борги та перенесення інформації із сервісу в Excel та CVS.[2]

В перш за все фінансова грамотність - це перший крок для пізнання всього економічного світу й вміння володіти грошима правильно у житті.

Якщо казати що фінансова грамотність не допоможе у житті, то це помилка, тому що без правильного поняття фінансової грамотності буде дуже складно, так як гроші не даються просто так, їх треба зберігати для: забезпечення фінансової захищеності, якісного рівня життя; оплати комунальних послуг та ін.

Отже, основною складовою життя у світі завжди буде в першу чергу економічна грамотність, щоб забезпечувати себе рівнем життя та захищеності або безпеки.

Також щоб володіти фінансовою грамотністю дуже добре, написано багато цікавих книг, які можуть стати людям корисними для вивчення та використання даної грамотності у житті, такі як: «Шлях до фінансової свободи», Бодо Шефер; «Найбагатший чоловік у Вавилоні», Джордж Клейсон; «Думай і багатій», Наполеон Гілл; «Квадрант грошового потоку», Роберт Кіосакі; «Думай як мільйонер», Т. Гарв Екер.

Застосунки для підвищення рівня фінансової грамоти стануть корисним інструментом для полегшення процесу управління особистими коштами чи сімейним бюджетом[3].

#### **СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ:**

1. <https://village-life.biz/dlia-choho-potribna-liudyni-finansova-hramotnist/>
2. <https://gwaramedia.com/finansova-gramotnist-yak-golovnij-instrument-pidvishhennya-statkiv/>
3. [https://24tv.ua/education/finansova-gramotnist-dlya-kozhnogo-5-novini-ukrayini-i-svitu\\_n1580676](https://24tv.ua/education/finansova-gramotnist-dlya-kozhnogo-5-novini-ukrayini-i-svitu_n1580676)

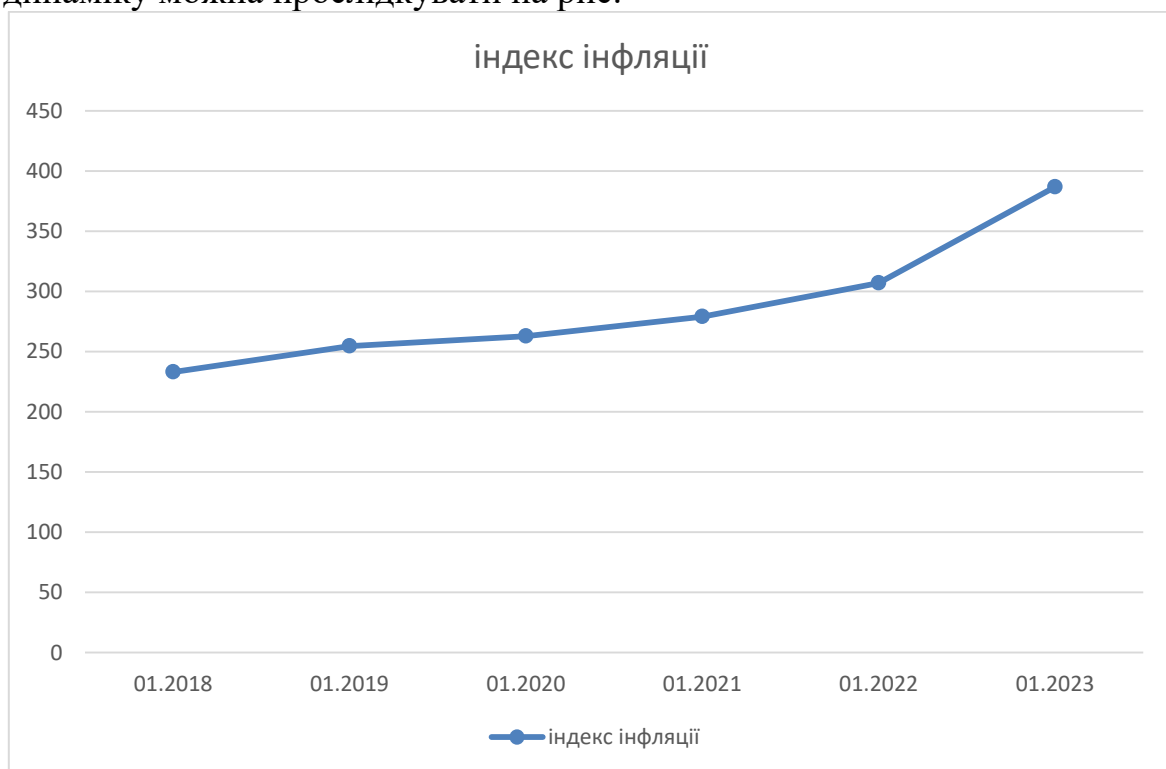
**Жукова Марія Олександрівна,**  
студент 3 курсу, група ФБС-3

*Одеський торговельно-економічний фаховий коледж*  
**Науковий керівник: Борзенкова Ольга Дмитрівна,**  
**спеціаліст вищої категорії, доктор філософії**  
*Одеський торговельно-економічний фаховий коледж*

## **ЕКОНОМІЧНИЙ РОЗВИТОК ДЕРЖАВИ, РЕГІОНІВ І ПІДПРИЄМСТВ: ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ**

Інфляція є однією із найактуальніших проблем сучасної економіки в Україні та в багатьох країнах світу. Немає у світі такої країни, яка б не стикнулася з цією проблемою. Наслідки інфляції тяжкі і різноманітні. Високий її рівень перетворюється на серйозну перешкоду для виробництва, спричинює економічну і соціальну напруженість у суспільстві.

Проблема інфляції в Україні постає не стільки у теоретичному, як у практичному значенні. Кожен рік Україна має свій індекс інфляції, відмінний від попереднього, цей індекс може зростати або ж, навпаки, зменшуватись. Його динаміку можна прослідкувати на рис.



Індекс інфляції - показник, який характеризує зміни загального рівня цін на товари і послуги, які купуються населенням для невиробничого споживання. Як ми бачимо, у 2022 році економічна ситуація в Україні погіршилася. На фоні ведення воєнних дій в країні прискорилося падіння обсягів промислового виробництва та будівельних робіт. Погіршення купівельної спроможності населення вплинуло на зниження обороту роздрібної торгівлі.

На сучасному етапі Україна переживає глибоку кризу, причина якої полягає у дисбалансі економічної, соціально-культурної та екологічної систем, що у свою чергу унеможлиблює подальший збалансований розвиток країни. Необхідно відзначити, що для розвинутих країн світу дотримання стратегії сталого розвитку через одночасне вирішення питань збереження навколишнього середовища та соціально-економічного розвитку є пріоритетним завданням.

Для реалізації програми збалансованого розвитку країни необхідно виконати основні вимоги:

- 1) усвідомити наявності серйозних загроз збалансованому розвитку України, поставити стратегічні цілі для їх подолання;
- 2) розробити єдину систему аналізу збалансованого розвитку та моделі для територій різного рівня;
- 3) створити механізм сталого розвитку усіх регіонів.

У теперішній час розвиток регіонів України, їхній стан та тенденції, є проблемним питанням державної регіональної політики.

Роль держави у економічному розвитку регіону все дедалі більше набуває вирішального значення, оскільки серед основних показників, які характеризують соціальні та економічні тенденції розвитку регіону, першочергову увагу слід приділити системоутворюючим, що більшою мірою впливають на умови його життєдіяльності. Одним із таких показників є фіскальне забезпечення соціально-економічного розвитку регіонів. В Україні, як стверджують науковці, так склалося історично, що регулювання соціально-економічного розвитку регіонів формувалося в контексті реформування державного управління, що було побудоване на жорсткому адміністративно-командному плануванні, що і привело до недосконалості вітчизняної системи фінансового стимулювання розвитку регіонів.

В умовах нестабільної економічної ситуації України особливу увагу слід звернути на економічну безпеку підприємств, оскільки процес оцінювання рівня безпеки та використання механізмів їх забезпечення є одним з найважливіших завдань, виконуваних задля стабільного їх функціонування. За нестійких умов господарювання значно зростає роль управління економічною безпекою підприємства. Прийнято виділяти наступні складові економічної безпеки підприємств:

- фінансова безпека
- політико-правова
- інтелектуальна і кадрова
- техніко-технологічна безпека
- інформаційна складова
- інформаційні технології та інновації

В Україні, на жаль, зараз доволі не стійка економічна ситуація, що пов'язано з проведенням в країні повномасштабного вторгнення. Бізнес структури



в сучасних умовах намагаються розвиватися та якнайбільше відповідати світовим стандартам та підтримувати економіку країни.

В даній роботі висвітлено основні аспекти, на яких слід акцентувати увагу, для економічного розвитку держави, регіонів та підприємств.

### **СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ:**

1. Економічний розвиток держави, регіонів і підприємств: Проблеми та перспективи, 18–19 травня 2017 р., Україна, м. Львів, Видавництво Львівської політехніки 2017 - Режим доступу:

[https://elartu.tntu.edu.ua/bitstream/lib/21135/1/Zbirnyk\\_-\\_RMV-INEM\\_-\\_18-19.05.2017.pdf](https://elartu.tntu.edu.ua/bitstream/lib/21135/1/Zbirnyk_-_RMV-INEM_-_18-19.05.2017.pdf)

2. Мінфін України, - Режим доступу:

<https://index.minfin.com.ua/ua/economy/index/inflation/>

**Ковальчук Яна Вадимівна,**  
студентка 3 курсу, група ЗЕП-31  
*ВСП «Одеський технічний фаховий коледж ОНТУ»*  
**Науковий керівник Шимко Олена Володимирівна,**  
*викладач вищої категорії*  
*ВСП «Одеський технічний фаховий коледж ОНТУ»*

## **СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ЕКОНОМІКИ В УКРАЇНІ В УМОВАХ ВІЙНИ**

Минулий 2022 рік став справжнім випробуванням для нашої країни. Крім людських жертв та руйнувань, в результаті воєнної агресії росії в Україні розгорнулася широкомасштабна економічна криза.

Національна економіка за підсумками року впала на третину. Деякі сектори економіки постраждали значно більше. Наприклад, гірничо-металургійний комплекс, який втратив в результаті російської окупації та руйнувань два великих металургійних комбінати у Маріуполі та закриття морських портів, через які вивозилась продукція, завершив 2022 рік із падінням у 70 відсотків як у виробництві, так і експорті.

Більше 100 великих та середніх підприємств зазнали прямих збитків внаслідок воєнних дій. Загалом експерти оцінюють прямі та непрямі збитки України від війни більш ніж в 600 млрд доларів. З яких близько 138 мільярдів – це руйнування інфраструктури та виробництв.

Війна скоротила вітчизняний ринок праці, адже за кордон виїхало більше 8 мільйонів наших співгромадян. Ще сотні тисяч українців та українок долучилися до армії, щоб відстояти свободу та захистити незалежність нашої країни.

Доходи державного бюджету у 2022 році номінально скоротилися на 10%, видатки – зросли вдвічі, а дефіцит досяг розміру 1,6 трлн грн або близько 35% ВВП. Державний борг вже перевищив позначку 80% ВВП, а в наступному році ймовірно перетне рівень у 100% ВВП, що сигналізує про високі ризики для боргової стійкості державних фінансів.

Інвестиційна активність бізнесу та держави залишається низькою. За час війни не вдалося спрямувати адекватні обсяги коштів на реанімацію інвестиційної діяльності та створення робочих місць.

Інфляція знаходиться за межами цільового коридору і прискорюється. Намагання НБУ знизити рівень інфляції підвищенням ключової процентної ставки — не мали помітного ефекту. Інфляція продовжила прискорюватися і в грудні досягла 26,6% у річному вимірі.

Але не зважаючи на всі потрясіння, уряду країни все таки вдалося зберегти стабільність на валютному ринку та банківській системі.

Реалізовано програму пільгового кредитування бізнесу. Так, на період воєнного стану запроваджено можливість отримання кредитів під 0% річних з гарантією до 80% суми кредиту, збільшено максимальний розмір кредиту до 60

млн грн, збільшено строки надання кредитів до 3-5 років, пом'якшено вимоги до застави. З початку війни за програмами "Доступні кредити 5-7-9%" та державних гарантій на портфельній основі бізнес отримав понад 30 тис. кредитів на загальну суму понад 120 млрд гривень [1].

Також запроваджено нові програми підтримки іпотечного кредитування "Доступна іпотека 7%" та "єОселя", що сприятимуть покращенню житлових умов мільйонів громадян України.

Бюджетна система працює безперебійно, але із значним фіскальним дефіцитом. Завдяки масштабній міжнародній фінансовій підтримці, а також за участі емісійного фінансування центрального банку вдалося забезпечити стабільність фінансування усіх критично важливих державних видатків (в першу чергу в частині фінансування оборони та соціальної сфери) [1].

Допомогла забезпечити стійкість української економіки і зернова угода, за якою з серпня 2022 року були розблоковані одеські порти. Вони можуть експортувати аграрну продукцію та тим самим забезпечують країну валютною виручкою [3].

Економіка України поступово відновлюється від воєнного шоку. Падіння виробництва вдалося припинити, налагоджуються нові технологічні процеси, відбувається конверсія реального сектора.

Однак, наприкінці року темпи економічного відновлення знову почали гальмуватися у зв'язку із варварськими ударами російської армії по енергетичній інфраструктурі України.

Сьогодні, через рік після початку великої навали, ніхто точно не може сказати, скільки ще будуть продовжуватися бойові дії на фронтах та ракетні удари по енергетиці. Ця висока невизначеність не дозволяє вітчизняному бізнесу планувати свої дії на більш довгий період, а державі – залучати іноземні інвестиції.

Однак, наразі можна з впевненістю казати, що українська економіка витримала надважкий удар ворога і пристосувалася до роботи в умовах війни. А подальші перспективи відновлення України будуть багато в чому залежати від дій влади.

Не варто очікувати, що та ж металургія вийде на свої попередні показники, особливо з огляду на руйнування металургійних комбінатів. Але деякі сфери все ж матимуть високі шанси на міжнародний успіх. Перш за все це військово-оборонний комплекс, ІТ-сфера, аграрна переробка, енергетика. Для цього вже зараз потрібно створювати умови для майбутнього росту, наприклад, завершити реформу того ж "Укроборонпрому", створювати спільні підприємства за кордоном з умовою їхньої релокації до України після війни чи готувати проекти із комплексного захисту енергооб'єктів. Все це можна реалізовувати в рамках переведення вітчизняної економіки на військові рейки. Потрібно також почати реалізацію Плану відновлення України, який минулого року представляли у Швейцарії і який оцінюється у 750 млрд доларів [3].

Економіка України продовжує повноцінно працювати, попри масштабні руйнування. Головне, що бізнес в Україні та світі вірить у перемогу і повоєнну відбудову.

### **СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ:**

1. Економічні підсумки 2022 року в умовах війни. Режим доступу: <http://businessua.com/finance/81402ekonomichni-pidsumki-2022-roku-v-umovah-viini.html>
2. Українська економіка пережила найважчий рік за часи Незалежності: як ми вистояли та що далі. Режим доступу: <https://www.epravda.com.ua/columns/2022/12/30/695585/>
3. Вирватись з мороку: як виживала та змінювалась економіка України за рік війни. Режим доступу: <https://www.unian.ua/economics/finance/virvatis-z-moroku-yak-vizhivala-ta-zminyuvalas-ekonomika-ukrajini-za-rik-viyni-12157020.html>
4. 2022: Економічні підсумки для України. Режим доступу: [http://www.ier.com.ua/ua/publications/regular\\_products/economic\\_results\\_of\\_year?pid=7055](http://www.ier.com.ua/ua/publications/regular_products/economic_results_of_year?pid=7055)

**Кордонова Марія Олегівна**  
студентка 3 курсу, групи ФБС-02/20  
*Одеський торговельно-економічний фаховий коледж*  
**Науковий керівник: Борзенкова Ольга Дмитрівна,**  
**спеціаліст вищої категорії, доктор філософії**  
*Одеський торговельно-економічний фаховий коледж*

## **ФІНАНСОВА СИСТЕМА УКРАЇНИ: СТРУКТУРА ТА ХАРАКТЕРИСТИКА**

Фінансову систему розглядають за такими двома категоріями, як внутрішня структура та організаційна будова. Внутрішня структура фінансової системи відображає об'єктивну сукупність фінансових відносин та є загальною для всіх країн, складається зі сфер та ланок, де виокремлення складників здійснюється за ознакою каналів руху потоку грошових коштів і місцем концентрації фінансових ресурсів. Організаційна будова фінансової системи містить сукупність фінансових органів та інституцій, що відображають систему управління фінансами. Доцільно зазначити, що структура фінансової системи є динамічною категорією, тому в процесі трансформації та розвитку нормативно-законодавчих, економічних відносин вона може доповнюватися або деякі її ланки можуть відмирати.

Завнутрішньою структурою – це сукупність відносно відокремлених та взаємопов'язаних сфер і ланок, що відображають специфічні форми і методи фінансових відносин.

Зточка зору організаційної структури, фінансова система- це сукупність фінансових установ та суб'єктів ,які управляють грошовими потоками в економіці та характеризують систему управління фінансамикраїни.

Фінансова система включає наступні сфери:

- Централізовані фінанси: базуються на державних фінансах.
- Децентралізовані фінанси: включають фінанси суб'єктів господарювання (компаній) та фінансирезидентів. Фінансова інфраструктура: включає систему фінансових ринків та інститутів управління фінансами.

Усі сфери фінансової системи поділяються на окремі ланки з тісними багатосторонніми взаємозв'язками. Кожна сфера і ланка фінансової системи займає певне місце в регулюванні фінансових відносин, має визначальний вплив на відтворювальний процес і виконує притаманну лише їй функцію.

Централізовані фінанси - це сфера фінансових відносин ,пов'язаних з формуванням централізованих грошових фондів, які держава концентрує в державних установах для виконання своїх функцій. Це ключова сфера перерозподілу ВВП. Рівень централізації частини ВВП державою має бути ,з одного боку ,достатнім для забезпечення держави певними фінансовими ресурсами, а з іншого формувати міцну фінансову базу підприємств для ефективного господарювання.

Ця сфера включає державний бюджет, місцеві бюджети), позабюджетні цільові фонди, державний кредит та фінанси державних і комунальних підприємств.

Основним елементом централізованих державних фінансів є бюджетна система, яка системно залежить від форми державного устрою і зазвичай складається з державного та місцевих бюджетів. Висновки. Отже, проаналізувавши фінансову систему України, можна дійти висновку, що вона є складною юридичною системою, якій притаманні характерні особливості, принципи та специфічна структурна будова. Особливістю фінансової системи є те, що її ланки мають різні визначені цілі та функціональне призначення, проте лише за взаємною зумовленістю утворюють єдину систему.

### СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ:

1. Бурбика М.М. Підходи до визначення поняття «фінансова система» в Україні та зарубіжних країнах. *Право і суспільство*. 2016. № 4. Ч. 2. С. 159–154.
2. Веремєєва О.Р. Поняття та зміст фінансової системи в контексті фінансового права України. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2021. № 11. С. 386–389.
3. Канцір І.А. Еволюція становлення та розвитку фінансової системи України. *Науковий вісник НЛТУ України*. 2011. Вип. 21.14. С. 222–226.
4. Кобзаєва Т.А. Мета та принципи фінансової системи України. *Форум права*. 2016. № 5. С. 58–62.
5. Ковальчук С.В. Зміст поняття «фінансова система», принципи щодо її організації. *Фінанси : навчальний посібник*. Львів : «Новий Світ – 2000», 2005. 568 с.
6. Коваленко Д.І. *Фінанси, гроші та кредит: теорія та практика : навчальний посібник*. Київ : «Центр учбової літератури». 2013. 578 с.
7. Макогойчук К. Особливості становлення і розвитку фінансової системи України. *Науковий блог національного університету «Острозька академія»*. 2012.
8. Мейш А.В. Перспективи розвитку фінансової системи України. *Вісник Хмельницького національного університету*. Серія: Економічні науки. 2019. № 1. С. 70–74.
9. Оспіщев В. *Фінанси : Курс для фінансистів : Навчальний посібник*. Київ : «Знання». 2008. 567 с.
10. Селіверстова Л.С. Фінансова система України: особливості функціонування та напрями вдосконалення. *Економіка та держава*. 2018. № 6. С. 17–20.
11. Сиволап Л.А. Сучасний стан фінансової системи України. *Економіка: реалії часу*. 2016. № 3(25). С. 50–55
12. Тімашов В.О. Фінансова система України: правова характеристика та законодавче регулювання. *Право і суспільство*. 2021. №2. С. 134–139

**Костєва Валерія Петрівна,  
Савченко Діана Сергіївна,**  
студентки 3 курсу, група ФБС-03/20  
*Одеський торговельно-економічний фаховий коледж*  
**Науковий керівник: Борзенкова Ольга Дмитрівна,  
спеціаліст вищої категорії, доктор філософії**  
*Одеський торговельно-економічний фаховий коледж*

## **ВИКОРИСТАННЯ ПОДАТКОВИХ ЗАХОДІВ ЯК ІНСТРУМЕНТУ БОРТЬБИ З ЕКОНОМІЧНИМИ НАСЛІДКАМИ ВІЙНИ**

Використання податкових заходів є одним з інструментів, які можуть бути застосовані для боротьби з економічними наслідками війни. Війна може мати негативний вплив на економіку держави, призводячи до зниження продуктивності, зростання безробіття, інфляції та збільшення державного боргу.

Податкові заходи можуть бути використані для поліпшення фінансової ситуації держави, забезпечення фінансування для відновлення економіки та вирішення інших проблем, пов'язаних з наслідками війни [3].

Податкові заходи, які можуть бути використані в цьому контексті, включають:

- Підвищення податкових ставок: Держава може підвищити податкові ставки для збільшення доходів і зниження дефіциту бюджету. Це може включати підвищення податку на доходи, податку на продажі або податку на майно.

- Запровадження нових податків: Держава може запровадити нові податки для збільшення доходів. Наприклад, може бути введений податок на споживання енергії або податок на вуглець.

- Зниження податкових пільг: Держава може знизити податкові пільги для збільшення доходів. Наприклад, може бути знижено податкове відрахування для багатих або податкова пільга для корпорацій [1].

- Підвищення податкової дисципліни: Держава може поліпшити податкову дисципліну, щоб збирати більше податкових доходів. Наприклад, може бути посилено контроль за податковими ухильниками і запроваджено більш жорсткі покарання за порушення податкового законодавства.

- Податкові заохочення: Держава може надати податкові заохочення для стимулювання економічного зростання та збільшення інвестицій. Наприклад, може бути надано податкові пільги для інвесторів або для компаній, які створюють робочі місця [4].

Загалом, використання податкових заходів може допомогти державі боротися з економічними наслідками війни. Однак, необхідно враховувати, що податкові заходи можуть мати як позитивний, так і негативний вплив на економіку держави. Наприклад, підвищення податкових ставок може знизити купівельну спроможність населення і зменшити обсяг споживання, що може

призвести до скорочення виробництва і погіршення економічної ситуації. Тому держава повинна балансувати заходи з оподаткування та проводити їх відповідно до поточної економічної ситуації [5].

Крім того, податкові заходи не повинні бути єдиним інструментом боротьби з економічними наслідками війни. Держава може використовувати й інші заходи, наприклад, проводити інвестиції в розвиток економіки, відновлення зруйнованої інфраструктури, створення робочих місць, підтримку малого та середнього бізнесу тощо. Важливо, щоб усі заходи були скоординовані та спрямовані на досягнення спільної мети - відновлення економіки держави після війни.

Один з інструментів боротьби з економічними наслідками війни - це проведення економічної реабілітації. Це може включати в себе відновлення зруйнованої інфраструктури, реконструкцію об'єктів житлового фонду, відновлення охорони здоров'я та освіти, а також залучення іноземних інвестицій і технологій для розвитку галузей економіки. Для проведення такої реабілітації необхідно виділити фінансові ресурси, зокрема за допомогою податкових заходів [2].

Також, держава може використовувати такі інструменти, як фіскальна та монетарна політика, для боротьби з економічними наслідками війни. Наприклад, вона може застосовувати зниження ставок податків, щоб стимулювати зростання споживання та інвестування, а також збільшувати державні видатки на соціальну підтримку населення, щоб підвищити рівень життя та попиту.

Водночас держава може проводити монетарну політику, щоб регулювати рівень інфляції та відсоткових ставок, а також управляти грошовою масою та кредитною політикою для стимулювання економіки. Нарешті, держава може проводити торговельну політику, наприклад, захищати свій внутрішній ринок, щоб знизити конкуренцію з боку іноземних товарів і послуг, що може мати негативний вплив на вітчизняну промисловість. Таким чином, держава може застосовувати різні інструменти для боротьби з економічними наслідками війни, залежно від конкретної ситуації та потреб економіки [6].

### **СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ:**

1. Білоусова О.С. Бюджетно-податкові інструменти для зменшення наслідків глобальних торгових війн та забезпечення економічного зростання в Україні. Наукові перспективи № 6(24) 2022. С 215-226.
2. Богма О.С., Савченко В.І Обґрунтування шляхів оптимізації податкової системи в Україні // БІ. 2020. №3 (506).
3. Лук'яненко І. Г., Сидорович М. Я., Бюджетно-податкова політика України : нові виклики: монографія. Київ, 2014, 230 с.
4. Новікова, О.Ф., Остафійчук, Я.В., Новак, І.М. Зміни трудового та податкового законодавства України в умовах воєнного стану: проблеми і



перспективи вдосконалення. *Economy of Industry* . 2022, Vol. 98 Issue 2, p.75-90. 1бр.

5. Ткаченко Ю.В. Дослідження зарубіжного досвіду щодо подолання наслідків світової фінансової кризи // Вісник економіки транспорту і промисловості. 2010. №32.

6. Чугунов І.Я., Титарчук М.І. Бюджетна система в умовах трансформації соціально-економічних відносин // *Sciences of Europe*. 2021. №66-3.

**Кришталевиц Марія Вадимівна та Суркова Аріна Сергіївна,**  
студентки 3 курсу, група ФБС-3

*Одеський торговельно-економічний фаховий коледж*  
**Науковий керівник: Борзенкова Ольга Дмитрівна,**  
**спеціаліст вищої категорії, доктор філософії**  
*Одеський торговельно-економічний фаховий коледж*

## **ПРОБЛЕМА І ПЕРСПЕКТИВА РОЗВИТКУ ІПОТЕЧНОГО КРЕДИТУВАННЯ**

**Іпотечний кредит** – це один з видів надання послуг кредитування, в якому чітко визначено мету у вигляді купівлі нерухомості під житло на первинному або вторинному ринку. Банк надає кредит на купівлю житла за умови оформлення його під заставу. При цьому клієнт отримує можливість користуватися цим житлом під час виплати кредиту, але, якщо клієнт втратить свою платоспроможність, банк має право розпоряджатися цим житлом на свій розсуд.

В Україні іпотечне кредитування розпочало свій активний розвиток з моменту прийняття Закону України «Про іпотеку» і «Про іпотечне кредитування» у 2003 році. Держава, звісно, усвідомлює необхідність забезпечення населення якісним житлом у достатньому обсязі. Але іпотечне кредитування в Україні стикається з низкою проблем. Однією з головних проблем є недостатня кількість фінансових ресурсів у населення, а особливо, коли мова йде про довгострокове кредитування.

Для вирішення цієї проблеми потрібна державна підтримка іпотечного кредитування. Державна гарантія іпотечних зобов'язань фізичних осіб Державною іпотечною установою, фінансовій компенсації іпотечними банками частини плати за користування кредитом за пільговою процентною ставкою та при наданні для окремих споживачів субсидій для сплати першого внеску або частини іпотечного кредиту для придбання житла - може стати надійним засобом залучення як заощаджень населення, так і потенційних інвесторів для кредитування житлового будівництва. Також варто розвивати фондовий ринок, який буде, в свою чергу, акумулювати довгі гроші страхових компаній, пенсійних, інвестиційних фондів тощо, як довгострокові ресурси для банківської системи.

Кожен банк розробляє власні іпотечні програми серед умов пред'являють клієнтам слід відзначити офіційне працевлаштування клієнта, вік від 21 до 75 років, громадянство України.

З основних напрямків розвитку іпотечного кредитування можна зазначити: розвиток ринку нерухомості та удосконалення механізмів оцінки вартості житла, завершення приватизації нерухомості та створення рівних умов для всіх потенційних клієнтів, забезпечення захисту прав всіх учасників іпотечних відносин, недопущення зміни умов іпотечних стосунків в односторонньому порядку.

У перспективі іпотечне кредитування має стати вагомим засобом для залучення внутрішніх інвестицій для зведення житла в масових обсягах у містах і селах України, адже вкладення коштів в нерухомість – це надійний спосіб їх зберегти та примножити. Розвиток іпотечного ринку в Україні сприятиме розвитку грошово-кредитного ринку, та підвищенню рівня конкурентоспроможності банків, що в свою чергу зміцнить фінансову систему України.

#### **СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ:**

1. Жук О.В. Стан і перспективи розвитку іпотечного кредитування в Україні / О.В. Жук// Економічний простір. – 2009. №23/1. – С. 308-315.
2. Шморгай М. Б. Проблеми розвитку сучасного ринку іпотеки в Україні / Шморгай М.Б.//Збірник науково-технічних праць Національного Геотехнічного університету України. - 2011 – С. 308-314
3. Державна іпотечна установа [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу: <http://ipoteka.gov.ua/>

**Лікар Тетяна Сергіївна,**  
студентка 2 курсу, група 21-076  
*ВСП «Фаховий коледж нафтогазових технологій, інженерії та інфраструктури сервісу Одеського національного технологічного університету»*  
**Науковий керівник: Дюпіра Ірина Анатоліївна,**  
*викладач 2-ої категорії*  
*ВСП «Фаховий коледж нафтогазових технологій, інженерії та інфраструктури сервісу Одеського національного технологічного університету»*

## **БРЕНДИНГ ЯК СУЧАСНА МАРКЕТИНГОВА ТЕХНОЛОГІЯ ДЛЯ ВІТЧИЗНЯНИХ ПІДПРИЄМСТВ**

**Постановка проблеми.** Брендінг передбачає цілий комплекс маркетингових заходів щодо розвитку іміджу та закріплення довгострокових відносин зі споживачем. Завдяки йому підвищується цінність продукту.

Наочна ілюстрація того, чому такий важливий брендінг, — приклади, відомі у всьому світі, — Apple, Ikea, Coca-Cola, Google. Споживачі знають ці назви й відразу можуть сказати, яку продукцію компанії пропонують на ринку й за що вони набули такої популярності та любові [1].

Бренд — унікальна комбінація цінностей торгової марки, за яку споживач готовий заплатити додаткову вартість, або просто надає перевагу при покупці. Це комбінація, яка часто викликає унікальні емоції.

**Метою даної статті є** вивчення брендінгу як сучасної маркетингової технології для вітчизняних підприємств.

**Виклад основного матеріалу дослідження.** 72% споживачів заявляють, що вони готові заплатити 20% додаткової ціни за бренд, який їм подобається; 25% споживачів стверджують, що ціна для них не важлива, якщо вони купують бренд, якому довіряють. Більше, ніж 70% споживачів орієнтується на бренд при прийнятті своїх рішень про покупку, а більше 50% покупок в дійсності визначаються брендом [2].

Серед вітчизняних виробників, що використовували брендінг можна віднести: *monobank*: при розробці позиціонування бренду в певній категорії, маркетингова кампанія акцентується на просуванні бренду як лідера в конкретній товарній категорії. Ця стратегія особливо вигідно використовується при створенні нового ринку. Таке позиціонування матиме успіх лише в тому випадку, якщо у компанії є інноваційне рішення для ринку; товар має унікальні властивості; є попит на новий підхід до вирішення проблеми: [3] «Працює тільки на мобільних пристроях. Кращий мобільний застосунок зробить управління фінансами максимально зручним.» [4]

*Le Silpo*: на відміну від щастя, престиж легко можна купити - завжди є люди, готові заплатити за особливе ставлення до себе, можливість побути VIP. Таке позиціонування підходить для компаній, які випускають по-справжньому

люксові або преміальні товари. Це не обмежується коштовностями і дорогими автомобілями, і може поширюватися на продукти харчування і товари повсякденного попиту:[3] “Мережа делікатес-маркетів зі стильним дизайном, особливим асортиментом та високими стандартами персонального сервісу. На полицях переважають кращі товари преміальної якості зібрані з різних континентів та вироби власних майстрів кулінарної справи.”[5]

*Моршинська:* позиціонування бренду може будуватися як на емоційних (бажання виділитися, стати краще, самоствердитися), так і на раціональних (бути здоровіше, убезпечити себе, заощадити) вигодах. Позиціонування має давати однозначну відповідь на питання покупця «Що я отримаю, вибираючи цей бренд?»[3]: “Зміни ми починаємо з себе. З турботою про навколишнє середовище «Моршинська» постійно працює над еко-інноваціями в упаковці, щоб полегшити переробку пластику та зменшити кількість використаного пластику. Програми покликані зберегти та примножити природу України, зокрема карпатських лісів.”[6]

**Висновок.** В Україні брендинг є актуальною темою, оскільки підприємства все більше розуміють, наскільки важливо мати сильний бренд, що дозволяє підвищити довіру споживачів та залучати нових клієнтів. У сучасному світі, коли користувачі мають доступ до безлічі інформації, важливо мати зрозумілий та привабливий бренд, що зможе залучити увагу та зацікавленість.

Таким чином, брендинг є незамінною маркетинговою технологією для вітчизняних підприємств, яка допомагає створити унікальну ідентичність бренду, залучити увагу споживачів та підвищити рівень продажів.

### СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ:

1. Віталій Вєсьолов. Що таке брендинг і навіщо він потрібний. [Електронний ресурс]. Режим доступу до статті: <https://sendpulse.ua/blog/what-is-branding>
2. Купчинська М. Що бренд прийдешній нам готує? Маркетинг в Україні.-2008.-№5.-с.41-43.
3. 8 переможних стратегій позиціонування бренду. Стаття автора Інна Дитяшова.[Електронний ресурс]. Режим доступу до статті: <https://koloro.ua/ua/blog/brending-i-marketing/8-vyiygryishnyih-strategiy-rozitsionirovaniya-brenda.html>
4. Мобільний банк monobank: Про банк.[Електронний ресурс].Режим доступу до статті: <https://www.monobank.ua/>
5. Сільпо.[Електронний ресурс].Режим доступу до статті: <https://silpo.ua/about/press-center/press-releases/le-silpo-vidkrivaye-svoyi-dveri-v-odesi-31-serpnya-za-adresoyu-vul-genuezka-24b>
6. Моршинська: За природу.[Електронний ресурс].Режим доступу до статті: <https://zapryrodu.morshynska.ua/>

**Лупачова Єва,**  
студентка 2 курсу, група ФБС-06/21  
*Одеський торговельно-економічний фаховий коледж*  
**Науковий керівник: Малікова Ірина Петрівна,**  
**спеціаліст вищої категорії, ст. викладач**  
*Одеський торговельно-економічний фаховий коледж*

## **РІВЕНЬ БЕЗРОБІТТЯ В УКРАЇНІ**

Вже рік на території України триває повномасштабна війна проти росії. Через дії окупантів мільйони українців були вимушені покинути свої домівки, роботу та своє звичне життя. Міжнародна організація праці оголосила, що через війну було втрачено приблизно 5 млн робочих місць [1].

За підрахунками Державної служби зайнятості, на даний момент часу зареєстровано менше безробітних, ніж в минулому році. Причин, чому нині в Україні реєструють менше безробітних, є кілька. Найбільш очевидна – виїзд великої кількості українців за кордон. *Зменшення кількості зареєстрованих безробітних може бути пов'язане насамперед з тим, що зменшилась підконтрольна українській владі територія. Центри зайнятості, наприклад, в Мелітополі чи Херсоні, можливо і не передають дані на підконтрольну територію, або ж взагалі там не працюють. Тобто, якась кількість людей не має можливості звернутися до місцевих центрів зайнятості, зареєструватися там, або ж їм просто не до цього. Багато людей виїхали за кордон або в інші регіони, і вважають своє місце перебування тимчасовим* [2].

**Інша причина** – в умовах війни внесені істотні зміни у трудовому законодавстві, наприклад, що роботодавці у період дії воєнного стану можуть просто припинити дію трудової угоди, і у них немає сенсу звільняти працівників у зв'язку з банкрутством чи реорганізацією, скороченням штату тощо, вони просто **можуть відправити людей у неоплачувану відпустку на весь період воєнно стану**. Таким чином можна заощадити ще й на виплаті вихідної допомоги, розмір якої має становити не менше середньої заробітної плати за два останні місяці роботи [1].

**Ще один аспект** – наскільки взагалі люди будуть готові повертатися, та чи будуть вони упевнено почуватися, адже наразі ситуація не дуже зрозуміла.

Державна служба зайнятості у середині травня оприлюднила звіт про ситуацію на ринку праці у січні-квітні 2022 року. За їхніми даними, протягом січня-квітня 2022 року послугами Служби скористалися 559,9 тисяч осіб, з яких 495 тисяч зареєстрованих безробітних – це на 34% менше, ніж за аналогічний період минулого року.

З 1 березня працевлаштовано 53,8 тисяч осіб, з яких 47,9 тисяч – безробітних. За даними Державної служби зайнятості, середня тривалість пошуку роботи скоротилася з 112 днів до 91 дня. Цей показник зменшився в усіх регіонах, але найбільше в Закарпатській, Волинській, Луганській, Львівській, Дніпропетровській та Чернівецькій областях.

**Якщо дивитися за видам діяльності, найбільше людей працевлаштувалося у таких сферах:**

- у сільському господарстві (39%),
- у переробній промисловості (12%),
- в сфері торгівлі (12%),
- в державному управлінні та обороні (11%) [1].

Станом на 1 травня 2022 року 283,4 тисячі людей мали статус безробітного, що на 30% менше, ніж минулого року. Отримували допомогу у зв'язку з безробіттям майже 245 тисяч людей, що на 29% менше, ніж минулоріч.

У загальній кількості зареєстрованих безробітних більше було жінок – 61%. Найбільше безробітних зареєстрували у віці 34-44 роки та 45-55 років (29% і 28% відповідно). 26% зареєстрованих безробітних були у віці до 35 років; 17% – понад 55 років.

**У яких сферах раніше працювали зареєстровані безробітні:**

- сфера торгівлі – 19%,
- сільське, лісове та рибне господарство – 16%,
- державне управління, оборона, обов'язкове соціальне страхування – 15%,
- переробна промисловість – 14% [1].

На початку травня у Державній службі зайнятості налічувалось 25,3 тисячі вакансій, що на 60% менше, ніж минулоріч. Водночас, в середньому по Україні на одне вільне робоче місце претендувало 11 безробітних (у 2021 році було 6 осіб). Нині найскладніше знайти роботу у Херсонській області, де на 1 вільне робоче місце претендують 86 безробітних, в Черкаській (27 осіб), Чернігівській (25 осіб), Миколаївській (23 особи), Донецькій (22 особи) та Запорізькій (19 осіб) областях [3].

Для регулювання зайнятості потрібно реформувати законодавчо-правової бази на основі Конституції України, нормативних та законодавчих документів, що регламентують сучасну політику зайнятості [4].

### **СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ:**

1. Безробіття в Україні: чому кількість офіційно безробітних зменшилася та яка буде ситуація на ринку праці після війни. URL:

<https://www.slovoidilo.ua/2022/06/04/stattja/suspilstvo/bezrobittya-ukrayini-chomu-kilkist-oficijno-bezrobityx-zmenshylasya-ta-yaka-bude-sytuacziya-rynku-praczi-pislya-vijny>

2. Офіційний сайт зі статистичними дослідженнями «Мінфін». Індекси» Праця та зарплата» Рівень безробіття. URL: <https://index.minfin.com.ua/labour/unemploy/>

3. Офіційний сайт Державної служби зайнятості. URL: <https://www.dcz.gov.ua>

4. Сокирко О.С., Пінчук А.В. Безробіття в Україні та шляхи його подолання. *Науковий вісник Херсонського державного університету*. 2018 р. Вип. 32. С.172-176.

**Мельниченко Марія Олександрівна,**  
студент 2 курсу, група 29 мб  
*Одеський національний економічний університет*  
**Науковий керівник Кошельок Галина Володимирівна,**  
*д.е.н., доцент*  
*Одеський національний економічний університет*

## **АКТУАЛЬНІСТЬ СТВОРЕННЯ ВЛАСНОЇ СПРАВИ У СФЕРІ ГОТЕЛЬНОГО БІЗНЕСУ**

Готельна промисловість – одна з найпривабливіших сфер для бізнесу. Поняття «індустрія туризму та гостинності» сприймається як єдине ціле, оскільки туристи – це споживачі, мають великі потреби, залежні від різних чинників. У цій промисловості поєднуються різні види людської діяльності: відпочинок, харчування, туризм. Гостинність стала невід'ємною частиною туризму, необхідним усіма споживачами туристичних послуг [1].

Готельний бізнес приваблює підприємців з багатьох причин:

- можливістю ефективно працювати у кризових економічних умовах;
- відносно невеликими початковими інвестиціями;
- можливістю максимізувати прибуток за часів економічного зростання;
- зростаючим попитом на туристичні та готельні послуги;
- високим рівнем рентабельності та гнучкості готельних підприємств;
- щодо невеликим терміном окупності витрат;
- проведення різноманітних заходів світових масштабів (різні змагання спортивного, музичного, наукового та економічного характеру) [1].

Готельний бізнес є галуззю з високим рівнем конкуренції, метою якої є максимально задовольнити потреби споживачів, забезпечити високий рівень комфорту, задовольнити найрізноманітніші побутові, господарські та культурні запити гостей. На сьогоднішній день світова індустрія туризму та гостинності перебуває у жорстких умовах конкурентної боротьби за кожного клієнта та змушена дуже швидко реагувати на зовнішні зміни умов господарювання.

Пандемія вплинула на туристичний та готельний ринки по всьому світу, через обмеження пересування готелю гралися, а туризм припинився. Ринок зазнав суттєвих збитків. Зниження показника заповнюваності спостерігалось з березня і досягло критичної точки у квітні [2]

Український бізнес був змушений реагувати та вживати необхідних антикризових заходів з метою мінімізації збитків. Згідно з результатами опитування готелів, близько половини (47%) опитаних представників п'ятизіркових готелів вживали комплексних заходів з метою зменшення збитків [2]. Перше півріччя 2020 року український готельний ринок проводжав без шкоди. Нестача бізнес-туристів, скорочення вдвічі і більше завантаження готелів практично у всіх сегментах, падіння середнього чека стали основними викликами для готелів. Після локдауну навесні та складнощів відновлення роботи влітку у вересні на готелі чекала нова криза. Сегмент п'ятизіркових



готелів постраждав більше, ніж готелі категорії чотири та три зірки, що пояснюється різким падінням потоку іноземних туристів до України [3].

А ось до другої хвилі кризи, визнають опитані гравці ринку, ніхто не готовий. Найскладніше міським бізнес-готелям, що втратили від 75 до 90% гостей, і хостелам, які не мають можливості дотримуватися протиепідемічних вимог, та й трохи зміцнілий сегмент курортних готелів заходить у низький сезон [3].

У 2022 році ситуація на ринку нестабільна, тому можемо лише стежити за тенденціями та робити прогнози. У майбутньому вартість будівництва тільки дорожчатиме, як і ціна квадратного метра на купівлю/продаж. Збільшиться і собівартість, оскільки багато регіонів України стануть привабливими для бізнесу після війни [3].

Отже, актуальність дослідження пояснюється тим, що на сьогоднішній день світова індустрія туризму та гостинності знаходиться в жорстких умовах конкурентної боротьби за кожного клієнта і змушена вкрай стрімко реагувати на зовнішні зміни умов господарювання. При цьому, незважаючи на нестабільну економіко-політичну ситуацію в світі, готельно-туристичний бізнес продовжує активно розвиватися. Зростання туризму в усьому світі викликає активне розширення готельних послуг, що пропонуються.

### **СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ:**

1. Мальська М.П., Пандяк І.Г. Готельний бізнес: теорія та практика. Підручник. Вид. 2-ге, переробл. і допов. К: Центр навчальної літератури. 2021. 472 с.
2. Умови й принципи здійснення підприємницької діяльності. URL: <https://buklib.net/books/28322/> (дата звернення: 06.03.2023).
3. Ринок готелів в Україні після карантину: ринок тільки починає відновлюватися. URL: <https://100realty.ua/uk/articles/rinok-goteliv-v-ukraini-pisla-karantynu-rinok-tilki-pocinae-vidnovluvatisa> (дата звернення: 06.03.2023).

**Молчанова Анастасія Олександрівна,**

студентка 1 курсу, спеціальності 072

«Фінанси, банківська справа та страхування»

*ВСП «Ананьївський аграрно-економічний фаховий коледж*

*Уманського національного університету садівництва»*

**Науковий керівники: Мержиєвський Костянтин Вячеславович,**

**спеціаліст I категорії**

**Новікова Вікторія Олександрівна,**

**викладач вищої категорії**

*ВСП «Ананьївський аграрно-економічний фаховий коледж Уманського*

*національного університету садівництва»*

## **ЗМІНИ В ОПОДАТКУВАННІ, ЦИФРОВІЗАЦІЯ БІЗНЕСУ – НАСЛІДКИ ДЛЯ ПЛАТНИКІВ ПОДАТКІВ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ**

Добрий день, шановні присутні! Пропонуємо вашій увазі доповідь на тему: «Зміни в оподаткуванні, цифровізація бізнесу – наслідки для платників податків в умовах воєнного стану».

На сьогоднішній день ми знаємо, що на території України ведуться повномасштабні бойові дії. Наші сили оборони мужньо тримають фронт. Не менш важливим в цих умовах є економічний фронт. В результаті агресії знищено багато підприємств, логістичних зв'язків, блокується робота портів. Але навіть за цих несприятливих умов бізнес зміг вистояти, переїстити виробничі потужності, адаптуватися та всупереч всіх прогнозів збільшити виробництво. Війна не змогла зламати підприємницький дух українців.

Здавалося, що за таких умов держава повинна максимально спростити умови ведення бізнесу, створити підґрунтя для економічного зростання. І такі кроки були здійсненні, а саме:

– фізичним особам і підприємствам, оборот яких складає до 10 млрд. грн. дозволили сплачувати єдиний податок з обороту в розмірі 2% за правилами, які встановлені для 3-ї групи платників єдиного податку;

– для ФОП 1-ї і 2-ї групи сплата єдиного податку є добровільною;

– зниження ПДВ до 7% і звільнення від акцизу з обсягу продажу пального;

- пільгове кредитування, дотації фермерам тощо.

Але як водиться в Україні, в усіх позитивних зрушеннях знайдеться своя ложка дьогтю. І як правило ця ложка лягає на плечі бухгалтера та керівника.

Все почалося 12 жовтня 2022 року, після прийняття Кабінетом міністрів України Постанови "Про внесення змін до Порядку зупинення реєстрації податкової накладної" (реєстраційний номер №1154). Бізнес масово почав скаржитися на блокування податкових накладних. Блокування реєстрації податкових накладних в ЄРПН — одна з найбільших проблем українського

бізнесу. Це паралізує законну діяльність компаній та призводить до появи збитків у обох сторін — як продавця, так і покупця.

Відповідно до аналізу стану та потреб бізнесу в умовах війни — у листопаді 2022 року 50,4% підприємств стикнулися з цим явищем.

Формальних приводів для блокування податкових накладних Державною Податковою службою України стало суттєво більше. Починаючи з 14 жовтня масштаби блокування зросли майже у два рази: з 0,9% від загальної кількості накладних у липні 2022 року до 1,6%, за даними Державної Податкової Служби. У листопаді 2022 було заблоковано близько 830 000 податкових накладних, а в період з 14 жовтня – від 1млн. до 1 млн 200 тис. накладних.

В результаті маємо: контрагент втрачає податковий кредит і бажання з вами і надалі співпрацювати. А відділ бухгалтерії витрачає не години, а дні на збирання пакета документів для розблокування. Не дивно, що бізнес-омбудсмен втрутився в ситуацію.

Щоб розблокувати лише одну накладну, треба подати кілька десятків документів. Для великих компаній це величезний обсяг роботи, відволікання великої кількості людей від інших обов'язків, а також грошей з обігу.

Реєстрація податкової накладної у базі ДПС є обов'язковою умовою отримання податкового кредиту тобто суми, на яку платник ПДВ має можливість зменшити податкове навантаження.

Для бізнесу блокування означає втрату часу та грошей. Компанія недоотримує податковий кредит та має сплачувати більше до бюджету. В результаті показники держави зростають, а бізнес – у мінусі. Отакий бізнес-клімат!

Таким чином держава може намагатися збільшувати надходження до бюджету, а як наслідок - бізнес може піти "в тінь".

За словами Голови податкового комітету Верховної Ради України Данила Гетьманцева зміни до Постанови принесли, за підрахунками податкової, понад 4 мільярди гривень до бюджету. Ідеться про блокування 4-ох мільярдів саме схемного кредиту, а не «білого». Зараз розробляються вже другі зміни до постанови №1165, які почнуть діяти з 8 березня 2023 року, які покращуватимуть систему блокування податкових накладних. Перші зміни набули чинності 11 січня 2023 року.

Ще однією проблемою функціонування аграрних підприємств є мобілізація працівників, які безпосередньо працюють у полі. Асоціація «Український клуб аграрного бізнесу» звернулася до прем'єр-міністра України Дениса Шмигала з проханням пролонгувати строк дії відстрочки від мобілізації ще на 2 місяці задля безперебійної роботи підприємств агросектору.

Як зазначив державний секретар Міністерства аграрної політики та продовольства України Віктор Канцурак, наразі пролонгація відстрочки є необхідним кроком для забезпечення продовольчої безпеки держави.

Наступна зміна, до якої слід готуватися бізнесу з серпня 2023 року - це впровадження електронної товарно-транспортної накладної. Так, е-ТТН мала стати обов'язковою для всіх транспортних перевезень в Україні ще 1 серпня 2022 року. Але у зв'язку з повномасштабним вторгненням росії в Україну робота над проектом була тимчасово призупинена.

Метою проекту є впровадження е-ТТН, щоб забезпечити прозорість перевезень та спростити взаємодію між вантажовідправником, перевізником і вантажоодержувачем. Завдяки реалізації цього проекту усі транспортні операції будуть доступні учасникам у режимі реального часу.

З усього сказаного можна зробити висновок, що між державою та бізнесом існує діалог, розуміння проблематики та напрацьовуються певні правила гри, які б задовільнили обидві сторони.

Дякую за увагу!

**Мутафян Людмила Русланівна,**  
студентка 3 курсу, група 9 ГО34/20  
*Одеський фаховий коледж економіки,  
права та готельно-ресторанного бізнесу*  
**Науковий керівник: Єна Л. М.**  
*Одеський фаховий коледж економіки,  
права та готельно-ресторанного бізнесу*

## **ЕКОНОМІЧНИЙ СТАН, ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ГОТЕЛЬНОГО ГОСПОДАРСТВА В ПІВДЕННОМУ РЕГІОНІ УКРАЇНИ.**

Метою моєї роботи є аналіз економічного розвитку готельного господарства в південному регіоні України під час війни. Визначити функціонування готелів під час економічної кризи.

На цей день проблема економічного розвитку в Україні дуже актуальна. Сьогодні ми розберемо стан економіки та перспективи у готельному бізнесі на прикладі міст України, знайдемо альтернативні джерела електроенергії під час Black Out, які здатні повністю забезпечувати готель електроенергією не руйнуючи його економіку.

До повномасштабного вторгнення росії на територію України, готельний ринок зростав мінімум на 10-15%. Розвивався внутрішній туризм, будувалися готелі.

Після 24 лютого 2022 багато підприємств було зачинено, зруйновано. Готельний бізнес майже перестав працювати. У центральній, південній та східній частинах країни показник відмов від бронювання виріс до 85-98%.

У березні українська влада почала заохочувати бізнесменів повернутися до роботи, якщо це можливо та безпечно. За словами Прем'єр-міністра України Дениса Шмигала, від цього залежить перехід країни до воєнної економіки та перемога у війні.

Сплачуючи податки, бізнес наповнює державний бюджет, забезпечує людей робочими місцями, забезпечує населення необхідними товарами чи послугами. Отже, відкриваючи чи відновлюючи бізнес, підприємці виконують соціальну місію, а не лише роблять це для себе.

У своїй більшості готелі не змінили цін на проживання. В межах своєї рентабельності вони надають певну кількість безкоштовних номерів, поселяють людей в конференц-зали та зони для СПА. Звичайно, були випадки, коли власники житла завищували ціни, однак на них активно реагували в органах місцевого самоврядування.

На період лютий-березень завантаженість у готелях Одеси складала практично 80%. Це, мабуть, найбільший рівень завантаженості за останніх 10 років. На період квітень - травень рівень завантаженості упав до 40-50% у зв'язку з тим, що вимушено переселені гості повернулись у свої домівки або ж виїхали за кордон.

Курортний сезон в його році не вдался. Понад 2000 об'єктів готельної нерухомості, що розташовуються на півдні та сході України, не відкрилися зовсім. Багато курортних готелів в Затоці було зруйновано. Нині в Одесі працює 90% закладів розміщення з середньою завантаженістю 60%.

Для порівняння у західній Україні у лютому–квітні 2022 заклади розміщення були завантажені на 100%. Це спричинило суттєве підвищення туристичного збору. За статистикою Державного агентства розвитку туризму, за перші шість місяців 2022 року сума склала 89,4 млн грн, що майже на 28,8% більше в порівнянні з сумою в аналогічний період 2021 — тоді до бюджету надійшло 69,4 млн грн.

Щодо інвестування в готельну нерухомість, багато інвесторів, що збиралися відкривати готелі на півдні та сході, переносять проекти на західну частину України. Будуються апарт - готелі для гостей з окупованих місць, або для тих хто залишився без будинку, тим самим підтримують та розвивають економіку України.

На початку листопада 2022 Україна зіштовхується з такою проблемою як Black OUT. Багато підприємств, такі як кафе, ресторани, готелі, було зачинено через відсутність електроенергії. Через деякий час люди почали шукати вихід, масово скупати генератори, акумулятори, ставити сонячні батареї. Інвестори вже планують відкриття еко-готелів, які будуть менш витратні, при цьому приносить той самий прибуток.

Деякі підприємства не розгубилися і почали відкривати зону коворкінгу, «Кожен метр в готелі повинен приносити прибуток». Готелі з ресторанами, в яких є світло від генератора та Інтернет, почали здавати в оренду столи для праці, 2 години - 300грн. Деякі готелі виходять на новий рівень, вони здають в оренду номери на 8 годин, ціною від 800 до 1200грн. В номері є Інтернет, світло, вода, та всі умови для праці.

Підсумуємо сказане. На початку повномасштабного вторгнення готельний бізнес припинив функціонувати, що сильно вдарило по економіці України. На цей день ситуація більш стабілізується завдяки новітнім технологіям які впроваджуються в готель, а також завдяки підприємцям, які й надалі підтримують функціонування існуючих підприємств і відкривають нові готелі.

#### **СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ:**

1. <https://hotel-solution.com.ua/news/prognozi-gotel%D1%8Cnogo-biznesu-u-vijs%D1%8Ckovij-period>
2. <https://www.epravda.com.ua/columns/2022/09/28/691984/>
3. <https://conf.ztu.edu.ua/wp-content/uploads/2022/11/223.pdf>
4. <https://hotel-solution.com.ua/news/prognozi-gotel%D1%8Cnogo-biznesu-u-vijs%D1%8Ckovij-period>

**Наумова Марина Валентинівна,**  
студентка 3 курсу, група ФБС-02

*Одеський торговельно-економічний фаховий коледж*  
**Науковий керівник: Борзенкова Ольга Дмитрівна,**  
**спеціаліст вищої категорії, доктор філософії**

*Одеський торговельно-економічний фаховий коледж*

## **КРЕДИТИ УКРАЇНИ ТА ШЛЯХИ ЇХ РОЗВИТКУ В КОНТЕКСТІ ЄВРОПЕЙСЬКОГО ДОСВІДУ**

Кредити в Україні є важливим інструментом розвитку економіки та фінансової системи країни. В останні роки Україна активно працює над удосконаленням своєї кредитної інфраструктури, щоб стати більш конкурентоспроможною на міжнародному рівні. У контексті європейського досвіду Україна може отримати цінні уроки з досвіду розвинених країн у сфері кредитування. Але нині в Україні є деякі проблеми у сфері кредитування, такі як високі відсоткові ставки, неефективне управління кредитним ризиком, недостатня конкуренція між кредиторами, нестача фінансових ресурсів для дрібних та середніх підприємств тощо.

У контексті європейського досвіду можна виділити кілька шляхів розвитку кредитування в Україні:

**Зниження процентних ставок.** У Європі кредитні ставки загалом нижчі, ніж в Україні. Це пов'язано з ефективнішим регулюванням ринку, зниженням ризиків і конкуренцією між кредиторами. Україна може застосовувати такі методи, як збільшення конкуренції між банками, поліпшення кредитного рейтингу країни, зменшення адміністративних бар'єрів для банків, спростити процедури видачі, а також зниження податкового навантаження на банки. Продовжуватиме роботу над зміцненням фінансової стабільності та покращенням інвестиційного клімату в країні. Важливо також приділяти увагу розвитку цифрових технологій кредитування. Вони можуть зробити процес видачі та отримання кредитів більш зручним та швидким, а також дозволять знизити витрати на обслуговування клієнтів. У цій галузі можна навчатися досвіду розвинених країн, таких як Великобританія та США.

**Залучення іноземних інвесторів та зарубіжних кредиторів.** Ще одним напрямком розвитку кредитування в Україні є розширення діапазону кредитів, що надаються. Зокрема зараз на українському ринку відсутні довгострокові кредити на нерухомість та автомобілі, які вже давно надаються в інших європейських країнах. Наприклад, Франція має сильні економічні зв'язки з різними країнами Європи, тому її фінансовий сектор сильно залежить від зовнішніх кредиторів. Для покращення ситуації у цій галузі необхідно залучати іноземних інвесторів та створювати умови для розвитку внутрішнього ринку кредитування. Це допоможе покращити доступність кредитів для місцевих компаній та підприємств, а також знизити вартість кредитування.

**Удосконалення правової системи,** особливо у частині захисту прав споживачів та банків. У цій галузі можна взяти на озброєння досвід країн

Європейського Союзу, де є суворі правила та закони, що регулюють відносини між банками та клієнтами. Європейський досвід може бути корисним. Наприклад, можна вивчати досвід Німеччини та Швейцарії в галузі мікрокредитування, а також досвід Франції та Іспанії у сфері соціального кредитування. Також варто звернути увагу на приклади успішного розвитку кредитних кооперативів у Європі.

**Створення нових кредитних продуктів**, які враховуватимуть специфічні потреби місцевих компаній та підприємців. У Європі, наприклад, банки пропонують різні типи кредитів, включаючи кредити для малих та середніх підприємств, кредити на розвиток екологічно чистих технологій та кредити для соціальних проєктів. Це допомагає підтримати розвиток інновацій та бізнесу, а також сприяє соціальній відповідальності банків.

Важливим чинником розвитку кредитування в Україні є **покращення якості кредитного портфеля**. Для цього необхідно підвищити кваліфікацію кредитних фахівців, розробити систему кредитного скорингу та посилити контроль за боргами. У цій галузі Україна може використати досвід інших європейських країн, де впровадження подібних заходів дозволило значно знизити рівень неплатежів.

Крім того, важливо не забувати про соціальну відповідальність кредитних організацій. Україна може навчатися у європейських країн, де банки беруть активну участь у соціальних програмах та інвестують у розвиток суспільства.

Загалом розвиток кредитування в Україні може бути успішним за дотримання принципів здорової банківської діяльності, зміцнення фінансової стабільності, застосування цифрових технологій та участі у соціальних програмах. Європейський досвід може бути цінним джерелом знань та практик у цій галузі.

#### СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ:

Що означає зниження облікової ставки до 17%?:  
<https://hromadske.ua/posts/sho-oznachaye-znizhennya-oblikovoyi-stavki-do-17-maksimalno-kоротko>

Крупки В. І. Аналіз сучасного стану залучення прямих іноземних інвестицій в національну економіку 2016. С. 13-18:

<http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/2312/1/%D0%9A%D1%80%D1%83%D0%BF%D0%BA%D0%B0%20%D0%9E%D0%9F%D0%94-21.pdf>

Управління ризиками банківського споживчого кредитування 2017:

<https://knote.edu.ua/file/Mg==/3893253e2a0ad777a599359c3be9f4af.pdf>

Нові кредитні продукти банків для малих і середніх підприємств в умовах виходу з фінансово-банківської кризи в Україні 2018 С. 148:

[http://pev.kpu.zp.ua/journals/2018/3\\_08\\_uk/29.pdf](http://pev.kpu.zp.ua/journals/2018/3_08_uk/29.pdf)

Методика оцінювання якості кредитного портфеля та формування резервів на відшкодування втрат за кредитними операціями банку:  
<https://buklib.net/books/31484/>



**Нікулеско Олександра Іванівна,**  
студентка 2 курсу, група 2ОБ-4  
*ВСП «Одеський технічний фаховий коледж ОНТУ»*  
**Науковий керівник: Шимко Олена Володимирівна,**  
**викладач вищої категорії**  
*ВСП «Одеський технічний фаховий коледж ОНТУ»*

## **ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ БІЗНЕСУ В УКРАЇНІ ПІД ЧАС ВІЙНИ**

Економіка України ось уже рік потерпає від кривавої війни Росії проти нашої держави. І весь цей рік вітчизняний бізнес намагається триматися на плаву. Підприємцям довелося, оговтавшись від шоку початку повномасштабного вторгнення, підлаштовуватися до нових суворих умов.

Безліч бізнесів понесли значні збитки, особливо на початку великої війни. Звісно, є підприємці, які втратили все, – через жорстокі руйнування та окупацію частини наших територій. Деякі підприємства змушені релокуватися в більш безпечні регіони. Однак більшість підприємств змогли адаптуватися до ситуації та продовжити роботу, попри всі старання російської армії зруйнувати нашу економіку – як бойовими діями, так і енергетичною кризою.

За оцінками фахівців, загальна сума прямих збитків підприємств (включно з державними) складає 13 млрд доларів, а загальні непрямі збитки оцінюються у понад 33 млрд доларів. Для відновлення підприємств потрібно майже 25 млрд доларів [2].

З початку повномасштабного вторгнення Росії на нашу землю, влада в Україні зрозуміла, що паралізований війною бізнес потребує якнайшвидших заходів підтримки. Тому вже в березні 2022 року був ухвалений закон про пільгове оподаткування бізнесу. На початку війни були внесені зміни до Податкового кодексу, які надали можливість бізнесам платити лише 2 відсотки від доходу, також були заборонені податкові перевірки, надано можливість не платити акциз. Крім цього, було скасовано мито і ПДВ на весь імпорт, які, однак, були повернуті в червні.

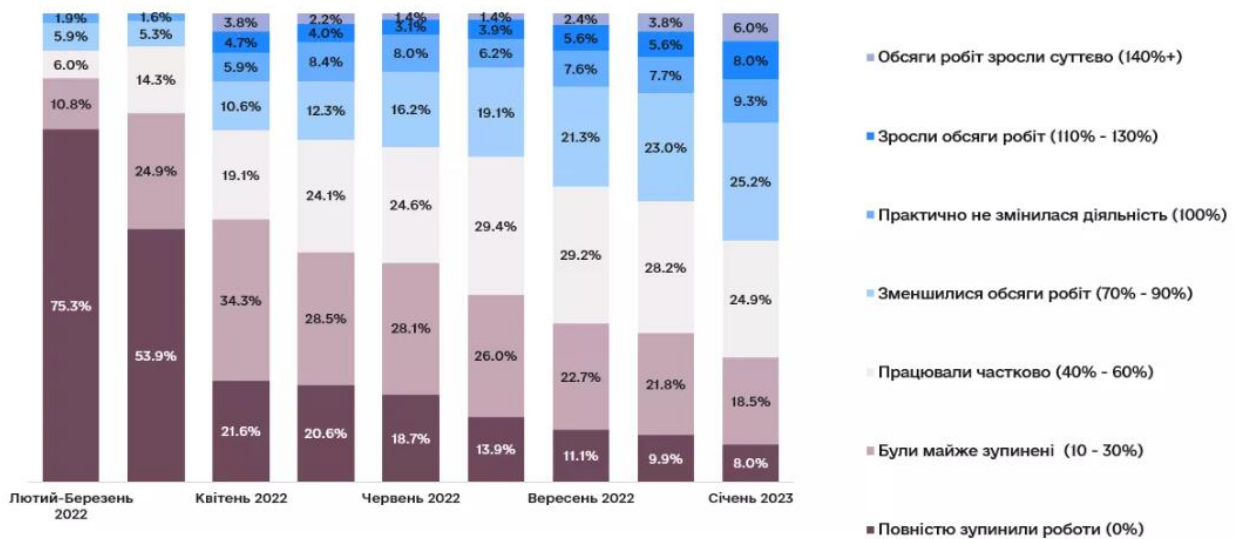
Також була запроваджена урядова грантова програма "єРобота", яка, зокрема, передбачає можливість отримати грант на власний бізнес із створенням нових робочих місць.

Український бізнес поступово відновлює роботу. У повному обсязі працюють вже 47% компаній. Ще 50% підприємств працюють з певними обмеженнями або частково. Серед таких компаній 37% обмежили географію присутності, 17% працюють онлайн, а 16% були вимушені закрити частину офісів, торгових точок чи відділень [1].

Вистоявши у найскрутніші для держави часи, український бізнес не здається та продовжує будувати плани на майбутнє, попри всі складнощі. 76 відсотків підприємців планують розширення бізнесу у 2023 році. З них 28 відсотків планують розширювати географію присутності, 26 відсотків –

відкриття нових напрямків, 25 відсотків – вихід на зовнішні ринки, 21 відсоток - зміну кількості співробітників [2].

### Стан бізнесу у 2022 році



Очевидно, що відновлення ділової та бізнес активності допомагає тримати економічний фронт. І підприємці роблять для цього все можливе. Тим не менш, довоєнні показники роботи бізнесу поки що залишаються недосяжними.

Хтось із підприємців говорить про відновлення в 10%, хтось у 30%, а хтось у 50%. При цьому 70% підприємців очікують негативну динаміку свого бізнесу. В таких умовах про заробітки чи інвестиції підприємці навіть не говорять. Головна задача – вистояти [1].

Український бізнес зазнав значних збитків через війну, як і решта сфер нашого життя. І підприємці продовжують долати щоденні труднощі у намаганні вистояти та зберегти власну справу, пошматовану жорсткою війною.

Звичайно, в умовах війни, марно сподіватися на відчутний економічний підйом, і оцінки бізнесменів найближчих перспектив цілком реалістичні. Проте не варто складати руки – слід працювати на своєму місці і витискати максимум з існуючої ситуації. Перемога настане, а з нею і відновлення, підвищення добробуту та нові перспективи для розвитку бізнесу.

### СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ:

1. Головна задача – вистояти. Що турбує бізнес в Україні під час війни. Режим доступу: <https://eba.com.ua/golovna-zadacha-vystoyaty-shho-turbuye-biznes-v-ukrayini-pid-chas-vijny/>
2. Час для роботи: як відновлювався та адаптувався український бізнес за рік війни. Режим доступу: <https://www.unian.ua/economics/finance/chas-dlya-roboti-yak-vidnovlyuvavsya-ta-adaptuvavsya-ukrajinskiy-biznes-za-rik-viyni-12154170.html>
3. 200 тис. нових бізнесів під час війни. Чому це не привід для оптимізму. Режим доступу: <https://www.dsnews.ua/ukr/economics/200-tis-novih-biznesiv-pid-chas-viyni-shcho-ce-znachit-dlya-ekonomiki-25022023-474999>

**Онищук Вікторія Сергіївна,**  
студентка 5 курсу, група 56-П  
*Одеський національний економічний університет*  
**Науковиць керівник: Кошельок Галина Володимирівна,**  
**д.е.н., доцент**  
*Одеський національний економічний університет*

## **СУЧАСНІ АСПЕКТИ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВИМИ РЕЗУЛЬТАТАМИ ПІДПРИЄМСТВА**

В умовах, коли початок повномасштабної війни в Україні докорінним чином змінив умови господарювання підприємств, критерії обґрунтування та прийняття ними господарських рішень для досягнення хоч якоїсь стійкої, конкурентоспроможності, розв'язання питань адаптації виробництва та пристосування підприємств до умов, що не залежать від них, забезпечення необхідного розміру прибутку варто впроваджувати ефективну систему управління фінансовими результатами господарської діяльності.

Одне з основних питань, що задає собі менеджмент будь-якої організації – це отримання позитивного фінансового результату (прибутку), оскільки ефективна фінансова діяльність підприємства неможлива без раціонального управління фінансовими ресурсами та одержуваного ним прибутку.

Великий тлумачний словник сучасної української мови інтерпретує термін «управління», в досить загальному значенні, як дію, прийняття рішень в міру виявлення проблем у певний інтервал часу за рівнем важливості та значущості [1, с. 1511], а «фінансовий результат» постає перед нами як різниця між доходами та витратами підприємства за конкретний період [1, с. 1209].

Фінансові результати діяльності підприємства виступають своєрідним показником важливості цієї організації у конкурентному бізнес-середовищі. В умовах ринкової економіки та побудови інноваційної моделі української економіки навіть у воєнний час будь-який суб'єкт господарювання зацікавлений в отриманні позитивного результату своєї діяльності, оскільки саме завдяки величині прибутку підприємство здатне розширювати свою потужність, матеріально мотивувати персонал, підвищити вартість акцій, розширювати виробництво, примножувати капітал тощо.

Можна стверджувати, що управління фінансовими результатами – це система принципів і методів розробки та реалізації управлінських рішень за всіма основними аспектами його формування, розподілу та використання на підприємстві [2].

Своєчасне виявлення та усунення недоліків що знижують ефективність господарювання, пошук резервів та шляхів для покращення фінансового стану підприємства і забезпечення фінансової стійкості його діяльності і є призначенням управління фінансовими результатами [2]. Механізм управління будується на основних складових управлінського процесу(об'єктів, суб'єктів,

методів, системи та інших елементів), а реалізується за допомогою функцій: планування та прогнозування, організації, мотивації та контролю (табл. 1).

Таблиця 1

Основні складові процесу управління фінансовими результатами

Основні об'єкти управління фінансовими результатами	- регулювання фінансових результатів виробничої діяльності, тобто визначення оптимальних варіантів формування окремих елементів собівартості виробництва, розподілу витрат, ціноутворення, оподаткування тощо;
	- управління активами – діяльність, що пов'язана з формуванням майна підприємства;
	- управління джерелами фінансових ресурсів – управління власним та позиковим капіталом. Джерелами фінансових ресурсів на будь-якому підприємстві використовують як власні, так і позикові кошти.
Основні форми управління фінансовими результатами підприємства	- формування та реалізацію взаємопов'язаною між основними елементами системи цілісної політики управління фінансовими результатами підприємства;
	- побудова нових організаційних структур, які б забезпечили прийняття логічних та економічно обґрунтованих управлінських рішень по питанню раціонального використання прибутку на різних рівнях підприємства;
	- визначення ефективних інформаційних систем, які б забезпечували та, в разі необхідності, обґрунтували альтернативні варіанти та управлінських рішень;
	- реалізація наряду та функцій планування, формування, розподілу та використання прибутку;
	- розробка діючої системи стимулювання формування прибутку та її ефективного використання;
	- проведення аналізу динаміки або зниження, формування та використання прибутку
	- своєчасний та належний контроль за прийнятими рішеннями в межах формування та використання прибутку;
Завдання щодо покращення отриманого фінансового результату	- моніторинг та оптимізацію витрат (оцінка розмірів та структури, виявлення резервів, рекомендації щодо зниження тощо);
	- моніторинг та оптимізацію доходів (співвідношення прибутку та податків, розподіл прибутку тощо);
	- реструктуризацію активів підприємства (вибір та забезпечення раціонального співвідношення поточних активів);
	- визначення та забезпечення додаткових доходів підприємства (від непрофільної реалізаційної та фінансової діяльності, основних фондів, довгострокових фінансових вкладень);
	- удосконалення фінансових взаємовідносин із дочірніми товариствами та іншими суб'єктами господарювання у сучасному бізнес-середовищі.

Джерело: складено автором за даними [1;2;3;4]

Таким чином, для ефективного управління господарською діяльністю підприємства, в умовах нестабільної економіки в період повномасштабної війни в Україні та в повоєнний час, велике значення має управління фінансовими результатами підприємств, оскільки саме фінансовий результат підприємства є основним узагальнюючим показником ефективності господарської діяльності.

Отже, дуже важливо забезпечити раціональний і обґрунтований економічно підхід до планування діяльності підприємства, визначити фінансову

і виробничу політику, вчасно та систематично проводити аналіз оцінки фінансових результатів та здійснювати пошук резервів та шляхів для покращення ефективності господарської діяльності.

### **СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ:**

1. Великий тлумачний словник сучасної української мови / Уклад. і голов. ред. В.Т. Бусел.К.; Ірпінь: ВТФ «Перун», 2009. 1736 с.
2. Шубіна С. В., Папко Ю.В. Теоретико-методичні підходи до обліку та аналізу фінансових результатів промислового підприємства. Вісник Університету банківської справи. 2015. № 2. С. 142–147. URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/VUbsNbU\\_2015\\_2\\_26](http://nbuv.gov.ua/UJRN/VUbsNbU_2015_2_26) (дата звернення: 06.03.2023).
3. Вакульчик О. М., Протасова Є. В., Нечаєва А. А. Фінансовий результат підприємства: економічна сутність, особливості визначення та аналізу. Бізнес-навігатор. 2019. Вип. 1. С. 162-168. URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/bnav\\_2019\\_1\\_35\(10\)](http://nbuv.gov.ua/UJRN/bnav_2019_1_35(10)) (дата звернення: 06.03.2023).
4. Єндовицький Д.А. Формування та аналіз показників прибутку організації. Економічний аналіз: теорія і практика. 2014. № 11. с. 14-25.

**Побережна Юлія Василівна,**  
студентка 1 курсу, група ФК-6722  
*Одеський торговельно-економічний фаховий коледж*  
**Науковий керівник: Чернишова Ольга Борисівна,**  
кандидат економічних наук, доцент  
*Одеський торговельно-економічний фаховий коледж*

## **ПЕРЕДВОЄННИЙ РОЗВИТОК БАНКІВСЬКОГО БІЗНЕСУ УКРАЇНИ**

Банківська система відіграє важливу роль у будь-якій державі і є інструментом впливу на економічні процеси як у внутрішній, так і в зовнішній політиці. Від її ефективного функціонування залежать розподіл валового внутрішнього продукту і національного доходу, регулювання грошового обігу, кредитування, фінансування та інші економічні й соціальні параметри розвитку економіки.

Відповідно до офіційних статистичних даних НБУ [1] ще на початку 2014 р. банківська система налічувала 180 установ, на початку 2015 р. – 96, а вже станом на 01.03.2022 р. 69 од. (табл. 1). Кількість банків з іноземним капіталом становила 31 банківську установу на початку березня 2022 р., з яких 22 зі 100% іноземним капіталом.

Таблиця 1

### **Зміна кількості банківських інституцій України, [1]**

Показники	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	02.2022	03.2022
Платоспроможні банки:	96	82	81	77	75	73	71	71	69
- зміна до попереднього року	-21	-14	-1	-4	-2	-2	-2	0	-2
з них з іноземним капіталом	41	38	38	37	35	33	33	33	31
-зміна до попереднього року	0	-3	0	-1	-2	-2	0	0	-2
у т. ч. зі 100% іноземним капіталом	17	17	18	23	23	23	23	23	22
-зміна до попереднього року	0	0	+1	+5	0	0	0	0	-1

За період аналізу загальна кількість банків скоротилася на 60%. Причини, за якими банки визнавалися неплатоспроможними, були різними: від неможливості впоратися з викликами в кризових умовах функціонування до недостатнього рівня капіталізації згідно нових вимог НБУ. НБУ також активно

вживав заходи щодо забезпечення прозорості структури власності банківських інституцій та перевірки фінансового стану кінцевих бенефіціарів. В кінці лютого 2022 року після початку активної фази російсько-української війни регулятор ухвалив рішення відкликати банківські ліцензії та ліквідувати банки, що перебували під контролем РФ, тому відбулося зменшення впродовж лютого березня 2022 року загальної кількості банків на 2 од. (табл.1). Мова йде про АТ «Міжнародний Резервний Банк» (100% належало ПАТ «Сбербанк Росії») та ПАТ «Акціонерний комерційний промислово-інвестиційний банк», який на 99,77% належав Державній корпорації розвитку «ВЕБ.РФ» [2].

За період 2014 - 2021 рр. доходи банків України в цілому зросли на 23,2% (табл. 2), що було забезпечено, насамперед, завдяки зростанню комісійних доходів на рекордні 69,7 % та процентних доходів на 10,3 %.

Таблиця 2

**Основні статті доходів та витрат банків України за період 2014-2021 рр., млн. грн., [3]**

Показники	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	Зміна,% 2021/14
<b>ДОХОДИ:</b>	210201	199193	190691	178054	204459	244402	250171	273843	+23,2%
процентні	151257	135145	135807	124009	140859	154309	147743	168749	+10,7%
комісійні	28276	28414	31362	37138	50968	62062	70640	93206	+69,7%
<b>ВИТРАТИ:</b>	263167	265793	350078	204545	182734	184768	210445	196313	-25,4%
процентні	97171	96079	91638	70971	67759	74014	62895	51103	-47,4%
комісійні	4889	5846	7182	9650	13158	18089	24132	35156	+86,1%
загальні адміністративні	44614	36742	39356	44202	53490	62851	69437	78176	+42,9%
відрахування в резерви	103297	114541	198310	49206	23705	2106	31037	3404	-96,7%
<b>ЧИСТИЙ ПРИБУТОК (ЗБИТОК)</b>	-52966	-66600	-159388	-26491	221726	559634	39727	77530	+212,0%

Витрати банків за період 2014-2021 рр. в цілому зменшилися на 25,4%, що обумовлено зменшенням процентних витрат на 47,7%, а також відрахувань в резерви на 96,7%, хоча і спостерігається збільшення комісійних витрат на 86,1% та загальних адміністративних витрат на 42,9% за весь період аналізу. Найбільший обсяг доходів банківських установ припадав на 2021 рік, коли банківська система почала оговтуватися від кризи минулих років та не зазнала значних коливань за період впровадження карантинних заходів і значно покращила результати своєї діяльності. В цілому по банківській системі прибуток зріс за шість останніх років майже в 2,5 рази, хоча зазначимо, що рівень збитків банків впродовж 2014-2017 рр. був катастрофічним. Максимальний обсяг прибутку за весь період аналізу спостерігався у 2021 році на рівні 77,5 млрд грн. Суттєве зростання прибутковості банківської системи у

2018-2021 рр. стало можливим за рахунок зменшення відрахувань у резерви при стабільному зростанні процентного та комісійного доходів.

Банки наразі почуваються впевнено в частині ліквідності завдяки суттєвим запасам високоякісних ліквідних активів, які вони акумулювали ще до початку війни, в більшості банків перед початком війни він перевищував 200%. Банківська система адаптується до роботи в умовах воєнного часу й продовжує функціонувати стабільно в тих регіонах, де є наразі можливість.

Банківська система вистояла, швидко адаптувалася до роботи в умовах повномасштабної тривалої війни, є операційно стійкою, ліквідною, прибутковою та зберігала довіру вкладників. Попри посилення енергетичного терору, банківський сектор працював стабільно. Банки надалі відновлювали діяльність мережі у звільнених регіонах.

#### **Список використаних джерел:**

1. Дані основних показників діяльності банків: НБУ, 2022. URL: <https://bank.gov.ua/ua/statistic/supervision-statist> (дата звернення: 16.02.2022)
2. Банки держави-агресора більше не працюватимуть в Україні. НБУ, 2022. URL: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/banki-derjavi-agresora-bilshe-ne-pratsyuvatimut-v-ukrayini> (дата звернення: 16.02.2022)
3. Доходи та витрати банків України: НБУ, 2022. URL: <https://bank.gov.ua/ua/statistic/supervision-statist> (дата звернення: 16.02.2022)



**Погорілець Анна Володимирівна,**  
студентка 2 курсу, група ФБС-04/21

*Одеський торговельно-економічний фаховий коледж*

**Науковий керівник: Сочинська Катерина Олегівна,**  
**викладач, спеціаліст вищої категорії**

*Одеський торговельно-економічний фаховий коледж*

## **ВПЛИВ ТА НАСЛІДКИ КОРУПЦІЇ НА ЕКОНОМІЧНУ СИТУАЦІЮ В УКРАЇНІ**

Розвиток діяльності мафіозних структур та тіньової економіки, неефективне використання бюджетних коштів, поглиблення соціально-політичних конфліктів та зниження конкурентоспроможності національного продукту, падіння економічної системи, до всього цього призвела багаторічна ситуація, що сприяла розвитку корупційних дій в Україні. Аналіз впливу цих дій виходить на перший план у зв'язку з євроінтеграцією та необхідністю якісної зміни структури економіки.

Корупція (лат. *corruptio* – підкуп, хабар) – неправомірна діяльність у сфері політики та державного управління, яка полягає у використанні посадовими особами доручених їм прав та владних можливостей для особистого збагачення.

Загалом, громадяни України вважають, що головними причинами розквіту корупції в нашій країні є те, що посадові особи розглядають свої посади як інструмент для одержання особистої вигоди, а контроль над діями таких осіб із боку правоохоронних органів є неадекватним. Сфера економіки – це саме те середовище, заради якого чиновник і вступає у корупційні зв'язки, де корупція живиться і де найбільші прибутки.

До найбільш негативних наслідків впливу корупції на економіку дослідники відносять таке:

1. Розширення тіньової економіки. Це призводить до зменшення податкових надходжень до бюджету. Як наслідок, держава втрачає фінансові важелі управління економікою, загострюються соціальні проблеми через невиконання бюджетних зобов'язань;

2. Порушуються конкурентні механізми ринку, оскільки часто у вигравші залишається не той, хто конкурентоспроможний, а той, хто незаконно зміг отримати переваги. Це спричиняє зниження ефективності ринку та дискредитацію ідей ринкової конкуренції;

3. Неефективно використовуються бюджетні кошти, зокрема під час розподілу державних замовлень та пільг. Це ще більше ускладнює бюджетні проблеми країни;

4. Підвищуються ціни за рахунок «корупційних витрат». У результаті страждає споживач;

5. В агентів з'являється зневіра у здатність влади встановлювати, контролювати та дотримуватися чесних правил ринкової гри;

6. Розширюються масштаби корупції в неурядових організаціях. [1, с.1-2]

Високий рівень корупції в Україні зумовлює низка факторів, а саме: непрозорість діяльності й не підзвітність органів державної влади; надмірний вплив окремих олігархічних груп на прийняття державних рішень і кадрові призначення; недотримання законодавства у сфері боротьби з корупцією; недосконалість системи судоустрою; відсутність системності в роботі з виявлення корупції в органах державної влади; складна політична та військова ситуація в країні.

На думку експертів, Україна з усіх пострадянських країн має найоптимістичніші шанси щодо успішної протидії корупції. Однак, для цього потрібні комплексні та злагоджені дії як державної влади, так і громадянського суспільства, оскільки корупція має здатність легко та швидко пристосовуватись до змін.[2]

33 бали зі 100 можливих отримала Україна в Індексі сприйняття корупції (Corruption Perceptions Index — CPI) за 2022 рік. Наш показник зріс на один бал, порівняно з минулим роком, і тепер Україна посідає 116 місце зі 180 країн у CPI.

Набрані Україною 33 бали у 2022 році — це найвищий показник нашої країни з часу запуску оновленої методології CPI. Таким чином за останні 10 років показник України зріс на 8 балів.

Попри російське вторгнення, наша країна показала, що її прогрес в боротьбі з корупцією — це сталий процес, який продовжується навіть у найскладніший період існування держави.

Агресія з боку росії стала своєрідним іспитом для усіх українських державних інституцій, у тому числі й для органів антикорупційної системи, створених уже після Революції Гідності. Робота антикорупційних органів, попри деякі обмеження, зумовлені воєнним часом, все одно відбувалася, а її результати були помітними. Також саме у 2022 році українська влада зрештою виконала низку обіцянок щодо антикорупційної сфери, які давала раніше.[3]

Через те, що на корупцію дуже довго «закривали очі», стан економіки України наразі — один із найнижчих у світі. Для протидії потрібно впровадження певних урядових дій, таких як: формування ефективної антикорупційної політики, посилення відповідальності та покарання за корупційні діяння, реформування судів та органів кримінальної юстиції, спрощення умов ведення бізнесу та детінізація економіки, формування ефективної прозорої системи адмінпослуг та політичних фінансів, доглядання за законністю використання бюджетних коштів, здійснення електронних державних закупівель, створення системи легкого доступу до інформації.

### **СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ:**

1. Бланк М.Е., Батракова Т.І., Вплив корупції на економіку України, (с.1-4)
2. Протидія корупції. [Електронний ресурс] — Режим доступу: <https://www.solor.gov.ua/info/7/4434>
3. Індекс сприйняття корупції — 2022 . [Електронний ресурс] — Режим доступу: <https://cpi.ti-ukraine.org/>

*Поліщук Каріна Юріївна,*  
студентка 2 курсу , група 2ФБ-02  
*Одеський технічний фаховий коледж ОТФК ОНТУ*  
**Науковий керівник Касапова Інна Сегріївна**  
*Одеський технічний фаховий коледж ОТФК ОНТУ*

## **ПЛАТІЖНІ ІНСТРУМЕНТИ: ОГЛЯД ЗАКОНОДАВСТВА ЩОДО ІНІЦІУВАННЯ ПЛАТІЖНИХ ОПЕРАЦІЙ**

З початком війни в Україні та інтеграції нашої країни до Європейського Союзу, банківська система потребувала змін у законодавчому секторі, що спричинило реформування практичного здійснення банківської діяльності.

Так, фундаментальним документом у реформуванні банківської системи став Закон України «Про платіжні послуги» від 30.06.2021 № 1591-ІХ. [1]

Цей Закон визначає поняття та загальний порядок виконання платіжних операцій в Україні, встановлює виключний перелік платіжних послуг та порядок їх надання, категорії надавачів платіжних послуг та умови авторизації їх діяльності, визначає загальні засади функціонування платіжних систем в Україні, загальні засади випуску та використання в Україні електронних грошей та цифрових грошей Національного банку України, установлює права, обов'язки та відповідальність учасників платіжного ринку України, визначає загальний порядок здійснення нагляду за діяльністю надавачів платіжних послуг, надавачів обмежених платіжних послуг, порядок здійснення оверсайта платіжної інфраструктури. [1]

Згідно Закону «Про платіжні послуги», платіжні інструменти – це персоналізований засіб, пристрій та/або набір процедур, що відповідають вимогам законодавства та погоджені користувачем і надавачем платіжних послуг для надання платіжної інструкції. [1]

Новий нормативний документ вніс багато змін, особливо, в структурі платіжних інструментів. Так, Закон «Про платіжні послуги» спростовує такі платіжні інструменти, як платіжне доручення, платіжна вимога. Всі платежі тепер ініціюються платіжною інструкцією.

Платіжна інструкція - розпорядження ініціатора надавачу платіжних послуг щодо виконання платіжної операції. [1]

Платіжна іструкція має обов'язкові реквізити. У Додатку до Інструкції про безготівкові розрахунки в національній валюті користувачів платіжних послуг, затвердженої Постановою Національного банку України 29.07.2022 № 163 [2] відображений зразок платіжної інструкції та правила її заповнення.

Більш того, у Інструкції [2] відображені правила створення платіжної інструкції при виконання різних видів платіжних операцій. Вона регламентує:

1. Порядок виконання надавачами платіжних послуг кредитового переказу коштів.
2. Порядок виконання надавачами платіжних послуг дебетового переказу коштів за згодою платника.
3. Порядок виконання надавачами платіжних послуг дебетового переказу коштів без згоди платника.
4. Порядок виконання надавачами платіжних послуг заходів щодо арешту коштів на рахунках платників.

Перелічені види переказів ініціюються згідно платіжної інструкції і мають строго визначенні реквізити.

Звичайно, Закон України «Про платіжні послуги» потребує ще роз'яснень, оскільки він має узагальнюючий характер. Але, він спровокував створення різного виду нормативних документів та втрату чинності інших. І, на сьогоднішній момент можна сказати, що це спричинило спростування одних платіжних інструментів із заміною на нові, підлаштовані під Міжнародні Стандарти банківської системи.

Створення такого платіжного інструмента, як платіжна інструкція, дає можливість уніфікувати документообіг у банківських установах, створити єдиний алгоритм дій при здійсненні платіжної операції. А також, це призведе до спрощення здійснення міжнародних переказів та платежів.

#### **СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ:**

1. Закон України «Про платіжні послуги» від 30.06.2021 № 1591-ІХ. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1591-20#Text>.
2. Інструкція про безготівкові розрахунки в національній валюті користувачів платіжних послуг, затвердженої Постановою Національного банку України; Інструкція від 29.07.2022 № 163 – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0163500-22#Text>.

*Радильчук Тетяна Олегівна,*  
студентка 2 курсу, група 21-076  
*ВСП «Фаховий коледж нафтогазових технологій,  
інженерії та інфраструктури сервісу  
Одеського національного технологічного університету»*  
**Науковий керівник: Допіра Ірина Анатоліївна,**  
*викладач 2-ої категорії*  
*ВСП «Фаховий коледж нафтогазових технологій,  
інженерії та інфраструктури сервісу  
Одеського національного технологічного університету»*

## **ПЕРЕВАГИ ВИКОРИСТАННЯ КРАУДФАНДИНГУ ЯК СПОСОБУ ІНВЕСТУВАННЯ СТАРТАПІВ**

**Постановка проблеми.** Краудфандинг є процесом фінансування проектів за рахунок внесків великої кількості людей через Інтернет. І хоча цей спосіб збору коштів стає все більш популярним, деякі люди все ще не розуміють його переваг. Отже, проблема полягає в тому, що багато людей не розуміють, які переваги надає краудфандинг і як він може сприяти розвитку різних проектів.

**Аналіз останніх джерел і публікацій.** Так як, краудфандинг це досить нова форма інвестування проектів, то йому, на даний момент, приділено досить небагато уваги. Але в Україні є фахівці, які вивчали досить проблемні питання про поширення та закріплення на законодавчому рівні даного способу інвестицій. До них входить Н. Гончарук, Ю. Петрушенко, О. Марченко та ін. Серед зарубіжних вчених по дослідженню краудфандингу визначились С. Вевен, Т. Ламбер, А. Швенсбахер та ін.

Таким чином, тема дослідження стану краудфандингу, його поширення та адаптація до українських реалій з використанням зарубіжного досвіду залишається недостатньо вивченим напрямком та потребує подальшого дослідження.

**Метою даної статті** є вивчення саме переваг використання краудфандингу, як сучасного способу інвестування.

**Виклад основного матеріалу.** Термін краудфандинг (crowdfunding) походить від англійських слів «crowd», що означає натовп, та funding – фінансування. Основою крауд-технологій є віртуальне співтовариство, яке на думку Г. Рейнгольда, полягає у формуванні соціального об'єднання в рамках мережі, яка передбачає підтримку зусиллями значної групи осіб у рамках відкритого обговорення для досягнення чітко визначених цілей. Широкий спектр таких цілей в умовах сьогодення дозволяє звернути увагу на специфіку реалізації проектів соціального, бізнес-краудфандингу, краудфандинго-краудсорсінгових проектів, новаторського краудфандингу, культурного, творчого та політичного краудфандингу. Подібний розподіл забезпечує диверсифікацію джерел фінансування залежно від цілей клієнта та побажань

майбутнього інвестора. Відбувається збалансування обсягів та напрямів залучення фінансових ресурсів[1].

Цей підхід зазвичай використовується для фінансування нових продуктів, досліджень, технологічних стартапів, благодійних та соціальних проектів та інших креативних та інноваційних ідей.

На платформах краудфандингу проекти розміщуються з описом мети, термінів та обсягу збору коштів, а також пропонуються різні види винагород та пілг для тих, хто зробив внесок. Вклади можуть бути символічними, так і значними, і часто включають систему шкал винагород в залежності від суми вкладу.

Існує кілька типів краудфандингу, але найбільш популярними є:

➤ Краудфандинг для проектів: цей тип краудфандингу використовується для залучення коштів на реалізацію конкретних проектів, таких як створення нового продукту, фільму, книги, музичного альбому тощо. Учасники проекту можуть внести свій внесок в обмін на певні переваги, такі як ексклюзивний доступ до продукту або відзнака.

➤ Краудфандинг для благодійності: цей тип краудфандингу використовується для збору коштів на благодійність або підтримку потребуючих. Зазвичай цей тип краудфандингу використовується для збору коштів на лікування хворих, підтримку людей під час природних катастроф або підтримку розвитку якоїсь громадської ініціативи.

➤ Краудфандинг для бізнесу: цей тип краудфандингу використовується для залучення коштів на стартапи та інші бізнес-проекти. Учасники можуть отримувати частку від прибутку від проекту або внести свій внесок у обмін на акції компанії.

Краудфандинг стає все більш популярним способом фінансування, особливо для стартапів, які можуть мати труднощі із залученням фінансування від традиційних інвесторів.

Цей спосіб фінансування має декілька переваг для інвесторів, які розглядають стартапи для інвестування:

➤ Доступність: Краудфандинг надає можливість інвестування в стартапи з невеликими сумами грошей, що робить його доступним для широкого кола інвесторів. Це означає, що навіть ті, хто не має значних фінансових ресурсів, можуть інвестувати у перспективні проекти.

➤ Диверсифікація: Краудфандинг дозволяє розподілити ризики інвестування між багатьма проектами. Інвестор може інвестувати в декілька проектів замість того, щоб ставити всі свої кошти на одну карту. Це зменшує ризик втрати грошей, якщо один з проектів не буде успішним.

➤ Більша доступність для стартапів: Краудфандинг також дозволяє стартапам залучати фінансування без потреби великих сум від інвесторів, що зменшує їх фінансові ризики та збільшує доступність фінансування для менших проектів та підприємств.

➤ **Більша взаємодія:** Краудфандинг дає інвесторам можливість спілкуватися з командою стартапу та отримувати оновлення про його розвиток. Інвестори можуть відчувати більшу залученість та підтримку проекту, що може підвищити його успішність.

➤ **Залучення експертизи та ресурсів:** Краудфандинг може допомогти стартапам залучати експертні знання та ресурси, які можуть бути корисні для розвитку їхньої діяльності. Це можуть бути як фінансові ресурси, так і технічні знання, маркетингові стратегії, логістика та інші види підтримки [2].

Однак, краудфандинг також може бути складним процесом. Ви повинні мати чіткий план, як використовувати зібрані кошти, і повинні бути готові до звітування перед інвесторами. Крім того, конкуренція на платформах краудфандингу може бути дуже високою, і вам можуть знадобитися професійні знання з маркетингу та PR, щоб залучити увагу до вашого проекту.

### **СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ:**

1. Никитенко У.А.: «Краудфандинг як інструмент залучення фінансових ресурсів в Україні» [Електронний ресурс]. Режим доступу до статті: <http://www.vestnik-econom.mgu.od.ua/journal/2017/24-2-2017/28.pdf>
2. Петрушенко Ю.М.: «Краудфандинг як інноваційний інструмент фінансування проектів соціально-економічного розвитку» 2014 [Електронний ресурс]. Режим доступу: [https://essuir.sumdu.edu.ua/bitstream-download/123456789/34343/1/Petrushenko\\_finansuvannia.pdf](https://essuir.sumdu.edu.ua/bitstream-download/123456789/34343/1/Petrushenko_finansuvannia.pdf)

**Рожкован Олена Володимирівна,**  
студентка 3 курсу, група ФК -1720  
*Одеський торговельно-економічний фаховий коледж*  
**Керівник: Князькова Валентина Яківна,**  
кандидат економічних наук, доцент  
*Одеський торговельно-економічний фаховий коледж*

## **ПОДАТКОВА ПОЛІТИКА УКРАЇНИ В УМОВАХ ВІЙНИ: СУЧАСНІ РЕАЛІЇ ТА ВИКЛИКИ**

Важливою складовою фінансової політики держави та одним з головних інструментів регулювання економіки за ринкових умов господарювання є податкова політика. Питання розвитку податкової політики відносяться до найактуальніших в економічному та соціальному житті України. Це зумовлено спрямуванням України на перехід до ринкових відносин, де управління господарчими процесами вимагає активного використання інструментів фінансового механізму, в тому числі податків.

Податкова політика повинна забезпечити вирішення двоєдиного завдання. З одного боку, це встановлення оптимальних податків, які не гальмують розвитку підприємництва, а з іншого - забезпечення надходження до бюджету коштів, достатніх для задоволення державних потреб. Тому головним завданням податкової політики є встановлення балансу між двома чинниками, якими визначається потреба в податках: необхідністю фінансового забезпечення виконання державою притаманних їй функцій та вирішенням соціально-економічних завдань [1, с.82].

Заходи держави у сфері податків визначаються цілями і завданнями податкової політики, які обумовлені соціально-економічним устроєм суспільства, соціальними групами, що знаходяться при владі, стратегічними цілями, що визначають розвиток національної економіки, і міжнародними зобов'язаннями у сфері державних фінансів [2, с.39].

Податкова політика є частиною загальної економічної політики держави. Для уряду країни важливо не лише правильно обрати напрям податкової політики залежно від умов, у яких функціонує економіка, а й правильно спрогнозувати наслідки змін у оподаткуванні. Так, оподаткування - це інструмент не лише акумуляції бюджетних надходжень, а й регулювання економіки, тому його мають використовувати на підставі виважених управлінських рішень. Податкова політика при цьому повинна мати чітку стратегію розвитку, систему цілей, підкорених соціально-економічним пріоритетам розвитку держави [3, с.14].

Вимоги сьогодення в період повномасштабного вторгнення російської армії в Україну з 24 лютого 2022 року потребують від Уряду швидкої адаптації податкового законодавства до нових реалій.



Усі війни в першу чергу є війнами економік. Тому економіка та бізнес мають працювати. За для цього держава має адаптувати податкове навантаження і податкові правила до воєнних умов, для сприяння виживанню бізнесу в умовах війни. Тому податкова політика в реаліях воєнного стану має бути максимально простою та логічною в обліку та сплаті коштів до державного та місцевих бюджетів.

Уряд нашої країни обрав лояльний шлях по відношенню до економічних суб'єктів в плані оподаткування. Це мало певні позитивні ефекти на бізнес, населення та економіку держави загалом, бо вдалося мінімізувати невизначеність, панічні настрої та опанувати шок.

Так, у зв'язку з військовою агресією російської федерації проти України Верховною Радою України в березні 2022 року було прийнято два «воєнні» закони зі змінами до податкового законодавства:

7 березня 2022 року набрав чинності [Закон України «Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законодавчих актів України щодо особливостей оподаткування та подання звітності у період дії воєнного стану»](#), який передбачає: зупинення перебігу строків, визначених податковим законодавством; мораторій на всі види податкових перевірок; звільнення від відповідальності за порушення податкового законодавства [4].

17 березня набрав чинності [Закон України «Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законодавчих актів України щодо дії норм на період дії воєнного стану»](#), який доповнює і частково уточнює ті зміни, які набрали чинності 7 березня, наприклад: дозволяє певні види податкових перевірок; пропонує пільги з єдиного податку, плати за землю; уточнює особливості застосування податкових пільг для благодійників; визначає особливості формування податкового кредиту та реєстрації податкових накладних тощо [5].

З 1 квітня 2022 року до припинення або скасування воєнного стану на території України застосовуватиметься спрощена система оподаткування. Державою було запроваджено значні зміни щодо зменшення податкового навантаження як на бізнес, так і на громадян. Така податкова лібералізація в умовах сьогодення стала вимушеним кроком, а заходи в сфері оподаткування допомогли підживити економіку. Скориставшись такими інструментами, компанії отримали можливість зосередитися на питаннях гнучкості та адаптації їхнього бізнесу, а не перейматися пошуком засобів для розрахунку та сплати податків.

За час війни економіка зуміла перейти на військові рейки та пристосуватися до нових умов. В умовах воєнного стану законодавство для бізнесу змінюється щодня.

На сьогодення головні цілі, які мають переслідувати податкові реформи – якнайшвидше відновлення нормального функціонування малого та середнього бізнесу і, як наслідок, підтримка української економіки під час війни, адже сьогодні, як ніколи, важливо сформувати потужний економічний тил.

### СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ:

1. Городецька Т.Е. та ін. Державні фінанси в системі механізмів і чинників фінансової стабільності: монографія. Харків: Харківський інститут фінансів КНТЕУ. 2018. 175 с.

2. Веремчук Д.В. Сутність податкової політики та її роль у державному регулюванні економіки. Проблеми і перспективи розвитку банківської системи України: зб. наук. праць. Державний вищий навчальний заклад «Українська академія банківської справи Національного банку України». Суми. 2010. Вип. 28. С. 37-45.

3. Скоринін А.П. Варіативність і типологізація податкової політики як інструмент регулювання національної економіки. Держава та регіони. Серія: «Економіка та підприємництво». 2016. № 2 (89). С. 11-16.

4. Закон України «Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законодавчих актів України щодо дії норм на період дії воєнного стану» № 2120-IX від 15.03.2022. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2120-20#Text> (дата звернення: 01.03.2023)

5. Закон «Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законодавчих актів України щодо особливостей оподаткування та подання звітності у період дії воєнного стану» № 2118-IX від 03.03.2022. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2118-20#Text> (дата звернення: 01.03.2023)

**Савченко Діана Сергіївна,**  
студентка групи ФБС-03/20

*Одеський торговельно-економічний фаховий коледж*

**Науковий керівник: Пархоменко Світлана Григорівна,**  
**спеціаліст вищої категорії**

*Одеський торговельно-економічний фаховий коледж*

## **ПРОБЛЕМИ І ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ**

Банківська система України є однією з найбільш важливих галузей економіки, оскільки забезпечує фінансову стабільність країни та підтримує економічний розвиток.

Однією з найбільших проблем банківської системи України є недостатня кількість ліквідних коштів та невисока кредитна активність банків, що може призвести до зниження рівня економічного зростання.

Іншою проблемою є недостатня транспарентність фінансових операцій та недостатній рівень фінансової грамотності населення, що може стати перешкодою для розвитку банківської системи.

Проте, розвиток технологій та використання цифрових інструментів може допомогти вирішити деякі з проблем, які стоять перед банківською системою України. Особливо актуальними є розробка цифрових платформ та впровадження штучного інтелекту в банківські послуги.

Також, забезпечення більш ефективного співробітництва між банками, регуляторними органами та державними інституціями може допомогти вирішити більшість проблем, які стоять перед банківською системою України.

Розвиток банківської системи України потребує уваги дослідників, фахівців та відповідальних державних органів.

Проаналізувавши перспективи розвитку банківської системи України. Визначено, що однією з головних перспектив є покращення регулювання банківської системи та створення більш сприятливих умов для функціонування банків.

Іншою проблемою в банківській системі України є недостатня конкуренція, особливо серед великих банків. Це обмежує можливості споживачів отримувати більш якісні та доступні банківські послуги. Тому необхідно збільшити конкуренцію в банківському секторі, створювати нові банки та сприяти розвитку малого та середнього бізнесу.

Однією з перспектив розвитку банківської системи є використання новітніх технологій. Наприклад, впровадження блокчейн-технологій може покращити безпеку операцій та зменшити витрати на їх здійснення. Також важливим є розвиток онлайн-банкінгу, мобільних додатків та інших електронних сервісів, що спрощують взаємодію між клієнтами та банками та дозволяють знизити витрати на обслуговування клієнтів.

Отже, розвиток банківської системи України пов'язаний з вирішенням проблем, таких як недостатня кредитна активність, висока доля неповернених кредитів, недостатня конкуренція серед великих банків та інші. Щоб забезпечити стабільний розвиток банківської системи, необхідно забезпечити стабільність економіки в цілому та вжити заходів для збільшення кредитної активності, покращення якості банківських послуг та збільшення конкуренції в банківському секторі за допомогою впровадження новітніх технологій.

Для досягнення цих цілей необхідно здійснювати ефективну регуляторну політику, що сприятиме створенню стабільного та розвинутого банківського сектору. Зокрема, необхідно вдосконалювати законодавство щодо банківської діяльності, забезпечувати прозорість банківських операцій та контролювати діяльність банків з метою запобігання неплатоспроможності та зловживанням.

До інших перспектив розвитку банківської системи України можна віднести залучення іноземних інвестицій, розвиток інтернаціональних стандартів у банківській галузі, збільшення кількості кредитних товариств та підвищення їх ефективності.

Отже, проблеми та перспективи розвитку банківської системи України мають значний вплив на стан економіки в цілому. Для забезпечення стабільного та ефективного розвитку банківської системи України необхідно вдосконалювати законодавство щодо банківської діяльності, збільшувати кредитну активність, покращувати якість банківських послуг та забезпечувати конкуренцію в банківському секторі за допомогою впровадження новітніх технологій.

### **СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ:**

1. Іванова О. В. Проблеми розвитку банків
  2. Кравець А. А. Аналіз проблем та перспектив розвитку банківської системи України // Вісник національного університету "Львівська політехніка". Економіка та управління підприємствами. - 2019. - № 906. - С. 74-81.
  3. Мельник О. І. Тенденції розвитку банківської системи України та їх вплив на фінансову стабільність країни // Фінанси України. - 2018. - № 8. - С. 45-54.
  4. Савченко В. В. Проблеми та перспективи розвитку банківської системи України в умовах глобалізації // Наукові праці Національного університету кораблебудування імені адмірала Макарова. Економіка та управління. - 2019. - № 43. - С. 106-112.
  5. Чернишева Н. С. Трансформація банківської системи України: проблеми та перспективи // Молодий вчений. - 2020. - № 11. - С. 38-40.
-

**Сахарова Надія Володимирівна,**  
студентка 2 курсу, група Фб-02  
*Одеський технічний фаховий коледж  
Одеського національного технологічного університету*  
**Науковий керівник: Касапова Інна Сергіївна**  
*Одеський технічний фаховий коледж  
Одеського національного технологічного університету*

## **ВПЛИВ ВІЙНИ НА БАНКІВСЬКУ СИСТЕМУ УКРАЇНИ**

Повномасштабне російське вторгнення на землі України принесло за собою масові людські втрати та розруху. Окрім того, війна значно вплинула і на економіку нашої країни. По-перше, було зруйновано або повністю знищено величезну кількість підприємств і малих бізнесів, що завдало великого краху по фінансовій системі. Нині першочерговою задачею при розподілі бюджету у країні стоїть забезпечення потреб оборони.

Війна спровокувала масові кредитні неплатежі та зростання проблемного портфеля.

Після початку повномасштабної війни населення знизило попит на кредити. Натомість помірний попит на кредитні ресурси з боку корпорацій зберігся. Кредитуванню бізнесу сприяла держава, поліпшивши умови участі в урядових програмах.[1]

Проблеми функціонування банківської системи в Україні під час війни:

- Брак трудових ресурсів: В зв'язку з воєнними діями в багатьох регіонах України та небезпекою ракетних ударів по всій території країни, відбувається масове звільнення працівників банківських установ. Співробітники банків звільняються в зв'язку з закриттям відділень або за власним бажанням. Значна втрата трудових ресурсів завдала удару по банківській системі.

- Завислі платежі: Проблема «завислих платежів» з'явилася ще на початку війни, коли підприємства та установи намагалися достроково виплатити своїм працівникам заробітну плату чи перерахувати матеріальну допомогу. До сьогодні трапляються випадки затримки платежів з перерахуванням коштів на гуманітарні та оборонні цілі. Основною причиною таких затримок є недостатня кількість операційних працівників в банківських відділеннях в регіонах, які знаходяться на окупованих, деокупованих територіях, або в зоні бойових дій.

- Загроза кібератак: Станом на 4 серпня 2022 року росія здійснила 796 кібератак, значна частина яких стосувалася банківської системи України. Найбільша кількість кібератак спостерігалася в лютому-березні 2022 року. В зв'язку з цим торгові мережі змушені були продавати товари виключно за готівкові кошти. Ворожі хакери продовжують атакувати банківську систему,

однак якість кібератак значно нижча, ніж на початку повномасштабного вторгнення.

- Перевищення лімітів касових залишків: В торгових точках, АЗС та інших закладах, розташованих на територіях, які окуповані, деокуповані або знаходяться в зоні бойових дій, виникає проблема перевищення касових залишків. Вона пов'язана з припиненням послуг з інкасації готівки у зв'язку із загрозою мародерства. Таким чином, одні заклади приймають тільки готівку, а інші – платіжні картки

- Арешт банківських рахунків: З цією проблемою зіткнулись боржники у виконавчих провадженнях. Система примусового стягнення в Україні модернізована. В першу чергу, вона передбачає арешт та блокування банківських карток боржників. В разі відсутності готівки такі особи не мають можливості розрахуватися картою. Будучи внутрішньо переміщеними особами, вони не мають можливості скористатися коштами, які надходять на рахунок від родини або держави. Варто зазначити, що держава частково вирішила проблему, розблокувавши рахунки особам, борг яких не перевищує 100 тис грн. Однак вирішити її повністю поки що не вдалось

- Втрати за попередньо надані кредити: З початком війни в Україні забезпечення кредитування практично припинилось. Більшість кредитів, оформлених раніше фізичними чи юридичними особами, не будуть повернуті. Торгово-промислова палата України оголосила форс-мажор, який підтверджує неможливість виконання зобов'язань під час воєнного стану [2]

НБУ про перспективи та ризики банківського сектору:

*«Нині кредитний ризик є одним з найсуттєвіших для банків. Вплив бойових дій та економічного спаду на якість кредитів розтягнеться в часі. Тож остаточні обсяги втрат від погіршення обслуговування позик можна бути визначити лише з часом. Поточна ситуація потребує від банків ретельної оцінки фінансового стану боржників, виваженого використання інструментів кредитних канікул та своєчасної реструктуризації позик для клієнтів, які цього потребують. Водночас фінустанови мають зберігати консервативні підходи до оцінки ризиків та відображати справжній стан кредитного портфеля у звітності. Навіть якщо збитки призведуть до порушення вимог до капіталу, НБУ не застосовуватиме за це заходів впливу до фінустанов у період воєнного стану та декілька місяців після його завершення. Затягування з відображенням втрат може призвести до необхідності одномоментного їх визнання в майбутньому та різкого погіршення фінансового стану банків...» [1]*

У банках по-різному оцінюють ситуацію із погашенням кредитів. Одні запевняють, що змогли прийти із позичальниками до консенсусу, і ті не ховаються від фінансистів, сумлінно платять за боргами, якщо мають таку нагоду. Але опитування Мінфіну показало, що далеко не всім кредиторам так пощастило з клієнтами. Багатьом банкам доводиться розділяти проблемні портфелі на три категорії позичальників:

- Люди і бізнес, які загинули під час війни, не можуть нічого платити за кредитами з об'єктивних причин.

- Бойовими діями та бомбардуваннями знищено (пошкоджено) частину бізнесу, компанія має шанси на відновлення, а фізособи лише тимчасово неплатоспроможні і можуть згодом розрахуватися — отримали відстрочки, але намагаються потроху платити за кредитами.

- Платоспроможні позичальники користуються ситуацією і вимагають від банків максимальних поступок. [3]

Фінансисти поки що не придумали, як самостійно боротися зі зростанням проблемних кредитів. Не всі мають серйозний запас міцності чи щедрих акціонерів, готових покривати збитки вливаннями в капітали під час війни. Тому експерти заговорили про варіанти державної допомоги. Найактивніше обговорюється два інструменти:

- залучення банками державного капіталу у якості субординованого боргу;

створення так званого VadBank (поганого банку) для абсорбування проблемних кредитів.[3]

Поки що ні у ФГВФО, ні в Нацбанку не заявляли про плани створення VadBank або хоча б про опрацювання такого проекту. Про готовність держави надавати позикові кошти як субординований борг також не повідомлялося. Тому більшості банків, які постраждали від зростання кредитних неповернень, не доводиться розраховувати на дієву допомогу з боку влади.

З відповідей, які НБУ надав Мінфіну, можна зрозуміти подальший розвиток подій:

1. Під час війни банки не каратимуть за порушення нормативів, лімітів і навіть несвоєчасне подання звітності, якщо це відбудеться з військових причин.

2. Після стабілізації макроекономіки, що, найімовірніше, відбудеться вже після нашої перемоги, Нацбанк проведе загальну переоцінку впливу війни та її економічних наслідків на банківську систему.

3. НБУ запустить перевірки по всіх банках та переоцінить кожен кредитний портфель, після чого їхня якість може погіршитися, як це вже було під час банкопаду 8 років тому. Від банків вимагатимуть збільшити резерви та капітали.

4. Банки зобов'язуть розробити плани капіталізації, а акціонерів — взяти на себе відповідні зобов'язання.

5. Якщо власники фінустанов не зможуть врятувати свої структури, їх почнуть закривати. Чи власники самостійно, чи Нацбанк примусово. Очікується, що це будуть невеликі банки.

### **СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ:**

1. Сайт Finbalance «НБУ - про фінансовий стан банківської системи під час війни [Електронний ресурс] – Режим доступу:

<https://finbalance.com.ua/news/bankivska-sistema-ukrani-popri-viynu-zumila-zbilshiti-depozitniy-i-kreditniy-portfel>

2. Прокопенко, Н., Мирончук, В., & Шепель, І. (2022). ПРИНЦИПИ ФУНКЦІОНУВАННЯ БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ В УМОВАХ ВІЙНИ. Економіка та суспільство, (41). <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-41-33>

3. Сайт Мінфіну [Електроний ресурс] – Режим доступу: <https://minfin.com.ua/ua/credits/articles/izza-voyny-mogut-zakrytsya-1015-bankov-kogo-tochno-budet-spasat-gosudarstvo/>



**Ситник Єлизавета Андріївна,**  
студентка 2 курсу, спеціальності 072  
«Фінанси, банківська справа та страхування»  
*ВСП «Ананьївський аграрно-економічний фаховий коледж  
Уманського національного університету садівництва»*  
**Науковий керівники: Грубова Ірина Анатоліївна,**  
**спеціаліст I категорії**  
**Філіпчук Катерина Іванівна,**  
**спеціаліст I категорії**  
*ВСП «Ананьївський аграрно-економічний фаховий коледж  
Уманського національного університету садівництва»*

## **РОЗВИТОК ЗЕМЕЛЬНИХ ВІДНОСИН В ОДЕСЬКІЙ ОБЛАСТІ: СУЧАСНІСТЬ І ПЕРСПЕКТИВИ**

В Україні громадяни стали власниками земельних ділянок в результаті розпаювання, коли сільськогосподарські угіддя радгоспів і колгоспів були поділені між працівниками сільгоспідприємств, пенсіонерами та працівниками соціальної сфери на селі.

Колгоспники отримали майнові та земельні паї (частки), якими могли розпоряджатися. Ці паї можна було заповідати, подарувати, продати, обміняти, передати в статутний капітал сільгоспідприємства.

Власники земельних паїв - це найчисленніша група власників, що володіє найбільш цінними землями в країні. Сьогодні у складі орендодавців переважають люди пенсійного віку, працівники соціальної сфери, люди, які отримали земельну частку у спадок. Вони не завжди можуть бути активними учасниками сільськогосподарського виробництва, але цілком можуть брати участь в ньому часткою свого капіталу, яким, по суті, є земельна ділянка, надана в оренду.

Самими актуальними питаннями у сільському господарстві є операції з продажу та оренди земельних паїв. Розглянемо цю проблему на прикладі найбільшої області України - Одеської. У Одеській області, 2 мільйони 588 тисяч гектарів сільськогосподарської землі, більше одного мільйона землевласників, 5300 фермерських господарств.

Ринок землі в Україні відкритий з 1 липня 2021 року. В Україні з моменту відкриття ринку землі на сьогодні уклали трохи більше 28 тисяч угод на 70 тисяч 600 га. Однак, Одеська область не користується попитом у інвесторів і займає останні з кінця позиції за рівнем продажів.

З моменту відкриття українського ринку землі в Одеській області уклали лише 420 угод на 1659 га. Це 1,5% від загальної кількості по країні. Ажіотажного попиту на землю немає.

Причин кілька: одні не поспішають продавати за низькою ціною, інші – купувати, бо дорого і складно оформляти документи. На сьогодні аграрний сектор Одеської області в стані середньої тяжкості після двох років засухи.

Регіон знаходиться в зоні ризикованого землеробства. Тому інвесторам нецікаво вкладати кошти в аграрний сектор економіки Одеського регіону.

Держава разом з асоціаціями повинні розробити таку модель, при якій і фізичні, і юридичні особи змогли б отримувати гроші для покупки тієї землі, на якій вони хочуть працювати. На сьогодні ринок не працює, оскільки немає гідної ціни. Якщо є намір продати, то вони почекають кілька років, щоб продати за найкращою ціною. Частина взагалі не хоче продавати, бо вони створюють фермерські господарства.

До 2030 року ціна земельної ділянки виділеної в рахунок паю не може бути менше його нормативної грошової оцінки, вона вказана в документах на землю (в середньому по країні - 27 500 грн/га), а Витяг можна замовити онлайн на сайті Держгеокадастру. Середня ціна за гектар сільськогосподарської землі в Одеській області - понад 31 тисячу гривень. В інших областях з помірним кліматом — 26-28 тисяч.

На ринкову ціну також впливає експертна оцінка, вона залежить від місця розташування земельної ділянки, її характеристик. Але ціна не обов'язково повинна збігатися з експертною оцінкою.

У Польщі, коли стартував ринок землі, один гектар коштував 1,5 тисячі доларів, зараз — не менше 11 тисяч євро. Через кілька років і ми отримаємо гідну ціну.

Отже, оцінка землі проводиться за застарілою методикою. Хоча у 2019 році відбулися зміни у визначенні нормативної грошової оцінки 1 гектара сільськогосподарських угідь, але принципи до підходу цієї оцінки залишилися незмінними, без врахування вимог сучасного стану.

Дуже часто власники земельних часток з легкістю їх продають, якщо знаходиться покупець. При цьому ціна всієї земельної частки, а це 4-6 га, зазвичай не перевищує 1500 доларів за га, тоді як кадастрова вартість 1 га орних земель в в Одеській області становить 31 тис грн., а не сільськогосподарського призначення — майже 40 тис. Наприклад, ринкова ціна за 1 сотку в Закарпатті стартує від 3000 доларів.

Крім ринку землі в аграрному секторі економіки широко практикується оренда землі.

В системі орендних відносин центральним питанням є розмір орендної плати, адже саме орендна плата — традиційно той економічний стимул, який спонукає власника передавати в оренду свою землю.

Однак, на сучасному етапі розвитку земельних відносин в Україні, в переважній більшості випадків, власники землі, особливо земельних паїв, здають їх в оренду від безвиході, неможливості своїми силами обробляти землю, не маючи ні матеріальних, ні фінансових ресурсів вести сільськогосподарське виробництво і не бачачи будь-якої іншої можливості їх використання. При здачі землі в оренду для орендодавця благом є звільнення від податкового тягаря, так як зазвичай земельний податок виплачує орендар.

Розмір орендної плати може визначатися на підставі кадастрової вартості земельних ділянок, за результатами торгів (конкурсів, аукціонів), на підставі ринкової вартості або на договірній основі. Кадастрова оцінка має масовий характер, виконана на всій території України, але її результати, як зазначалося вище, потребують уточнення. Виконання ринкової оцінки є платним, що значно збільшує трансакційні витрати.

Виплати орендної плати можуть проводитися в грошовому вираженні, в натуральній формі (продукцією) і в формі надання послуг. В даний час в Одеській області, поряд з грошовою часто застосовується натуральна плата за користування земельним паєм, в основному це сільськогосподарська продукція, яка в договорах визначається за видами. Кількість сільськогосподарської продукції, що видається в якості орендної плати за землю, протягом ряду років вже сформувався в більшості випадків і при поновленні договорів на черговий період часу істотно не змінюється.

Реальні економічні можливості орендарів і конкретні місцеві умови, по суті, сьогодні відображають баланс попиту і пропозиції в сфері оренди сільськогосподарських угідь. Нами визначені переваги та недоліки оренди. Можна перерахувати наступні переваги оренди:

- забезпечується перехід землі до більш ефективного землекористувача;
- здійснюється процес концентрації землі в розмірах, необхідних для ефективного ведення сільськогосподарського виробництва;
- орендарі в особі сільськогосподарських товаровиробників отримують можливість оптимізувати розміри землекористування, освоїти науково обґрунтовну сівозміну, збільшити в результаті виробництво валової продукції, валового і чистого доходу;
- договір оренди забезпечує орендодавцю стабільне надходження грошових коштів у вигляді орендної плати при збереженні права власності на землю;
- за власником зберігається функція регулювання ефективного землекористування.

Але є і недоліки оренди:

- досить великі трансакційні витрати при оформленні прав оренди;
- високий ступінь ймовірності зниження продуктивних якості ґрунту при короткостроковій оренді;
- неможливість дотримання сівозміни сільськогосподарських культур при короткостроковій оренді;
- орендна плата не пов'язана із земельною рентою, потрібне уточнення методики її визначення.

Узагальнення думок провідних фахівців-аграрників про подальшу долю часткової власності дозволило зробити висновок, що в сучасних сільськогосподарських земельних відносинах оренда повинна переважати. Причому довгострокова оренда з можливим правом викупу.

Для підвищення ефективності орендних земельних відносин необхідно:

- удосконалювати нормативно-правову базу, що регулює орендні земельні відносини;
- регламентувати особливості та умови оренди земельних паїв;
- забезпечити єдиний уніфікований підхід на всій території України при наданні в оренду земельних ділянок, а також при наданні різного виду пільг з орендної плати за землю;
- збільшити доходи бюджету від оренди землі та підвищити ефективність її використання, в тому числі за рахунок створення конкуренції між різними власниками земельних ділянок;
- зменшити трансакційні витрати при оформленні прав оренди на земельні ділянки.

#### **СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ:**

[https://biz.ligazakon.net/news/204798\\_vdkrittya-rinku-zeml-yak-pdgotuvatisya-do-prodazhu-payu](https://biz.ligazakon.net/news/204798_vdkrittya-rinku-zeml-yak-pdgotuvatisya-do-prodazhu-payu)

Сайт Української універсальної біржі <https://sale.uub.com.ua/>

<https://zuekc.com.ua/ru/blog/rynok-zemli>

<https://odessa-life.od.ua/uk/news-uk/odeska-oblast-zajmaie-ostanni-miscja-z-prodazhu-silskogospodarskoi-zemli>

<https://usionline.com/rynok-zemli-v-odesskoj-oblasti-azhiotazha-net-dorogo-i-slozhno-oformljat/>

**Тарасенко О.С.**

студентка 3 курсу, групи ФБС-03/20

*Одеський фаховий торговельно-економічний коледж*  
**Науковий керівник: Борзенкова Ольга Дмитрівна,**  
**спеціаліст вищої категорії, доктор філософії**  
*Одеський фаховий торговельно-економічний коледж*

## **БЮДЖЕТНИЙ ДЕФІЦИТ.ПРОБЛЕМИ СЬОГОДЕННЯ В УКРАЇНІ**

В Україні, як і в будь-якій іншій державі, існує бюджетний дефіцит, який виникає як результат незбалансованої економіки, зменшення доходів і збільшення витрат. В умовах воєнного стану координація інструментів економічної політики різних гілок влади набувала особливо важливого значення.[ Сьогодні надходить до бюджету лише 30-40% від того, що збирали до війни. За січень-серпень 2022 року дефіцит державного бюджету становив 685 млрд грн (без урахування грантів). З підсумками підсумками року дефіцит сягнув 26% ВВП. Відповідно до «Пакту про стабільність і зростання» граничний показник дефіциту бюджету складає 3 % від ВВП.]\*1

На сьогодні дефіцит покривається переважно за рахунок міжнародного та монетарного фінансування. Так, з початку великої війни проти України Нацбанк здійснив безпосереднє фінансування державного бюджету України у сумі 315 млрд грн шляхом купівлі державних цінних паперів на первинному ринку. Також існує тісний взаємозв'язок бюджетного дефіциту з державним боргом. Бюджетний дефіцит збільшує державний борг, а зростання боргу, у свою чергу, потребує додаткових витрат бюджету на його обслуговування і тим самим збільшує бюджетний дефіцит.

### **Державний борг України за 2018-2022 роки**

<b>Дата</b>	<b>Загальний борг( млн.грн)</b>
31.01.2018	2 168 627,1
31.01.2019	1 998 275,4
31.01.2020	2 551 935,6
31.01.2021	2 671 827,6
31.01.2022	4 071 683,1

Опираючись на дані факти та таблицю, можна сказати, що ситуація в країні станом на 2022 рік критична.

Необхідність вирішення проблеми бюджетного дефіциту та виправлення негативних тенденцій, в свою чергу, визначає потребу формування нової бюджетної політики. Разом з тим, підвищення ефективності бюджетної політики на даний час передбачає проведення комплексу взаємоузгоджених фінансових заходів, підвищення ефективності бюджетних витрат підкріплених реальними, чітко визначеними дохідними джерелами, які позитивно впливатимуть на розвиток економіки. Важливим завданням є забезпечення обґрунтованого рівня державного боргу. Оскільки його зростання на тлі спаду виробництва і зниження виробничих інвестицій свідчить про те, що

виробництво забезпечує поточні витрати під заставу імовірних майбутніх доходів і, в кінцевому підсумку зумовлює кризові процеси у фінансовій сфері.

В сучасних умовах, обмеженості фінансових ресурсів, необхідно, насамперед, забезпечити стабілізацію економічних процесів, що передбачає зниження бюджетного дефіциту до відповідного рівня. В короткостроковому періоді прийнятний рівень бюджетного дефіциту має визначатися динамікою макроекономічних показників та попитом на державні цінні папери, який залежить від ступеня довіри з боку потенційних кредиторів.

Регулювати фінансування дефіциту бюджету можливо, зокрема, за допомогою співвідношень між державними цінними паперами, що випускаються на короткостроковий, середньостроковий та довгостроковий період. При цьому, принцип обмеження розміру дефіциту бюджету стає вагомим важелем раціональної фінансово-бюджетної політики. Також, важливим завданням виступає взаємоузгодження обсягу бюджетних видатків на обслуговування державного боргу з динамікою макроекономічних показників та рівнем збалансованості державних фінансів.

З метою ефективного вирішення поставлених завдань основними принципами бюджетної політики в Україні мають стати: реалістичність дохідної та видаткової частини бюджету; результативність та ефективність виділених бюджетних коштів; обґрунтованість рівня державних витрат і зобов'язань; повнота обліку надходжень до державного бюджету послідовність у виділенні бюджетних коштів; адресність державної підтримки; підвищення відповідальності за використання бюджетних коштів; ощадливість у витрачанні коштів

[ВИСНОВОК: Таким чином, бюджетний дефіцит відіграє ключову роль в механізмі розвитку інфляційних процесів, що руйнують економіку країни, а також провідну роль в системі показників економічної безпеки країни. На даний час важливим завданням бюджетної політики є зменшення рівня дефіциту бюджету та обмеження його негативного впливу на економічне зростання, визначення на середньострокову перспективу параметрів внутрішніх і зовнішніх державних запозичень та витрат з обслуговування державного боргу.

Бюджетна політика щодо фінансування бюджетного дефіциту повинна ґрунтуватися на використанні внутрішніх джерел, що передбачає підвищення ефективності ринку державних цінних паперів та вдосконалення механізму управління внутрішнім боргом.]\*2

### СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ:

[1] <https://law.chnu.edu.ua/hlobalna-ta-natsionalna-problema-zovnishnoho-borhu/>

[2] <http://securities.usmdi.org/?p=22&n=92&s=960>

Державний борг України за останні 5 років-  
<https://index.minfin.com.ua/ua/finance/debtgov/>

**Фучеджи Марія,**  
студентка 2 курсу групи ФБС 04/21  
*Одеський торговельно-економічний фаховий коледж*  
**Науковий керівник: Сочинська Катерина Олегівна,**  
**викладач, спеціаліст вищої категорії**  
*Одеський торговельно-економічний фаховий коледж*

## **УХИЛЕННЯ ВІД СПЛАТИ ПОДАТКІВ ЯК ОСНОВНИЙ ЧИННИК ТІНЬОВОЇ ЕКОНОМІКИ**

У сьогоднішній гостро постає проблема ухилення від несплати податків. Стійкість і потужність держави прямо залежить від ефективності функціонування її податкової системи. Виходячи з цього, чим більшими є обсяги ухилення від оподаткування, тим слабкішою є держава внаслідок недофінансованості державного бюджету, що проявляється зокрема в дефіциті фінансування соціальної сфери, а відтак низькому рівні соціального захисту населення.

Почнемо з того, що 2020-2021 роки ознаменувалися різними змінами подій, як в економіці, так і у політиці. По-перше, відбувся спад ВВП на 4,2% . По-друге, різко скоротився імпорт послуг та товарів некритичного споживання, отже відбулося скорочення імпортного ПДВ та митних платежів. По-третє, зросли ціни на низку сировинних товарів. Дані події вплинули й на схеми уникнення від оподаткування [1].



**Рис. 1 Порівняльний аналіз схем уникнення оподаткування в Україні за 2021 рік [1]**

Бачимо, що найбільше недонадходження відбувається за схемами «Заробітна платня «у конвертах»» у розмірі близько 130 млрд. грн. У порівнянні з 2019 роком дана сума збільшилася на 56 млрд. Другою за розміром недонадходженням є схема «Контрабанда, корупція на кордоні» - 120 млрд.грн, у порівнянні з 2019 роком відбулося збільшення більше 23 млрд. грн. Причинами збільшення втрат бюджету для кожної схеми різні. Розглянемо кожну з них більш конкретно.

Офшор - це метод ухилення від сплати податків, який спирається на законодавство багатьох країн[2].

Наразі вжито достатньо заходів з боку законодавства задля розкриття офшорних схем. Але проблемою залишається інституційна спроможність контролюючих органів. Бо, інструментарій, який було запроваджено ще у 2013 році, як слід не опановано, а вже запроваджується новий.

Доказами про умисне ухилення платника від сплати податків є: підроблення документів; документи, які свідчать про ведення подвійного обліку товарів; наявність у місцях реалізації документально неоформленої продукції; неоприбуткована готівка; фіктивні угоди; співпраця з фіктивними фірмами

«Формування схемного податкового кредиту» – це неправомірне зменшення податкового зобов'язання(ПЗ) зі сплати ПДВ при продажі товарів, за рахунок податкового кредиту (ПК), який був нарахований при купівлі іншого товару [3].

Дана схема є дуже важкою для контролюючих органів. Адже, необхідно прослідкувати за всім ланцюгом поставок, займатися проведенням багатьох інвентаризацій та звірки товару.

«Контрабанда» – незаконне переміщення товарів та інших цінностей через митний кордон. Операції з «контрабанди» можна проводити різними схемами. Розглянемо декілька з них:

1. Викривлене декларування - оформлення товарів відбувається за нижчим податковим навантаженням, ніж повинно бути;
2. Чорна контрабанда – незаконне переміщення товарів через митний кордон поза митним контролем;
3. Зловживання пільгами наданими українським законодавством та міжнародними договорами.

«Індустрія конвертаційних центрів (КЦ)» – підприємство або груп підприємств, які надають послуги з відмивання коштів. У своїй діяльності КЦ відкривають фірми-одноденки на яких відкриваються рахунки у банківських установах. Для реєстрації даної фірми використовуються втрачені паспорти, документи померлих осіб. КЦ займає функцію «фінансового коридору» з таких фірм, банків, документів, але кінцевою метою є виведення готівкових коштів для клієнта у зазначене місце [5].

«Заробітна плата «у конвертах»» - дана схема є найбільш розповсюдженою, особливо для підприємств недержавного сектору, яка дає можливість ухилитися від сплату податків. У даній схемі використовуються такі інструменти як «скрутки» та конвертаційні центри. За даними Держстату кількість неформального зайнятого несення у віці 15-70 років у 2020 році становила 3291, тис. чол. (20% від загального числа працюючих українців цього віку).

«Контрафакт» – це виробництво та запуск на ринок підробок відомих брендів з невеликими змінами (іноді без них) зовнішнього виду товару для



отримання вигоди [4]. До контрафакту відносять: незаконне використання книг, комп'ютерних програм, чужого логотипу, запатентованих технічних рішень.

Останнім часом в Україні прогресують обсяги реалізації підробленої тютюнової продукції та продукції, яка маркована як Duty Free, але нелегально реалізується. Зафіксовано, що у травні 2021 року розмір тіншового ринку з реалізації тютюнової продукції досяг максимальних розмірів за останні 10 років – 15,9% та продовжує збільшуватися [1].

Отже, бачимо, що саме структурні зміни, економічна криза, зміни у законодавстві та інші чинники – призвели до зростання обсягів ухилення/уникнення від оподаткування.

Для покращення ситуації в країні необхідно запровадити посилення фінансової відповідальності за приховування доходів; активізувати міжнародне співробітництво задля захисту національної податкової бази від транснаціональних схем уникнення/ухилення від оподаткування; задля зменшення розміру корупції необхідно зробити перенабір освідчених співробітників на відкритих конкурсах із забезпеченням гідних заробітних плат.

#### СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ:

1. Порівняльний аналіз фіскального ефекту від застосування інструментів ухилення/уникнення оподаткування в Україні: 2021. CASE Україна: центр соціально-економічних досліджень. URL: <https://case-ukraine.com.ua/publications/porivnyalnyj-analiz-fiskalnogo-efektu-vid-zastosuvannya-instrumentiv-uhylennya-unyknnennya-opodatкування-v-ukrayini-2021/> (дата звернення 01.03.2023).
2. Офшор. Вікіпедія. Вільна енциклопедія. URL: <https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%9E%D1%84%D1%88%D0%BE%D1%80#:~:text=offshore> (дата звернення 01.03.2023).
3. Скрутки-«мутки»: аналізуємо схеми податкового «нагріву» держави. УКРІНФОРМ. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-economy/3064591-skrutkimutki-analizuemo-shemi-podatkovogo-nagrivu-derzavi.html> (дата звернення 01.03.2023).
4. Що таке кантрафакт і як захистити свій бренд від підробок. NRIS. URL: <https://nris.ru/blog/chto-takoe-kontrafakt-i-kak-zashitit-svoj-brend-ot-poddelok/> (дата звернення 01.03.2023).
5. ТОП-10 схем ухилення та уникнення оподаткування в Україні: розрахунки та рекомендації. Приватний підприємець. URL: <http://chp.com.ua/all-news/item/69825-top-10-skhem-ukhilennya-ta-uniknnennya-opodatкування-v-ukrajini-rozrakhunki-ta-rekomendatsiji> (дата звернення 01.03.2023).

**Хливнюк Анастасія Володимирівна,**  
Студентка 3 курсу, групи ФБС-3  
*Одеський торговельно-економічний фаховий коледж*  
**Науковий керівник: Борзенкова Ольга Дмитрівна,**  
**спеціаліст вищої категорії, доктор філософії**  
*Одеський торговельно-економічний фаховий коледж*

## **Економіка війни та повосенний економічний розвиток України: проблеми та перспективи**

Сьогодні українська економіка стикнулася з небаченим за всю свою історію шоком. Повномасштабне військове вторгнення північних сусідів завдало потужного удару по всіх ланках економічної системи нашої держави. Знизилася виробництво основних видів продукції, зокрема тієї, що становить основу експортного потенціалу України. Нищиться транспортно-логістична, соціальна, маркетингова та інженерна інфраструктура цілих регіонів. Відбувається відтік кадрів за кордон та їх часткова передислокація на захід держави, що тимчасово викидає з активного економічного життя сотні тисяч, або й мільйони людей.

Протягом першого місяця війни лише 17% великих підприємств продовжували працювати без будь-яких обмежень (ще 30% змогли перейти на роботу в онлайн, а решта або не працювали зовсім, або призупинили діяльність якщо не до мирних, то принаймні до спокійніших часів).[1]

Більше 10% орних земель країни виявились не доступними для проведення посівної кампанії, що суттєво вдарило як по експортному потенціалу країни, так і по наповнюваності державного бюджету. І якщо фермери відносно швидко призвичаїлися до важких умов і знаходять варіанти зберігання, транспортування необхідних ресурсів та забезпечують інші важливі речі, щоб посівна відбувалася, то менш гнучким агрохолдингам складніше адаптуватися до нових реалій.[2]

Станом на початок квітня понад 50% українців втратили роботу. Насамперед це стосується працівників великих старопромислових підприємств, розташованих у південно-східному регіоні України.[3]

Враховуючи зазначене уряд в екстреному порядку запровадив низку важливих регуляторних новацій, покликаних зменшити фіскальне навантаження на бізнес та стимулювати розвиток малого підприємництва. Зокрема, було дозволено переходити на третю групу спрощеної системи оподаткування платникам податку із оборотом до 10 млрд грн із необмеженою кількістю працівників. Платники за новими правилами «спрощенки» мають сплачувати 2-відсотковий податок із доходу замість податку на прибуток і ПДВ. Розширено перелік операцій, щодо яких платник єдиного податку третьої групи звільнятиметься від податкового обов'язку з ПДВ. Збільшено податковий період.

Паралельно з цим все більш актуальним стає питання про зміст та мету повоєнного відновлення України. Експерти сходяться на думці, що головними рушіями післявоєнного відновлення України мають стати відновлення інфраструктури та розвиток військово-промислового комплексу.

Гліб Вишлінський вказав на те, що саме добре продуманий план відбудови країни дозволить мільйонам громадянам, які залишили свої домівки та виїхали закордон або у більш безпечні регіони України, швидше повертатися додому.

Варто зазначити, що з початку жовтня уряд запустив програму пільгової іпотеки під 3 відсотка річних, проте поки що вона буде доступною для військовослужбовців, правоохоронців, педагогів, медиків та науковців. На інші категорії населення програму планують поширити у наступному році.

Велику роль у відбудові нашої країни має відіграти банківська система, адже, як відомо, гроші є кров'ю економіки.

Проте на сьогодні Національний банк здійснює доволі жорстку монетарну політику та підвищив облікову ставку до 25 відсотків. У свою чергу комерційні банки зосереджені не на кредитуванні бізнесу, а на власному виживанні. І цю ситуацію потрібно негайно зміВажливим інструментом для пришвидшеного відновлення національної економіки має стати малий та середній бізнес.

Український уряд, окрім пільгового кредитування в рамках програми "5-7-9", планує надати суттєву підтримку через програму "єРобота", за допомогою якої можуть отримати гранти як підприємці-початківці, так і вже працюючі підприємства. За словами прем'єр-міністра Шмигала, на цей напрямок у 2023 році планують направити 30 млрд гривень, частина з яких – це кошти міжнародних партнерів.нювати.

Таким чином, уряд та Національний банк за допомоги закордонних партнерів та друзів України мають великий набір інструментів для підтримки зростання української економіки. Все буде залежати від політичної волі проводити необхідні реформи, боротися з корупцією, знаходити джерела фінансування, а також швидкості реагування на зміни в залежності від стану справ на фронті.

Список використаних джерел:

1. Самаєва Ю. Як працює тил. Дзеркало тижня. 2022. 31 березня. URL: <https://zn.ua/ukr/macrolevel/jak-pratsjuje-til.html>
2. Через бойові дії неможливо провести посівну на 3,5 млн гектарів сільгоспземель URL: <https://agravery.com/uk/posts/show/cerez-bojovi-dii-nemozливо-provesti-posivnu-na-35-mln-gektariv-silgospzemel>.
3. Максимов В. Стало відомо, скільки українців втратили роботу через війну URL: <https://ukraine.today.ua/ru/stalo-yzvestno-skolko-ukrayntsev-poteryaly-rabotu-yz-za-vojny>
4. Як Україні пришвидшити темпи відновлення економіки URL: <https://www.unian.ua/economics/finance/viy-na-v-ukrajini-yak-prishvidshiti-tempi-vidnovlennya-ekonomiki-11996100.html>

**Цапенко Альона Андріївна,**  
студентка 3 курсу, група ОБ-03  
*ВСП " Одеський технічний фаховий коледж ОНТУ"*  
**Науковий керівник Коваленко Наталія Степанівна**  
*ВСП " Одеський технічний фаховий коледж ОНТУ"*

## **ІННОВАЦІЙНИЙ РОЗВИТОК ПІДПРИЄМСТВ В КОНТЕКСТІ ЦИФРОВІЗАЦІЇ ЕКОНОМІКИ**

У сучасну епоху цифрових технологій підприємствам необхідно впроваджувати інновації, щоб залишатися конкурентоспроможними та досягати успіху. З економічної точки зору, цифровізація може бути визначена як сукупність процесів інноваційного розвитку, спрямованих на діджиталізацію ключових економічних процесів та явищ. Цифрові технології надають підприємствам значні переваги, які допомагають виконувати обрану стратегію, зміцнювати їх економічну безпеку та забезпечувати прозорість управління бізнесом [3]. Впровадження новітніх технологій та систем управління має позитивний вплив на якість послуг, сервісне обслуговування клієнтів, а також інформаційне забезпечення різних учасників ринкових відносин [4]. Це дозволяє збільшити фінансову конкурентоздатність, спростити роботу з великим обсягом інформації, зекономити кошти, забезпечити лояльність клієнтів та створити позитивний імідж підприємства. Хоча діджиталізація має значні переваги, вона також має деякі недоліки, такі як необхідність у професійних виконавцях, можливість псування відносин з клієнтами та нестабільні економічні результати для підприємств [5]. Важливо відзначити, що проблематика, яка порушується, стає ще більш актуальною в умовах нестабільності фінансово-економічних та кон'юнктурних умов.

Введення цифрових технологій відбувається в різних сферах підприємства, таких як банкінг, фінансовий та управлінський облік, білінгові системи, маркетинг, підбір персоналу та продажі. Проте останній етап - цифрова трансформація, коли підприємство із усіма своїми функціями, підсистемами та процесами інтегрується в цифрове середовище, є ключовим для успішності. Для того, щоб успішно впровадити цифрову трансформацію, необхідно враховувати ряд факторів, таких як концепція, навчання персоналу та відмова від застарілих технологій. Концепція є важливою на етапі запуску, оскільки необхідно визначити напрямки розвитку та розробити стратегію та план дії. У зв'язку з цифровою трансформацією, багато підприємств досліджують потенціал штучного інтелекту для оптимізації операцій, покращення обслуговування клієнтів і отримання нового розуміння своїх даних. Інші технології, такі як блокчейн, Інтернет речей і мережі 5G, також відкривають нові можливості для інновацій. З іншого боку, впровадження цифрових технологій може створювати нові виклики та загрози, такі як кібербезпека та приватність даних. Для запобігання цим ризикам підприємства повинні мати ефективні стратегії кібербезпеки та дотримуватися вимог

законодавства щодо захисту персональних даних клієнтів. Крім того, для успішної цифрової трансформації необхідно мати належні ресурси та інфраструктуру. Також важливо мати компетентний та досвідчений персонал, який здатний впроваджувати нові технології та робити аналіз даних.

Сьогодні діджитал-трансформація підприємств неможлива без відповідної трансформації держави. Ці дві трансформації повинні відбуватися паралельно, щоб спростити ведення бізнесу, зекономити витрати та підвищити ефективність процесів. Щодо забезпечення безпеки підприємств, це повинно розглядатися у двох напрямках: напрями потенційних загроз, які виникають з активного розвитку цифрових технологій, та напрями можливостей, які вони породжують. Збалансованості аспектів можна досягти шляхом побудови ефективної динамічної системи інформаційного захисту підприємства, що охоплює все від питань віртуальної безпеки до іміджевих аспектів у сфері PR, а також шляхом формування системи моніторингу ринку цифрових новацій з метою виявлення потенційної ефективності та можливостей їх впровадження у господарську практику підприємства. Цифрові технології постійно розвиваються, і підприємства, які можуть швидко адаптуватися до мінливих обставин і нових можливостей, мають більше шансів на успіх. Це може означати розробку більш гнучкої організаційної структури, інвестування в навчання та розвиток співробітників або залучення партнерства та співпраці, щоб залишатися в авангарді інновацій. Загалом, інноваційний розвиток у контексті цифровізації — це сприйняття змін і використання нових можливостей. Слідкуючи за останніми технологіями, досліджуючи нові бізнес-моделі та віддаючи пріоритет швидкості та гнучкості, підприємства можуть позиціонувати себе для довгострокового успіху в цифровій економіці.

У підсумку, цифрова трансформація є важливим етапом для сучасних підприємств у забезпеченні їхнього успіху та конкурентоспроможності на ринку. Це може відкривати нові можливості для інновацій та розвитку нових бізнес-моделей, але також вимагає уваги до важливих аспектів, таких як концепція, кібербезпека, ресурси та інфраструктура, а також кваліфікація та навчання персоналу.

### **СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ:**

1. Гуренко А. В., Гашутіна О. Е. Напрями розвитку систем управління в умовах діджиталізації бізнесу в Україні. Економіка і суспільство. 2018. №. 19. С. 739-745. URL : [https://economyandsociety.in.ua/journals/19\\_ukr/113.pdf](https://economyandsociety.in.ua/journals/19_ukr/113.pdf)
2. Дубина М., Козлянченко О. Концептуальні аспекти дослідження сутності діджиталізації та її ролі в розвитку сучасного суспільства. Проблеми і перспективи економіки та управління. 2019. Випуск № 3 (19). С.21-32.
3. Лазебник Л. Л. Діджиталізація економічних відносин як фактор удосконалення бізнес-процесів підприємства. Економічний вісник. Серія: фінанси, облік, оподаткування. 2018.

4. Макаренко С. М. Особливості інноваційного розвитку промислових підприємств в умовах діджиталізації. Таврійський науковий вісник. Серія: Економіка». 2020. Випуск 3. С. 86-94. DOI: <https://doi.org/10.32851/2708-0366/2020.3.11>.

5. Бізнес-процеси в умовах диджиталізації економіки. URL : <http://visnik.knteu.kiev.ua/files/2019/05/5.pdf>.

**Черкасова О.С., Константинова М.М.**

студентки 3 курсу, ФБС-1/20

*Одеський торговельно-економічний фаховий коледж*

**Науковий керівник: Борзенкова Ольга Дмитрівна,  
спеціаліст вищої категорії, доктор філософії**

*Одеський торговельно-економічний фаховий коледж*

## **АКЦИЗНИЙ ПОДАТОК – ЙОГО СУТНІСТЬ**

**Акцизний податок** – це непрямий податок на споживання підакцизних товарів (продукції), що включається до ціни таких товарів (продукції). Це непрямий податок, який сплачують виробники чи продавці, призначений для регулювання попиту на певні товари Статтею 215 Податкового кодексу України визначено наступний перелік підакцизних товарів[1]:

- спирт етиловий та інші спиртові дистиляти, алкогольні напої, пиво;
- тютюнові вироби, тютюн та промислові замітники тютюну;
- нафтопродукти скрапленний газ;
- легкові автомобілі кузови до них, причепи та напівпричепи мотоцикли;
- електрична енергія.

Акциз походить від голландського «*accijns*», яке, як припускають, походить від латинського «*accensare*», що означає просто «оподатковувати». Акцизи були введені в середині 17 століття за пуританського режиму.

Акцизний держава стягує з конкретних товарів і послуг, часто з метою перешкодити їхньому споживанню або компенсувати пов'язані з ними соціальні витрати. Акцизи зазвичай призводять до підвищення цін для споживачів, зменшуючи попит на оподатковувані товари.

**База оподаткування** залежить від виду застосовуваної ставки акцизного податку. В Україні встановлені такі види ставок акцизного податку:

- адвалорна - обчислюється в процентному відношенні від вартості підакцизного товару;
- специфічна - встановлюється у вартісному вираженні за одиницю товару;
- адвалорна і специфічна одночасно - в такому випадку окремо обчислюється сума податку за адвалорною ставкою, окремо за специфічною і фактично сплачується та, за якою сума податку є більшою. [2]

Ставки акцизного податку, визначені в Податковому кодексі України, не є постійними, а щорічно переглядаються. Передбачається щорічне внесення Кабінетом Міністрів України до Верховної Ради України проекту закону про внесення змін до Податкового кодексу України щодо абсолютних ставок оподаткування акцизним податком з урахуванням індексів споживчих цін та цін виробників промислових товарів.

Акциз вважається непрямим податком, тобто виробник або продавець, який сплачує податок уряду, намагатиметься відшкодувати свої збитки шляхом підвищення ціни, яку сплачує кінцевий покупець товару. Зазвичай акцизи стягуються на додаток до непрямого податку, такого як податок з продажів або

податок на додану вартість (ПДВ). Як правило, акциз відрізняється від податку з продажів або ПДВ трьома способами:

1) акциз, як правило, є податком на одиницю товару, який коштує певну суму за обсяг або одиницю придбаного товару, тоді як податок з продажів або податок на додану вартість є адвалорним податком і пропорційним до ціни товару;

2) акциз, як правило, застосовується до вузького кола товарів;

3) акциз, як правило, важчий, оскільки становить більшу частку роздрібною ціни цільових продуктів. [3]

**Об'єктом оподаткування** акцизним податком є реалізація підакцизних товарів (продукції). Тобто будь-які операції на митній території України, що передбачають відвантаження підакцизних товарів (продукції) згідно з договорами купівлі-продажу, міни, поставки та іншими господарськими, цивільно-правовими договорами з передачею прав власності або без такої, за плату (компенсацію) або без такої, незалежно від строків її надання, а також безоплатного відвантаження товарів, у тому числі з давальницької сировини. Також до об'єктів оподаткування акцизним податком відноситься: реалізація (передача) підакцизних товарів з метою власного споживання, промислової переробки, здійснення внесків до статутного капіталу, а також своїм працівникам; ввезення підакцизних товарів на митну територію України; реалізація конфіскованих підакцизних товарів, підакцизних товарів визнаних безхазяйними, чи за якими не звернувся власник до кінця строку зберігання, підакцизних товарів, що за правом успадкування чи на інших законних підставах переходять у власність держави та ін. До об'єктів оподаткування віднесено також обсяги та вартість втрачених підакцизних товарів із вини платника податку.

**Основні висновки:**

1) Акцизи – це податки, які стягуються на певні товари чи послуги, такі як паливо, тютюн і алкоголь;

2) Це перш за все податки, які мають сплачувати підприємства, зазвичай опосередковано підвищуючи ціни для споживачів;

3) Акцизи можуть бути адвалорними (сплачуються у відсотках) або спеціальними (вартість стягується за одиницю);

4) Деякі акцизи можна вимагати безпосередньо від споживача, як-от податки на майно та акцизні податки на певну діяльність на пенсійному рахунку.

**СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ:**

1. Вікіпедія. URL : [https://uk.m.wikipedia.org/wiki/Акцизний\\_податок\\_в\\_Україні](https://uk.m.wikipedia.org/wiki/Акцизний_податок_в_Україні) (дата звернення 21.16.2021)
2. Податковий кодекс України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>
3. Платформа TaxEDU. Стаття «Excise Tax Application and Trends». URL: <https://taxfoundation.org/> (дата звернення 16.03.2021)



**Чілінгір Кристина Юріївна,**  
*студентка 2 курсу, 29 мбП*  
*Одеський національний економічний університет*  
**Науковий керівник: Кошельок Галина Володимирівна,**  
*д.е.н., доцент*  
*Одеський національний економічний університет*

## **РИНОК КРИПТОВАЛЮТИ**

Криптовалюти – це цифрова валюта, що стала дуже популярною в останні кілька років. Вони можуть бути придбані за допомогою обміну на традиційні валюти або за допомогою видобутку. Криптовалюти, зокрема Bitcoin, Ethereum та Litecoin, стали дуже популярними в останні кілька років. За даними Coinmarketcap, на початку 2021 року загальна капіталізація ринку криптовалют становила понад 1 трильйон доларів США. Однак, інвестування у криптовалюту пов'язано зі значними ризиками [1, с. 87-98].

1. Висока волатильність криптовалют та ризики, пов'язані з ними. Однією з причин волатильності криптовалют є їх ринкова ліквідність, яка є значно нижчою, ніж у традиційних активів. Крім того, на ціну криптовалют впливає психологія ринку та масова медійна увага до них. В результаті, ціни на криптовалюти можуть значно коливатися, що створює великі ризики для інвесторів. Високий рівень волатильності може привести до значних збитків для інвесторів, але також може принести високі прибутки в разі успішної інвестиції [2].

Такими ризиками є втрата грошей, недостатнє знання про ринок, нестабільність ринку тощо.

Ризик втрати грошей: криптовалюти можуть втрачати значну частину своєї вартості через непередбачувані цінові коливання або через кібератаки на гаманці та біржі, що може призвести до втрати інвестованих коштів.

Ризик нестабільності ринку: ринок криптовалют є дуже нестабільним, ціни на криптовалюти можуть швидко змінюватися, що може призвести до збитків для інвесторів. Наприклад, у 2018 році більшість криптовалют втратили значну частину своєї вартості, що спричинило серйозні збитки для інвесторів.

Ризик недостатнього знання про ринок: криптовалютний ринок є дуже складним і потребує великої кількості знань та досвіду. Інвестори, які не мають достатніх знань про криптовалютні активи та ринок, можуть зробити неправильні інвестиційні рішення та втратити свої гроші.

Ризик регуляторних обмежень: у багатьох країнах існують обмеження щодо торгівлі та інвестування у криптовалюту, що може ускладнити доступ до цього ринку для інвесторів.

Ризик кібератак: криптовалютні біржі та гаманці можуть стати об'єктом кібератак, що може призвести до втрати коштів для інвесторів [3].

2. Шахрайство та кібератаки як загрози для інвесторів у криптовалюту.

Збільшення кількості шахрайств та кібератак у галузі криптовалют є результатом різноманітних факторів. Однією з головних причин є відсутність регулювання криптовалютних ринків у більшості країн. Це означає, що кіберзлочинці можуть використовувати криптовалюту для переказу грошей та здійснення злочинних дій, не потребуючи дозволу від органів влади. Більшість криптовалютних ринків не мають державного регулювання, тому це створює умови для виникнення шахрайств та кібератак. Крім того, криптовалюти привертають увагу шахраїв та злочинців, оскільки транзакції з криптовалютами нереверсивні. Це означає, що коли гроші відправлені, їх вже не можна повернути. Ця особливість криптовалютних транзакцій створює умови для шахрайства, так як злочинці можуть надіслати неправильну адресу гаманця або використовувати інші хитрощі, щоб здобути гроші від своїх жертв [3].

Іншою причиною збільшення кількості шахрайств та кібератак у галузі криптовалют є можливість використання їх для здійснення незаконних операцій, таких як придбання наркотиків, зброї, піратського контенту тощо. Це створює сприятливі умови для кримінальних угруповань та шахраїв, які можуть використовувати криптовалюти для легалізації отриманих неправомірно коштів.

Один з найбільш відомих прикладів використання криптовалют для незаконних цілей – це темна мережа Silk Road, де наркотики, зброя та інші нелегальні товари продавалися за допомогою біткоїнів. У 2013 році FBI зупинив цю мережу та затримав її засновника Росса Ульбрихта [2].

3. Регулювання ринку криптовалют та його вплив на інвесторів. Регулювання ринку криптовалют є одним із ключових факторів, які впливають на інвесторів. З одного боку, регулювання може знизити ризики, пов'язані зі шахрайством та кібератаками, оскільки компанії, які займаються криптовалютами, будуть зобов'язані дотримуватися строгих правил та нормативів, які зменшать ризики втрати грошей та викрадення персональної інформації. З іншого боку, регулювання може вплинути на вартість криптовалют та призвести до значного падіння ціни [4].

Прикладом може слугувати ситуація в Китаї в 2017 році, коли уряд Китаю ввів заборону на ICO (initial coin offering) - процес, за яким компанії привертають інвестиції через випуск нових криптовалют. Це призвело до значного зниження цін на криптовалюти, зокрема на Bitcoin, який втратив понад 30% своєї вартості.

На основі викладеного можна зробити висновок, що інвестування у криптовалюти є досить ризикованою операцією, яка потребує від інвестора досить серйозного дослідження ринку та розуміння його функціонування. Необхідно бути обережним та дотримуватися певних правил, щоб уникнути втрат. Однак, варто пам'ятати, що ризикованість інвестування у криптовалюти може бути компенсована високими потенційними прибутками.

### СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ:

1. Rosati, L. (2021). Вплив Bitcoin на глобальну економіку. Журнал економіки та політичної економії, 8(1), 87-98.
2. Цивінський, А., та Шиллер, Р. Дж. (2018). Економіка Bitcoin: є чи не є Bitcoin альтернативою фіатним валютам та золоту? Йельський університет, 1-36.
3. Єрмак, Д. (2015). Чи є Bitcoin реальною валютою? Економічна оцінка. Handbook of digital currency: Bitcoin, innovation, financial instruments, and big data, 31-43.
4. Національний інститут стандартів та технологій. (2018). Огляд технології блокчейн. <https://nvlpubs.nist.gov/nistpubs/ir/2018/NIST.IR.8202.pdf> (дата звернення: 06.03.2023).
5. Накамото, С. (2008). Bitcoin: електронна готівка, що працює на основі P2P-технології. Отримано з <https://bitcoin.org/bitcoin.pdf> (дата звернення: 06.03.2023).

**Шмигановська Тамара Сергіївна,**  
студентка 3 курсу, група ФБС-2  
*Одеський торговельно-економічний фаховий коледж*  
**Науковий керівник Іванов Іван Петрович,**  
*к.е.н., доцент*  
*Одеський торговельно-економічний фаховий коледж*

## **АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ЕКОНОМІКИ**

Основними глобальними проблемами економічного характеру:

- ❖ поділ спільноти на полюси розвитку,
- ❖ проблеми з продовольством,
- ❖ проблеми бідності,
- ❖ питання глибокого виснаження ресурсів,
- ❖ слабкий розвиток науково-технічного прогресу та ін.

До глобальних проблем відносять сукупність проблем, що ставлять питання як розвитку планети, а й кожної окремо взятої країни у економічному сенсі, і навіть існування людства загалом.

У цих проблемах порушуються питання, які потребують термінового вирішення та повноцінних заходів з боку світового суспільства. Розглянемо основні проблеми та шляхи їх вирішення.

### **1. Проблема бідності**

Проблема бідності існує в усіх країнах. Вона виникає через прогалини в економіці, включаючи нездатність уряду тієї чи іншої країни до забезпечення своїх громадян. Існує два основних критерії проблеми бідності: міжнародний та державний. На державному рівні йдеться про людей, які належать до бідного класу. Актуальність та важливість вирішення проблеми бідності в національній економіці підтверджується тим, що ця проблема стосується життя мільйонів українців. Масштаби бідності вражають: «чотири з п'ятьох – бідні». Економічні наслідки розповсюдження бідності в Україні пов'язані з перспективами її макроекономічного розвитку, а також інтеграції країни в міжнародну економіку як повноправного суб'єкта зовнішньоекономічних відносин. Найважливішим макроекономічним наслідком посилення бідності стане зниження темпів розвитку економіки з наступних причин: скорочення платоспроможного попиту, яке порушує виробничу активність; погіршення кількісних і якісних характеристик ресурсу праці; втрата можливості формування і акумуляції ресурсу «людського капіталу» як ключового чинника економічного зростання. Закономірним результатом розповсюдження бідності в Україні стане також загострення проблеми її інтеграції до європейських і світових економічних структур. Одним із варіантів вирішення проблеми може бути міжнародна державна допомога людям, які перебувають за межею бідності. Такий підхід здатний впоратися із проблемою лише за допомогою інших держав. Забезпечення припливу іноземних інвестицій в інновації, підвищення продуктивності праці у виробництві.

## **2. Проблема з продовольством**

Існує багато факторів, які безпосередньо впливають на проблему з продовольством, відносяться такі:

- зростання населення Землі стрімко зростає;
- вплив економіки країн, що розвиваються;
- політична обстановка у світі;
- повсюдна індустріалізація;

Це не повний перелік обставин, що впливають на питання, що стосується продовольчої проблеми людства. Продовольча проблема на нашій планеті не існує сама собою. Ця проблема пов'язані з іншими проблемами: економічної, екологічної, сировинної та інших. Найвність продовольства є показником життєдіяльності людини, яка може впливати на здоров'я наступних поколінь. Через цю проблему серед основних проблем особливе місце займає проблема продовольства, оскільки безпосередньо пов'язана з економікою.

## **3. Проблема економіки, що не спостерігається**

Неспостережена економіка охоплює економічну діяльність у країні, незареєстровану офіційно уповноваженими органами, і включає такі складові (сектори):

- неформальну економіку, яка працює не так на ринок, як на себе
- приховану (тіньову) економіку, яка виробляє дозволені законом товари та послуги, але ховається або зменшується з метою ухилення від сплати податків, соціальних внесків, розпоряджень з охорони праці, виконання санітарних норм, отримання ліцензій.
- незаконну економічну діяльність (нелегальну економіку), яка є нелегальною тому, що охоплює виробництво та продаж тих видів товарів та послуг, які заборонені законодавством країни.

Зазвичай особливу увагу у дослідженнях нелегальної економіки приділяється корупції, тобто. зловживання владними повноваженнями у особистих інтересах. Неокласична теорія розглядає і корупцію як породження раціональної поведінки економічних агентів в умовах обмеженості ресурсів: домогосподарства та фірми можуть домінувати у доступі до економічних ресурсів, але бюрократія часто домінує у доступі до політичного (адміністративного) ресурсу, особливо в умовах слабого громадянського суспільства. Однією з інструментів аналізу з урахуванням цієї теоретичної схеми може бути модель «принципал–агент», у якій держава, виступає як принципал, призначає агентів, тобто чиновників, які можуть використати своє становище у власних інтересах в умовах слабо розвиненого громадянського суспільства.

## **СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ:**

1. Фатіхова, Л. Е. Економічні проблеми та шляхи їх вирішення / Л. Е. Фатіхова, С. А. Волосьянков, Ф. А. Махмутов. - Текст: безпосередній // Молодий

учений. - 2018. - № 51 (237). - С. 301-302. - URL: <https://moluch.ru/archive/237/55010/> (дата звернення: 01.03.2023)

2. <https://core.ac.uk/reader/141454550>

3. Ковальов Є. Нові аспекти світової продовольчої проблеми. //Світова економіка та міжнародні відносини. - 2005. № 3. - с.3-9.

4. Продовольча проблема людства / Економічні проблеми та шляхи їх вирішення / <https://obrazovaka.ru/geografiya/globalnaya-prodovolstvennaya-problema-chelovechestva.html>

5. Цит. за: Беккер Г.С. Людська поведінка: економічний підхід. Вибрані праці з економічної теорії. Пер.с англ. М., 2003. С.588..

6. [http://www.market-infr.od.ua/journals/2016/2\\_2016\\_ukr/48.pdf](http://www.market-infr.od.ua/journals/2016/2_2016_ukr/48.pdf)

**Шульгіна Світлана Григорівна,**  
студентка 1 курсу, група ФК-6722  
*Одеський торговельно-економічний фаховий коледж*  
**Науковий керівник: Сергієнко Людмила Костянтинівна,**  
**к.е.н., доцент**  
*Одеський торговельно-економічний фаховий коледж*

## **ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ МІСЦЕВИХ БЮДЖЕТІВ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ**

З початком широкомасштабного вторгнення Росії в Україну органи місцевого самоврядування, як і вся держава в цілому, зіткнулись з новими викликами і проблемами, вирішення яких, в першу чергу, потребує додаткових фінансових ресурсів. Від наповнення місцевих бюджетів на сьогоднішній день залежить не лише забезпечення життєдіяльності та розвиток територіальних громад, а й допомога збройним силам України, територіальній обороні, підтримка місцевого населення та внутрішньо переміщених осіб, ліквідація наслідків вторгнення тощо.

Відповідно в умовах воєнного стану надзвичайно важливим є забезпечення оперативного, безперервного та повного виконання місцевих бюджетів. З цією метою центральними органами влади було прийнято низку змін у бюджетне законодавство, що дозволило своєчасно та оперативно реагувати на фінансові потреби місцевих органів самоврядування [1].

4 листопада 2022 року Кабінет Міністрів України на своєму засіданні розглянув та ухвалив зміни до постанови №252 «Деякі питання формування та виконання місцевих бюджетів у період воєнного стану».

В умовах воєнного стану передбачається:

1. Виключення виконавчих комітетів сільських, селищних, міських рад із органів, що можуть приймати рішення про ухвалення або внесення змін до місцевих бюджетів.

Тобто, тепер внесення змін до місцевих бюджетів і прийняття рішень щодо бюджетів - виключне повноваження сільських, селищних та місцевих рад, а також військових адміністрацій у разі їх утворення.

2. Скорочення кількості випадків, коли необхідне обов'язкове погодження із Мінфіном проєктів рішення місцевої ради, військової адміністрації про передачу коштів у вигляді міжбюджетних трансфертів.

Тепер таке погодження обов'язкове лише, коли трансферти передаються до відповідного місцевого бюджету іншої області та/або м.Києва.

Не передбачено узгодження рішень щодо передачі трансфертів на утримання об'єктів спільного користування чи ліквідацію негативних наслідків діяльності об'єктів спільного користування; на виконання інвестиційних проєктів, у тому числі на будівництво або реконструкцію об'єктів спільного користування [2].

В результаті внесення змін в бюджетне законодавство та прийняття ряду управлінських рішень місцевою владою на 01.08.2022 року спостерігається профіцитність всіх зведених обласних бюджетів. При цьому слід зауважити, що для державного бюджету є характерним зростання дефіциту. Але профіцитність місцевих бюджетів в даному випадку обумовлена не фактичним зростанням надходжень до місцевих бюджетів, а «замороженням» видатків спеціальних фондів, згортанням інфраструктурних проєктів, заборгованістю по низці виплат через відміну захищених статей видатків бюджету на час воєнного стану, оптимізацією фінансів комунальних підприємств тощо.

Щодо плану виконання доходної частини місцевих бюджетів, то лише в тих областях де відбувались бойові дії та які частково або повністю окуповані дохідна частина виконана менше ніж на 60% від запланованого обсягу. У всіх інших регіонах середні показники виконання доходної частини місцевих бюджетів знаходяться на рівні 2021 р., що свідчить про ефективність проведених стабілізаційних заходів [3].

Таким чином, ефективність запропонованих заходів носить короткостроковий характер і відповідно в подальшому доцільно буде переглянути підходи щодо формування доходної частини місцевих бюджетів.

### СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ:

1. Особливості бюджетного процесу в умовах воєнного стану (оновлюється). Децентралізація в Україні. URL: <https://decentralization.gov.ua/news/14654> (дата звернення: 02.03.2023).
2. Аналіз виконання місцевих бюджетів за 2022 рік. Децентралізація в Україні. URL: <https://decentralization.gov.ua/news/16105> (дата звернення: 02.03.2023).
3. Місцеві фінанси | Асоціація міст України. Новини | Асоціація міст України. URL: <https://auc.org.ua/galuz/miscevifinansy> (дата звернення: 02.03.2023).



**Щур Юлія Русланівна,**  
студентка 2 курсу, спеціальності 072  
«Фінанси, банківська справа та страхування»  
*ВСП «Ананьївський аграрно-економічний фаховий коледж Уманського  
національного університету садівництва»*  
**Науковий керівники: Новікова Вікторія Олександрівна,**  
**викладач вищої категорії**  
**Баркар Людмила Іванівна,**  
**викладач вищої категорії**  
*ВСП «Ананьївський аграрно-економічний фаховий коледж Уманського  
національного університету садівництва»*

## **ПОГЛЯДИ МОЛОДІ НА СУЧАСНІ ЕКОНОМІЧНІ ПРОБЛЕМИ ТА ШЛЯХИ ЇХ ВИРІШЕННЯ**

Війна — це один з найперших та найбезглуздіших винаходів людства. Вона жорстока та невблаганна. Війна — це самознищення, це безглузддя, це знецінення людського життя.

В Україні за час повномасштабного воєнного втручання російською федерацією на територію нашої держави було пошкоджено велику кількість підприємств, установ, організацій, житлових будинків ... Війна - це завжди розруха та біль, страждання.

Українська промисловість втратила понад 8,1 млрд дол. через повномасштабну війну. 422 підприємства повністю або частково зруйновані. Активи металургійної галузі зруйновані майже повністю. Якщо Україна під час відбудови спиратиметься на підхід «відбудовувати краще», вартість відбудови буде вищою, ніж вартість зруйнованих активів. Проте до початку реконструкції уряд повинен буде вирішити чи дозволяти будувати капіталомісткі підприємства недалеко від кордону з росією.

За оцінками, промисловість є третім сектором після інфраструктури та ЖКГ за загальною вартістю збитків і втрачених активів (8,4% від загальної суми), спричинених російським вторгненням в Україну.

Більшість підприємств повністю зруйновані й потребують відновлення з нуля (64,9% або 5,3 млрд дол. США).

Наразі головне завдання з організації життя тилової України — це відбудова її економіки та виробничих потужностей. Вкрай важко залучати інвестиції й займатися бодай якоюсь відбудовою, доки в небі щодня і щоночі літають російські ракети та безпілотники. Але перші ранні птахи економічного відродження можуть з'явитися на наших теренах уже незабаром.

Для початку окреслюю ті проблемні тренди в українській економіці, виправити які можливо серйозними сміливими рішеннями, а не капіталом та інвестиціями. Це — деструкція системи так званого пострадянського капіталізму з його нерівними можливостями досягти матеріального успіху на професійному чи кар'єрному шляху.

Якщо ми не забезпечимо інфраструктури рівних, доступних можливостей для професійного та кар'єрного зростання для всіх без винятку українців та українок, у суспільстві повоєнної України посилюватимуться настрої невдоволення, що матимуть помітний протестний потенціал. Наразі ми в проблемній ситуації. Історично так склалося, що права працівників захищено досить погано. Це потрібно виправити.

В умовах нинішнього домінування державного капіталу в економіці та вакансій державного, муніципального секторів на ринку праці акценти в економічному розвитку країни нині розставляє український уряд, а не український корпоративний сектор. Це створює певні можливості. Постачання товарів і послуг для потреб державного сектору може стати гарним прибутковим бізнесовим трендом.

Наприклад, якщо ви маєте команду інженерів-програмістів, здатних розробляти якісні рішення з кіберзахисту, то і кіберполіція і відділи кіберзахисту державних служб і структур були би зацікавлені в придбанні таких рішень. Був би зацікавлений у них і приватний сектор, принаймні та його частина, яка досі має певні фінансові резерви для власного розвитку.

Якщо ж ви волієте побудувати власну бізнесову справу з нуля, то державні банки мають добре відомі програми пільгового кредитування, де цілком реально отримати початкові кошти для розвитку власної підприємницької ініціативи. Можливостей для підприємництва в Україні, в українських містах зараз дуже багато. Збанкрутіла чимала кількість ресторанів, вуличних сервісів, — і на заміну їм має прийти нове покоління українського бізнесу. Нова генерація.

Порадою буде звернути увагу на низькомаржинальні методи ведення бізнесової діяльності, що може дати вам перевагу над вашими реальними й потенційними конкурентами. Все просто: не женіться за високою маржею, продавайте товари в дусі магазину «Копійка» — заробляйте прибуток не маржинальністю, а кількістю проданих товарів. Товарів дешевих, доступних.

Війна змінила нашу країну та нашу економіку. Бізнес без ризику став неможливим, а тому українському капіталові варто йти в нові сегменти, відкривати нові перспективи. Не слід боятися мікроінвестицій, навіть наноінвестицій, тобто вкладень невеликих сум у бізнес-проекти, що спершу можуть здаватися ризикованими й навіть дивними. Зараз просто немає іншого виходу, бо ми будуємо нову економіку повоєнної України. Економіку, в якій усі ми матимемо шанс стати багатшими, ніж є тепер.

І хоча деякі прогнози про економічну ситуацію в Україні 2023-го залишаються песимістичними, треба пам'ятати, що все залежить від нас і наших зусиль. Гроші, надані безкоштовно без особливої мети, не здатні привести до економічного зростання, а от чергову хвилю інфляції викликати можуть.

Окремим групам власників українського капіталу слід розглянути можливість об'єднати свої зусилля. Наприклад, дві групи власників володіють

двома невеликими комерційними банками, в кожного з яких є власні проблеми з бізнес-моделлю, а 2023-го НБУ проводитиме стрес-тестування банків, тому оптимізувати бізнес-модель наразі конче необхідно.

Також величезною проблемою для економіки є міграція, за оцінками ООН, понад 8 мільйонів громадян за кордон. Дуже бажано повернути якщо не всіх, то принаймні велику частину цих громадян назад до України. Якщо у вас є родичі, друзі за кордоном, переконуйте їх розглянути можливість повернення. Цим ми зможемо наситити наш ринок праці кваліфікованими кадрами в усіх секторах економіки, від технологій до аграрної сфери.

А ще я порадив би уважніше придивлятися до тих комерційних можливостей, які вже можна помітити неозброєним оком. Війна — це трагедія, але воєнна економіка — це можливість. Люди змінюють свою споживчу поведінку, свої фінансові звички, тому той, хто раніше зрозуміє природу цих змін, зможе вийти у лідери ринку.

Війна може закінчитися цілком несподівано. Жити з думкою, що відбудувати економіку слід починати на наступний день після офіційного оголошення перемоги, не зовсім правильно. Вже зараз ми можемо робити речі, які пришвидшують процес повоєнного економічного відновлення та зроблять його більш стійким та інклюзивним.

Залишаймося оптимістами. Повоєнне відновлення української економіки точно залучить до країни масштабні іноземні інвестиції, які створять відповідні робочі місця. Треба бути терплячими, але водночас активними, енергійними. Не з'їдати нерви одне одному, як українці та українки вміють робити, а взаємодіяти один з одним, співпрацювати. Так ми і відбудуємо нашу економіку.

### **СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ**

1. [https://lb.ua/economics/2022/04/13/513199\\_5\\_istoriy\\_ekonomichnogo\\_uspihu\\_pislya.html](https://lb.ua/economics/2022/04/13/513199_5_istoriy_ekonomichnogo_uspihu_pislya.html)
2. <https://voxukraine.org/zbytky-promyslovosti-cherez-vijnu/>
3. <https://m.day.kyiv.ua/article/ekonomika/yaponskyu-proryv-dlya-ukrayinskykh-problem>

# **"Економічний розвиток держави, регіонів і підприємств: проблеми та перспективи"**

## **МАТЕРІАЛИ**

### **Міжвузівської студентської конференції**

**10 березня 2023 року**

**м. Одеса**

**АДРЕСА ОРГКОМІТЕТУ: Україна, 65070, м. Одеса**

**вул. Інглезі, 6.**

**<http://www.ofek-knteu.od.ua>**

**тел.: (048) 793-20-21**

**E-mail: [otefk\\_admin@ukr.net](mailto:otefk_admin@ukr.net)**